

Torsdagen den 16 februari

Kl. 12.00–16.43

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 26 januari justerades.

§ 2 Meddelande om särskild debatt om arbetet mot korruption i Sverige

Förste vice talmannen meddelade att på begäran av Vänsterpartiets partigrupp skulle en särskild debatt om arbetet mot korruption i Sverige anordnas *fredagen den 24 februari kl. 9.00*.

Från regeringen skulle statsrådet Erik Slottner (KD) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt med anledning av den ökade korruptionen i Sverige

I Transparency Internationals senaste korruptionsindex sjunker Sverige och får sin sämsta position på över tio år. Det är en allvarlig utveckling. Representanter för Transparency International pekar bland annat på avslöjandena om hemlig partifinansiering som en stark bidragande faktor till denna utveckling. Avslöjandena väckte mycket kritik, men nyligen beslutade Kammarkollegiet att lägga ned sitt tillsynsärende. Huruvida dagens lagstiftning om hemliga partibidrag är tillräcklig eller behöver skärpas är därför en av många aktuella frågor rörande korruption som är angelägna att lyfta. Samtidigt har nu regeringen dessutom valt att lägga ned utredningen ”Åtgärder mot otillåten påverkan och korruption”.

Korruption skadar samhället och vår demokrati på många sätt. Inte minst gäller det risker förknippat med att statsråd och höga tjänstemän har nära kopplingar till bolag som är direkt beroende av politiska beslut. När beslutsfattare missbrukar sin position för egen vinning sätts demokrati och allmänintresse åt sidan. Även själva vetskapen om att korruption förekommer är skadlig för samhället eftersom det försvagar den synnerligen viktiga tilliten mellan människor och förtroendet för viktiga samhällsinstitutioner.

Utmaningar kring otillåten påverkan och korruption förekommer på alla nivåer i samhället. Sverige har en stor offentlig sektor som sedan 1990-talet i allt större utsträckning privatiserats och fått ökade marknads-

inslag, vilket ökar risken för korruption. Denna utveckling har bland annat lett till minskad insyn, problem med jäv, sidbyten av politiker, konsulter och företrädare för näringslivet, utförsäljningar till underpris och kritiserade upphandlingar.

Även om Sverige alltjämt är ett av de minst korrupta länderna i världen så går utvecklingen otvetydigt åt fel håll och det finns all anledning att agera nu för att vända denna utveckling och värna vår demokrati.

Mot bakgrund av detta begär Vänsterpartiet att en särskild debatt ska hållas i riksdagen. Debatten ska ge ansvarigt statsråd och företrädare för partierna en möjlighet att redogöra för vilka åtgärder som bör vidtas för att effektivare förebygga, upptäcka, utreda och bekämpa det hot mot demokratin som korruption utgör.

Stockholm den 3 februari 2023

Samuel Gonzalez Westling

Gruppledare för Vänsterpartiet

Enligt uppdrag

Kristina Boström Carlbäck

Administrativ sekreterare

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Redogörelse

2022/23:NL1 till konstitutionsutskottet

Motioner

2022/23:2332 och 2334–2336 till finansutskottet

2022/23:2324, 2326, 2328 och 2330 till socialutskottet

Socialavgifter

§ 4 Socialavgifter

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU10

Socialavgifter

föredrogs.

Anf. 1 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Herr talman! Moderaternas inställning är i grunden att det inte bara är viktigt utan också nödvändigt att både förenkla för företagare och göra det billigare att anställa. Man behöver därför ta ett helhetsgrepp kring sociala avgifter, eller arbetsgivaravgifter som det vanligtvis kallas. Via dessa kan man på olika sätt stimulera företag och rikta viktiga insatser. Det kan handla om personer som står långt från arbetsmarknaden eller är nya på arbetsmarknaden. I budgetpropositionen för 2023 beslutades exempelvis om en förstärkning av nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning och utveckling. Det är ett tydligt exempel på en riktad insats.

Herr talman! Resultatet av Socialdemokraternas åtta år i regeringsställning är inte bara historiskt höga elpriser, arbetslöshet och otrygghet utan

också rekordlåg tillväxt. Reformagendan och de nödvändiga paradigmskiftet som behöver ske på flera områden är därför av högsta prioritet för den moderatledda regeringen. Tidöavtalet innehåller en effektivare jobbpolitik och viktiga reformer för företagare. Vi vill att arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa möts av lägre anställningskostnader och att företag ska ha konkurrenskraftiga förutsättningar. Vi vill också att kompetensförsörjningen ska stärkas. Sociala avgifter kan vara en del i det arbetet.

Herr talman! Det behövs också ett rejält kunskapslyft för att se hur mycket det faktiskt kostar att ha någon anställd i sitt företag. Det är inte bara lönen man betalar utan även de sociala avgifterna. Ett exempel: Att anställa någon i min ålder med 25 000 kronor i lön kostar ungefär 38 000 kronor.

Via sociala avgifter är företagen med och finansierar vårt gemensamma skyddsnät och våra socialförsäkringar. Men det måste också finnas en rimlighet i nivån och långsiktiga förutsättningar. Det kommer nog att finnas skäl att ha framtida diskussioner om både sociala avgifter och företagens förutsättningar att anställa och växa.

(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare och Viktor Wärnick (båda M).

Anf. 2 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Caroline Högström höll ett anförande om att det finns ett behov av att justera avgifterna och se till att de inte blir för höga. Samtidigt röstar nu Moderaterna ned ett förslag om undantag från kravet att betala sociala avgifter för fritidsledare inom friluftslivet.

Jag undrar varför Moderaterna tycker att det ska vara dyrare med fritidsledare för barn och ungdomar inom friluftslivet än vad det är inom idrotten.

Anf. 3 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tror att det finns skäl att ta ett helhetsgrepp om det här. Ledamoten Hirvonen vet också att det står i utskottets betänkande att bakgrunden till att undantag inte finns annat än inom idrottsrörelsen är olika rättsfall. Därför krävs det nog ett helhetsgrepp. Jag tror att man behöver samverka med exempelvis kulturutskottet i frågan. Jag kan inte svara på varför man inte ska bifalla motionen, men jag tror att man behöver ta ett helhetsgrepp kring frågan. Man ska inte bygga på med undantag efter undantag. Det behövs ett helhetsgrepp för att ge tydlighet i de undantag som finns.

Anf. 4 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Om man vill ta tag i den här frågan har vi i Miljöpartiet ett förslag i dag. Det förslaget är att riksdagen ställer sig bakom det som anförs om att det undantag i socialavgiftslagen för ledarsättningar som gäller för medlemmar i Riksidrottsförbundet även ska gälla friluftsgenerationerna och tillkännager det för regeringen.

När riksdagen gör ett sådant tillkännagivande får regeringen en beställning att titta på frågan och återkomma med ett utrett förslag. Processen som man sätter i gång genom ett tillkännagivande – det beslut vi skulle kunna rösta om i dag – blir förstås gedigen och civilsamhället involveras brett. Vi i Miljöpartiet tycker att det är märkligt att göra skillnad på å ena sidan att springa i skogen inom ramen för orientering och å andra sidan verksamhet i skogen för samma grupp ungdomar men inom ramen för en friluftorganisation.

Det är ju någonting otroligt värdefullt och positivt att det finns organisationer som engagerar barn och ungdomar i att röra sig ute i naturen, oavsett om det är inom ramen för Riksidrottsförbundets verksamhet eller någon annan verksamhet för barn och unga. Men förutsättningarna är inte bra som det ser ut i dag. Därför vill jag fråga Moderaterna: Om ni nu tycker att man bör se över det här, varför bestämmer vi inte det i dag?

Anf. 5 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Till skillnad från ledamoten Hirvonen litar jag på att regeringen är beredd att titta på det som behöver tittas på. Jag kan inte svara för om det är det här undantaget eller andra undantag. Jag litar på att regeringen – om det skulle behövas – kommer att göra det. Men i dagsläget kan jag inte säga att det behövs, utan jag litar på att regeringen tar tag i det om det skulle behövas.

Anf. 6 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 3 om undantag från kravet att betala sociala avgifter.

Om det är något vi lärt oss av pandemin är det att umgås utomhus. Gissa om friluftslivet har fått sig ett uppsving! Svaret är ja, om nu någon trodde något annat. Vi har turistat och upplevt vår svenska natur som aldrig förr. Det i sin tur har gett ett uppsving i det fortsatta engagemanget i friluftslivet. Deras medlemsorganisationer märker fortfarande av medlems-tillströmningen.

Folkhälsa och idrott har starka band sinsemellan, och idrotten är en stor sektor med starka resurser om man jämför med friluftslivet. Dock är båda betydelsefulla för folkhälsoarbetet.

Men varför debattera friluftslivet när det går bra för organisationerna, som får fler medlemmar, och när vi ändå umgås mycket mer ute i naturen?

En fråga vi som parti drivit i den här kammaren i flera år är att svenskt friluftsliv ska omfattas av socialavgiftslagens halva-basbelopps-regel, som Riksidrottsförbundet omfattas av. Ersättning till idrottsutövare från ideella föreningar som har till ändamål att främja idrottslig verksamhet är enligt 2 kap. 19 § socialavgiftslagen avgiftsfri om ersättningen under året inte har uppgått till ett halvt prisbasbelopp. Det blir väldigt tekniskt här, men det är för att man ska förstå debatten.

Svenskt friluftsliv med sina 27 underorganisationer och 1,6 miljoner medlemskap omfattas dock inte av regeln om halvt basbelopp. Skatteverket menar att lagtexten anger att det ska vara fråga om specifika idrottsutövare för att regeln ska gälla. Därmed handlar det främst om idrottsorganisationer som är anslutna till Riksidrottsförbundet men även verksamheter inom friluftsliv med idrottsinriktning. När man med denna utgångs-

punkt tvingas att från fall till fall definiera vad som anses som idrott och vad som anses vara andra intressen uppstår problem.

Vi kan inte ha en lagstiftning som ser olika på liknande verksamheter. Ett exempel är när en simtränare lär ett barn simma genom Riksidrottsförbundets medlemsorganisation eller när en annan utbildad ledare inom friluftslivets organisation lär ut simning. Samma livsviktiga undervisning utförs men det görs av två olika organisationer som omfattas av två olika lagstiftningar. Orimligt? Ja.

Herr talman! I problembeskrivningen ryms inte bara frågan om vad som främjar folkhälsan utan även intresset av en sammanhållen syn och vad som egentligen motiverar avgifter.

Kritiker har uttryckt att även om vi skulle utvidga denna regel kommer svåra gränsdragningar att finnas kvar, och det skulle rent av skapa ett ännu otydligare system. Jag menar dock att det finns en oerhört tydlig skillnad mellan föreningar som vid enstaka tillfällen väljer aktiviteter med inriktning inom idrott eller friluftsliv och dem som på regelbunden basis sysslar med någon form av idrotts- eller friluftsverksamhet.

Det vi föreslår i vår reservation är att fler får möjligheten att delta i aktiviteter som gynnar deras hälsa och välbefinnande, som stärker rekreationen och vårt land. Den här förändringen är även en förutsättning för att fler ska engagera sig ideellt, en fråga som också står högt på dagordningen. Folkhälsofrämjande ska inte vara förbehållet dem som sysslar med idrott på professionell nivå.

Vardagsmotionen minskar i dag samtidigt som stillasittandet ökar. De naturliga relationerna till rörelse, motion och vistelse i naturen blir allt färre. För att komma till rätta med denna negativa utveckling krävs krafttag, och en del i det är att stärka friluftslivets ställning i samhället och att underlätta för de organisationer som bedriver verksamhet inom området.

Svenskt Friluftsliv arbetar inte bara med att skapa de bästa förutsättningarna för friluftslivet i Sverige och att medlemsorganisationerna ska vara starka utan även med att höja friluftslivets status i samhället samt att vårda och värna allemansrätten.

Sammanfattningsvis menar vi att organisationer anslutna till Svenskt Friluftsliv ska omfattas av undantaget i socialavgiftslagen på samma sätt som organisationer anslutna till Riksidrottsförbundet.

Anf. 7 CAMILLA RINALDO MILLER (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag att avslå motionsyrkandena gällande socialavgifter.

Herr talman! Sverige är ett bra land att leva i, och vårt välfärdsystem är något vi ska vara stolta över och förvalta väl. För mig som kristdemokrat är solidaritetstanken en av de grundläggande principerna i utformandet av politiken. I ett gott samhälle ska alla få del av det ekonomiska välståndet, och ingen ska falla utanför samhällets gemenskap. Alla ska ha rätt till social trygghet.

Socialavgifter tas ut för att finansiera det sociala trygghetssystemet, och det är socialavgifter vi nu debatterar. Det är ett viktigt område som handlar om att bevara våra välfärdssystem. Det sker i första hand genom att fysiska personer som bedriver aktiv näringsverksamhet betalar in arbetsgivaravgifter. Allt är reglerat i socialavgiftslagen och de bestämmelser som gäller för socialavgifter.

Flera av de motioner vi i dag behandlar föreslår sänkta avgifter, i huvudsak riktat till småföretagare. Att jag själv är en av dem som skulle få del av dessa sänkningar borde göra att jag tycker att det är bra förslag. Men jag står inte här för att tala för vad som skulle gynna mig själv.

Herr talman! Den nuvarande regeringen är ansvarsfull. Med anledning av det ekonomiska läge som Sverige och världen befinner sig i finns inte utrymme för att göra stora förändringar inom det vi debatterar i dag. Motionärernas intentioner är bra, och vi ska självklart göra allt för att det ska vara attraktivt att driva företag i Sverige.

Ett antal av de motioner vi behandlar berör nedsättning av socialavgifter. Nuvarande regelverk medger dock redan nedsättning av arbetsgivaravgifter i flera situationer. Exempelvis gäller det för anställda som vid årets ingång är mellan 15 och 18 år eller som har fyllt 66 år. Dessutom är arbetsgivaravgifter för 19–23-åringar nedsatta sedan den 1 januari 2021 till och med den 31 mars 2023.

Ungas etablering på arbetsmarknaden är viktig för den enskilda individen och för näringslivet men också för familjer. Att ha ett jobb att gå till och ha en rad på sitt cv, att kunna försörja sig själv och att känna sig behövd och efterfrågad är nycklar till att må bra och ha ett meningsfullt liv.

Personligen började jag min yrkesbana redan som 16-åring, direkt efter att jag slutat nionde klass. Jag är tacksam över att jag sedan dess har hunnit med att arbeta med diverse olika saker, såsom städare, kassörska, fabriksarbetare och sedan 25 år tillbaka frisör och egen företagare. Jag är tacksam över att jag fick chansen på arbetsmarknaden redan som ung.

Herr talman! Det finns sedan 2017 också en möjlighet direkt riktad till småföretagare. Enmansföretag har rätt till en nedsättning av arbetsgivaravgifter när en första person anställs i företaget. Därutöver finns det andra åtgärder som regeringen har eller kommer att genomföra som kommer att komma småföretagare till del.

Vi vet att småföretagen skapar nio av tio jobb. Därför är det för mig och för regeringen oerhört viktigt med bra förutsättningar för att man ska kunna bedriva näringsverksamhet. Alla dessa företagare bidrar till att vi kan bevara välfärdssystemen. Småföretagen och deras anställda står sammantaget för de största skatteintäkterna på kommunal nivå.

Kristdemokraterna vill förbättra företagsklimatet, bland annat genom en konkurrenskraftig beskattning, minskat regelkrångel och sänkta avgifter för företagen. Regeringen tar nu viktiga steg i rätt riktning.

Herr talman! Innan jag avslutar mitt anförande vill jag ändå rikta ett tack till motionärerna som lagt ned tid och engagerat sig i detta viktiga område. Tack för att ni lyfter upp näringslivet och framhåller hur ovärderligt och betydelsefullt det är för att bevara det svenska välfärdssystemet.

Återigen ställer jag mig bakom utskottets ställningstagande.
(Applåder)

Anf. 8 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill ge Camilla Rinaldo Miller möjlighet att också kommentera den andra stora frågan i betänkandet som inte berördes i anförandet, nämligen frågan om de olika regler som i dag gäller för organisationer som har ledare inom idrott och organisationer som har precis lika hälsofrämjande verksamhet inom friluftslivet. Det finns flera motioner,

bland annat från oss i Miljöpartiet, om att likställa dessa verksamheter i reglerna för socialavgifter.

I dag får en orienteringsförening som är medlem i Riksidrottsförbundet lägre kostnad för sina ledare och kan därmed ha mer verksamhet med mer ersättning till dem som många gånger huvudsakligen jobbar ideellt jämfört med en friluftorganisation som bedriver liknande verksamhet i samma skog för samma barn och ungdomar. Jag undrar varför Kristdemokraterna tycker att det är rimligt att göra den här skillnaden.

Anf. 9 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Annika Hirvonen för att även jag får svara på den här frågan. I utskottets övervägande väger man fram och tillbaka vad som är riktigt och inte. Jag tycker att Caroline Högström svarade väldigt bra. Man tittar på vad det kan finnas för möjligheter till förändring men finner inte att man ska tillstyrka just de motioner som Miljöpartiet och något annat parti har skrivit.

Jag är väldigt dåligt insatt, Annika Hirvonen, men är det inte så att de här friluftorganisationerna skulle kunna ansluta sig till Riksidrottsförbundet och på så sätt få del av det som ni nu motionerar om?

Anf. 10 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är vårt ansvar som lagstiftare att se till att vi har ett rimligt regelverk. Jag tycker inte att friluftorganisationerna ska tvingas in och vara medlemmar någonstans, utan vi ska titta på verksamheten.

Med utgångspunkt i att vi i Miljöpartiet tycker att det är precis lika viktigt att främja friluftsliv som idrott vill vi ha samma regelverk vad gäller sociala avgifter. I dag är det inte på det sättet. Det är en värderingsfråga om man tycker att friluftsliv är lika mycket värt som idrott. Om vi politiker tycker att det regelverk som finns i dag inte funkar, inte tillämpas så som vi vill eller inte ser ut så som vi vill har vi ansvar för att ändra på det.

Jag vill fråga igen: Varför tycker Kristdemokraterna att det är bra att friluftorganisationerna har högre kostnader för sina ledare än idrottsorganisationerna?

Anf. 11 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Annika Hirvonen för att hon ändå svarar lite grann på frågan. Hon säger att vi inte ska tvinga in andra organisationer i Riksidrottsförbundet. Samtidigt svarar Annika Hirvonen att möjligheten finns. Då är det ju ändå så att vi har ett regelverk som fungerar. Men i det övervägande som utskottet har ställt sig bakom och som kommer från vår regering säger man att man vill se om det går att göra förändringar.

Jag vill understryka att Kristdemokraterna inte gör någon skillnad på friidrottsaktiviteter och friluftaktiviteter. All rörelse är viktig. Vi vet att det är jätteviktigt i dag att barn och ungdomar får möjlighet att röra på sig. Där gör vi absolut ingen skillnad. Det vill jag vara noga med att understryka.

Anf. 12 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr talman! För oss i Vänsterpartiet är det självklart att vi ska bygga en stark sjukförsäkring och att de sociala avgifterna, ett löneutrymme som löntagarna har avstått, behövs i den ekvationen, men ingen regel utan undantag. I dagens betänkande finns en motion från Vänsterpartiet med förslag om en utredning om ändring av regelverket för sociala avgifter inom föreningslivet. Vi instämmer i den argumentation som framförts om detta tidigare i debatten. Vi ser att det här skulle kunna leda till att man har råd att arvoda fler ledare som är beredda att ställa upp med sin tid och sitt engagemang. Det är också viktigt för oss att föreningslivet har enkla och tydliga regelverk och så lite administration som möjligt, så att man kan lägga tid och energi på till exempel aktiviteter med barn och unga.

Efter coronapandemin finns det inte bara en vårdskuld, som man jobbar med för fullt, utan också en större folkhälsoskuld i bred bemärkelse. Ökat hemmasittande, social distansering och minskade möjligheter till organiserat idrottande under många år är några av de ingredienser som riskerar att ge såväl fysisk som psykisk ohälsa på både kort och lång sikt.

Det aktiva, systematiska och långsiktiga folkhälsoarbetet syftar till att befolkningen ska kunna leva längre och friskare liv oavsett kön, klass och annan bakgrund. I dag finns det stora skillnader i hälsa och livslängd utifrån exempelvis klasstillhörighet.

Forskningen visar att motion, idrott och friluftsliv är aktiviteter som stärker hälsan. Politiken på alla nivåer och i alla berörda utskott här i riksdagen behöver bidra med sin del för att skapa goda förutsättningar för de här aktiviteterna. Med 3 miljoner medlemmar inom idrottsrörelsen och 1,6 miljoner medlemmar inom friluftslivet har vi ett mycket starkt utgångsläge, men alltför många står fortfarande utanför.

Herr talman! Många barn och unga som inte har hittat sin plats inom idrotten kan trivas bra med ett föreningssammanhang som är mindre prestations- och tävlingsinriktat. För dem kan just friluftslivets föreningar passa väldigt bra. Det blev dock tydligt under pandemin att en stor del av ledarna inom friluftslivet är äldre. Många tvingades avstå från aktiviteter under lång tid. Det visade på en sårbarhet inom friluftslivet och ett behov av att fylla på med nya ledare.

I den senaste utvärderingen av friluftspolitiken från 2019 konstaterade Naturvårdsverket att en ändring i just socialavgiftslagen skulle kunna hjälpa friluftslivet och dess föreningar att organisera fler. Det råder i dag oklarheter kring huruvida föreningar som är anslutna till paraplyorganisationen Svenskt Friluftsliv ska omfattas av det undantag som föreningar anslutna till just Riksidrottsförbundet har för sociala avgifter.

Idrottsföreningarna kan arvoda sina ledare med upp till ett halvt prisbasbelopp innan man behöver börja betala sociala avgifter, som vi hört tidigare här i debatten. Men Skatteverket har gjort olika bedömningar i olika delar av landet för friluftslivets organisationer. Det råder alltså oklarheter.

Många föreningar inom friluftslivet bedriver verksamhet som ligger mycket nära det som görs av organisationer anslutna till Riksidrottsförbundet. En del är faktiskt redan i dag dubbelanslutna, då man kvalar in i båda de här paraplyorganisationerna. Så ser det ut i dag. Man kan vara medlem i båda om man har en verksamhet som kvalar in i regelverken.

De här rättsfallen har förstås överklagats, och det har blivit olika utfall. Just osäkerheten är väldigt olycklig såväl för föreningslivet som för myndigheter som ska betala ut bidrag, Skatteverket och så vidare. Därför finns det en anledning att se över detta.

Herr talman! Vänsterpartiet föreslår en ändring i socialavgiftslagen i syfte att jämställa olika typer av ledaruppdrag inom föreningslivet. Förra gången jag hade motionerat om detta, om det nu var för ett eller två år sedan, var vi tre partier som hade liknande yrkanden: Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Nu har KD av någon anledning ändrat sig, vilket är beklagligt. Men Miljöpartiet har kommit till. Om vi fortsätter att ta upp frågan några gånger till kanske vi faktiskt kan samla en majoritet bakom det här förslaget. Jag tycker inte att det borde vara en ideologisk fråga, utan det handlar om att vi vill värna folkhälsan och friluftslivet på det här sättet. Jag beklagar att inte fler ställer upp i dag, men jag yrkar bifall till vår reservation 4.
(Applåder)

Anf. 13 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! De motioner som vi diskuterar i dag berör en aspekt som är av stor betydelse för företagens förmåga att växa, skapa jobb och generera välbefinnande. Det är viktigt att komma ihåg att arbetsgivaravgifterna tillsammans med lönen och de avtalade sociala avgifterna avgör hur höga anställningskostnaderna blir. Därmed utgör de ett strategiskt villkor för hur många jobb vår ekonomi är förmögen att skapa.

Avgifterna uppgår i dagens läge till 31,4 procent av bruttolönen plus diverse förmånsvärden. I dessa avgifter ingår olika poster. Exempelvis går en knapp tredjedel till ålderspensionen. Men det är också en ren skatt på arbetet som motsvarar mer än en tredjedel av dessa avgifter. Detta plus inkomstskatterna ger en total skattebelastning på drygt 42 procent för en genomsnittlig arbetstagare och på mer än 50 procent för en arbetstagare med hög lön.

I ett komparativt perspektiv är dessa nivåer mycket höga och ligger mer än 20 procent över genomsnittet för OECD-länderna. De är också betydligt högre än i de andra skandinaviska länderna, som inte på något sätt ligger efter Sverige vad gäller befolkningens välbefinnande. Dessa siffror illustrerar betydelsen av det ämne som vi diskuterar i dag.

Herr talman! Det är utomordentligt viktigt att Sverige har konkurrenskraftiga skatter och avgifter som främjar tillväxten och förmågan att skapa goda jobb. Detta gäller inte minst för de medelstora och mindre företagen.

Vi kan konstatera att fyra av fem jobb som skapas i dag i Sverige skapas av företag med färre än 200 anställda. Dessa så viktiga företag måste ges rätt förutsättningar att växa. Det är en avgörande pusselbit för att kunna klara integrationen, jobben och välfärden.

Därför, herr talman, är det positivt att både Centerpartiet och Sverigedemokraterna lyfter fram liknande tankegångar i sina respektive kommittémotioner och pekar på behovet av att sänka arbetsgivaravgifterna för de jobbskapande småföretagen.

Lika viktigt för Sveriges konkurrenskraft är att arbetet med innovation, forskning och utveckling främjas. Därför är det glädjande att konstatera, som det framgår av budgetpropositionen för 2023, att regeringen avser att förstärka nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar

med forskning eller utveckling, det så kallade FoU-avdraget. Man höjer taket för avdraget från 600 000 kronor till 1,5 miljoner kronor.

Samtidigt är det viktigt att påpeka att det inte räcker med endast skattesänkningar. Därför är det bra att regeringen drar igång ett brett reformarbete där man ser över företagens beskattning, nu senast med tilläggsdirektiven till 3:12-utredningen där en skattehöjning stoppas.

Man siktar även in sig på företagens förutsättningar där det är viktigt att de administrativa kostnaderna sjunker. I detta arbete som regeringen bedriver i syfte att skapa bättre villkor för det företagsamma Sverige är jag övertygad om att många av de positiva förslag som finns i de motioner som vi behandlar i dag kommer att tas till vara.

Ska Sverige stå starkt krävs attraktiva villkor för dagens och framtidens företag. Vi ska vara ett självklart land för alla som vill starta, driva och arbeta i morgondagens företag.

Det är individernas kreativitet, entreprenörskap och strävsamhet som är grunden för den svenska välfärden och som har skapat de svenska exportframgångarna. I Liberalernas Sverige ska de hinder rivas som håller tillbaka dagens innovatörer och entreprenörer. Det är så allas välfärd kan tryggas.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 14 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tre av fem jobb skapas i små och medelstora företag. Det är kanske extra viktigt under den tid vi har ekonomiska svårigheter och en lågkonjunktur. Det kan vara så att det är arbetsgivaravgifter och sociala avgifter som gör skillnaden om ett företag vågar och kan anställa en ny medarbetare.

Skatter och avgifter behövs till många olika saker, bland annat till vår välfärd. Vi ser självklart att det behövs. Det kan tala emot att man samtidigt vill sänka någonting. Men att sänka just för små och medelstora företag kan å andra sidan generera fler skatteintäkter i ett annat område. Klarar de av att anställa fler medarbetare får vi högre inkomstskatter och färre kostnader i till exempel a-kassan.

Det är just därför det är viktigt att sänka skatter och avgifter för små och medelstora företag där tre av fem jobb skapas. Jag yrkar därför bifall till reservation nummer 2.

Anf. 15 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Varannan lördag träffar jag ett gäng entusiastiska fem-åringar i en liten fotbollshall i bostadsområdet där jag bor. Vi brukar dela in dem i små lag, och så har alla var sin fotboll. Ibland springer de huller om buller, och ibland lyckas vi organisera något slags match.

Att få träna små tjejer i fotboll var ingenting som jag någonsin föreställde mig skulle vara en del av min vardag. Men att vara aktiv i föreningslivet, att engagera mig i det som mina barn vill ägna sig åt och att bidra till lokalsamhället har alltid varit någonting som jag precis som tusentals andra människor och medborgare i vårt land brinner för. För mitt barns del blev det fotbollen.

Det är en utmaning att engagera ideella ledare. Det vet nog var och en som är engagerad i en förening. Det gäller att hitta någon som ska ha ansvaret för lagkassan, vara kassör, och se till att vi fyller upp så att vi hinner se varje barn under varenda träning. Det är en utmaning.

Herr talman! Utmaningen är precis likadan och precis lika stor i den verksamhet som inte kallar sig idrott utan friluftsliv. Ändå har vi en regel som vi har bestämt om här i Sveriges riksdag som säger att just i idrotten ska man få undantag från att betala sociala avgifter för de ledare som bara får upp till ett halvt prisbasbelopp per år i ersättning. För friluftslivet gäller andra regler.

Vi har haft flera debattörer här i dag som inte har velat ta ställning för en förändring. Svaret på varför de inte vill göra det är lite luddigt. Men för oss i Miljöpartiet är det tydligt. Det är lika viktigt och lika värdefullt att stödja att ledare engagerar sig i friluftslivet som i idrottslivet.

Friluftslivet i sig har många viktiga värden. Genom de aktiviteter som friluftsföreningar arrangerar öppnar vi dörren till den svenska naturen för många människor att uppleva och älska. Människor som älskar naturen är också det starkaste skyddet.

Friluftslivet precis som idrottslivet har en helt central del i det folkhälsofrämjande arbetet. Det är rörelse, men det är också naturupplevelser. Det i sig har en stark folkhälsofrämjande kraft.

Särskilt viktigt är förstås engagemanget i det lokala samhället och inte minst i att barn och unga ska ha en meningsfull fritid. För några passar det perfekt att ta på sig en matchtröja och springa efter en fotboll och att tävla. För många barn passar det mycket bättre att springa i skogen och leta kvistar och lära sig att göra upp en eld och att samarbeta snarare än att tävla.

Vi i Miljöpartiet vill uppmuntra allt detta, och vi vill främja att fler lägger mer av sin tid – sin värdefulla tid – på ett engagemang både i friluftslivet och i idrottslivet.

Därför yrkar jag i dag bifall till Miljöpartiets och Vänsterpartiets reservation 4. Vi vill att riksdagen ska säga till regeringen att man måste se över reglerna som gör skillnad på idrottsorganisationer och friluftslivsorganisationer när det kommer till sociala avgifter.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 7.)

§ 5 Pensioner

Pensioner

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU11

Pensioner
föredrogs.

Anf. 16 LENA BÄCKELIN (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande SfU11.

När vi pratar pensioner – och då menar jag rimliga pensioner som går att leva på – handlar det både om respekt för dem som har byggt vårt samhälle och om tilliten till samhället.

Vi socialdemokrater har satt upp ett mål: Den samlade pensionen ska motsvara minst 70 procent av slutlönen. Det är många pensionärer i dag vars pension överstiger detta mål, men alltför många har en pension som gör att de ständigt lever på marginalen. Det gäller inte minst i dagsläget, då detta blir än tydligare. Så här kan vi inte ha det.

Herr talman! För oss socialdemokrater står det klart att pensionerna behöver höjas. Förra mandatperioden genomförde vi en rad förändringar och förbättringar på pensionsområdet. Vi har höjt garantipensionen. Vi har höjt bostadstillägget.

Steg för steg har vi också avskaffat den orättvisa pensionärsskatten, eller skatteklyftan mellan dem som jobbar och pensionärerna, som den föregående moderatledda regeringen införde och som innebar att det var mer kostsamt att vara pensionär än att arbeta. Det var en klar orättvisa, och det var inte respektfullt mot dem som är äldre och som har format det samhälle som vi åtnjuter i dag.

Vi har infört ett riktat pensionstillägg för dem som har arbetat ett helt arbetsliv men ändå får en låg pension. Det behövs. Vi har infört en ny trygghetspension, då vi inte tycker att det är rätt att de som slitit ut sina kroppar under ett helt arbetsliv måste ta av sin, ofta låga, pension i förtid.

Premiepensionen ska nu renoveras i enlighet med den överenskommelse som finns i Pensionsgruppen. Det är mycket bra. Det ska göras genom ett upphandlat fondtorg. Premiepensionen är ju en del av pensionssystemet och finns till för pensionsspararna – inte för fondbolagen och riskkapitalisterna. Det är inte rimligt att gemene man ska behöva vara finansproffs för att kunna trygga sin pension.

Herr talman! En del har gjorts under föregående mandatperioder, men vi socialdemokrater är redo att fortsätta arbeta för vettiga pensioner för alla. Vi måste klara av att hålla två tankar i huvudet samtidigt. Vi socialdemokrater vill höja de lägsta pensionerna men också höja inkomstpensionerna för breda löntagargrupper. Vi tror att det bästa sättet att göra det är att öka inbetalningarna till pensionssystemet. I dag betalar vi inte in så mycket som det var tänkt från början, och det märker pensionärerna.

Vi vill också införa en så kallad gas till systemet.

Herr talman! Vi socialdemokrater har sedan flera år tydligt tagit ställning för att avsätta mer till pensionssystemet. Än så länge har det inte funnits politiska förutsättningar att genomföra det, och det beklagar vi. Vi står också upp för Pensionsgruppen. Låt oss nu komma vidare med de förslag till riksdagen som finns – för pensionärernas skull!

(Applåder)

Anf. 17 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Lena Bäckelin, för anförandet! Vi återkommer ganska ofta till Pensionsgruppen när vi pratar om pensioner. Det är en gammal konstruktion, som kom till på 90-talet, och man har faktiskt skapat ett stabilt pensionssystem.

Men min fråga till ledamoten är: Anser ledamoten att Pensionsgruppen ska fortsätta som i dag, med de principer som finns och med de partier som nu ingår i gruppen?

Anf. 18 LENA BÄCKELIN (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Vi står upp för tanken bakom pensionssystemet och tycker att den är god. Om bara de saker som vi är överens om i Pensionsgruppen faktiskt genomförs tror jag att det kommer att stärka pensionerna rejält.

Pensionssystemet är en avspegling av arbetslivet. Vi måste ha ett jämställt arbetsliv med god arbetsmiljö, för då kommer vi också att få ett pensionssystem som fungerar bra.

Pensionsgruppen, som ledamoten nu vill ha svar om, är en överenskommelse mellan de partier som står upp för de principer som har gällt för pensionssystemet. Alla beslut kring pensionssystemet fattas i riksdagen. Att partier samarbetar är för mig i allra högsta grad demokrati. Alla väljer själva vem de vill samarbeta med och på vilka grunder. Jag ser också värdet av kontinuiteten i Pensionsgruppen.

Anf. 19 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för svaret! Det parlamentariska läget är lite annorlunda i dag jämfört med hur det var för 30 år sedan, när Pensionsgruppen bildades.

Jag kan tycka att Pensionsgruppen inte har kommit med så många förslag på senare tid. Det kan bero på konsensusprincipen att man inte kommer framåt. Mina frågor är därför: Vill Socialdemokraterna se över de principer som gäller för att gruppen ska komma med förslag? Och skulle Socialdemokraterna kunna tänka sig att samtliga riksdagspartier ska ingå i Pensionsgruppen?

Anf. 20 LENA BÄCKELIN (S) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt förra svar tror jag att konsensus och kontinuitet är bra för Pensionsgruppen på lång sikt för att man ska kunna uppnå resultat som är hållbara.

(Applåder)

Anf. 21 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för inlägget – även om man kanske ska vara ärlig och säga att en del av de skattesänkningar som har skett för pensionärerna har skett under alliansregeringarna, bland annat 2006–2014. Och det var faktiskt i budgeten 2019 som den här kammaren beslutade emot den dåvarande regeringens vilja, vilket gav en sänkning av pensionen.

Ledamoten Bäckelin talar också om att värna Pensionsgruppen och systemet med den. Vi kan bara konstatera att Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet under förra året genomförde ett förslag gällande garantitillägget helt vid sidan av Pensionsgruppen. Trots att flera partier ville diskutera genomförandet i gruppen valde man en modell där man gjorde denna förändring genom budget, helt vid sidan av Pensionsgruppen.

Tycker ledamoten Bäckelin att det var ett bra tillvägagångssätt att besluta här i kammaren utan diskussion i Pensionsgruppen? Skapar inte det en situation där detta vilar mer på regeringens vilja och budget än på långsiktiga diskussioner?

Min kollega från Sverigedemokraterna var inne på en annan fråga. För mig är det ganska självklart att Pensionsgruppens syfte och mål ska fortsätta gälla. Nu när vi har en ändrad parlamentarisk situation anser i alla fall vi kristdemokrater att de som ställer upp på de kriterier vi kommit överens om också bör ingå i gruppen. Men ska jag tolka ledamoten Bäckelins svar till tidigare talare här som att Socialdemokraterna vill ha gruppen precis som den är i dag, med samma regler och utan att bredda den?

Anf. 22 LENA BÄCKELIN (S) replik:

Herr talman! För att börja med den sista frågan vill jag återkomma till att jag tycker att Pensionsgruppen är viktig att värna. Hur den sedan kommer att se ut i framtiden återstår att se.

Det är viktigt att stötta de pensionärer som har det allra tuffast. Det klivet tog vi i höstas, och det står jag och mitt parti för.

Jag ser inga problem med att gå in och stötta där det är som tuffast, men det ska inte råda något tvivel om att vi vill höja alla pensioner brett. Det behövs. Det ska visa sig att man tjänar på att ha jobbat ett helt arbetsliv.

Anf. 23 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaren, ledamoten, även om jag inte riktigt får det att gå ihop. Man tycker att ett förslag från förra året som lades fram rent budgetmässigt och helt vid sidan av Pensionsgruppen är bra, och i nästa andetag säger man att vi ska värna Pensionsgruppen och dess samarbete. Jag tycker inte att det är två linjer som möts.

Jag tycker likt mitt parti att vi ska jobba vidare i Pensionsgruppen. Förändringar måste ha en långsiktighet. Det ska inte avgöras kvällen innan man ska ha en statsministeromröstning hur pensionerna ska se ut för våra äldre. Vi behöver ha en långsiktighet där både de som är pensionärer i dag och de som blir det om några år vet vad som gäller.

Därför behöver vi värna Pensionsgruppen. Enligt min syn behöver vi också bredda den. Vi kanske måste diskutera hur reglerna exakt ska se ut, men för långsiktighetens skull måste besluten fattas i samklang med Pensionsgruppens arbete.

Anf. 24 LENA BÄCKELIN (S) replik:

Herr talman! Jag vill återkomma till det jag sagt tidigare: Vi står upp för systemet. Så länge systemet inte fungerar helt perfekt, med inbetalningar och så vidare, känner jag att vi inte stillatigande kan stå och titta på medan äldre människor blir allt fattigare.

Vi gjorde som sagt en hel del förbättringar i systemet under förra mandatperioden. Jag ser fram emot ett konstruktivt arbete i Pensionsgruppen framöver, för pensionärernas skull.

(Applåder)

Anf. 25 DANIEL PERSSON (SD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1.

För Sverigedemokraterna är det av yttersta vikt att varje person som uppnår pensionsåldern ska kunna leva ett värdigt och anständigt liv som

pensionär. Ingen ska behöva arbeta efter att pensionsåldern uppnåtts för att få sin ekonomi att gå ihop.

När vi pratar om pensioner är det svårt att inte nämna Pensionsgruppen – jag vet att detta blir en upprepning av vad jag sagt i tidigare debatter. Vi vet att regeringen och statsminister Ulf Kristersson i regeringsförklaringen lovade att bjuda in samtliga partier till blocköverskridande samtal om pensionerna. Om det sedan blir samtal eller en inbjudan till Pensionsgruppen återstår att se.

Oavsett vilket är Pensionsgruppen en betydelsefull part när det kommer till pensioner. Pensionsgruppen har byggt upp ett stabilt pensionsystem. Under senare tid har dock Pensionsgruppen inte åstadkommit så mycket mer än en höjning av pensionsåldern. Detta kan till stor del bero på att besluten i Pensionsgruppen ska fattas enligt konsensusprincipen.

Vi sverigedemokrater instämmer i att vi bör hålla pensionssystemet separerat eftersom det är ett komplext system som kräver långsiktigt hållbara lösningar. Men jag hävdar att det är dags för ett omtag och att samtliga partier i Sveriges riksdag bör bli inbjudna till Pensionsgruppen. Vi bör även fundera på konsensusprincipen.

Herr talman! Sverigedemokraterna tror att vi behöver öka pensionsavsättningarna om vi ska stärka och ha en god nivå på pensionerna i framtiden. Vi vill därför att man utreder möjligheten att växla mellan en lägre allmän löneavgift och en högre pensionsavsättning inom arbetsgivaravgifterna. Så går det att uppnå högre pensioner och samtidigt undvika att företagen drabbas av högre skatter. Vi tror att detta kan vara en långsiktig lösning för att stärka pensionerna.

Vi vill även uppdra åt regeringen att se över bestämmelserna som stadgar rätten till nivå på garantipension kopplat till individens civiltillstånd, med syfte att pensionärer inte ska drabbas ekonomiskt för att de är gifta eller väljer att gifta sig på äldre dagar.

I dag innebär bestämmelserna att om du är gift får du en lägre garantipension än om du är ogift. Exempelvis innebär det att ett äldre par som varit sambor under en längre tid och inte har gemensamma barn får en sämre garantipension om de väljer att gifta sig, vilket är helt omotiverat.

Herr talman! Vi vill även utreda förslag som ger jämställda pensioner genom att skapa mer jämställda förutsättningar för den som tar större ansvar för familj och hem. Vi sverigedemokrater tror inte att kvotering av föräldraförsäkringen är rätt väg att gå. Vi tror på motsatsen: mer valfrihet för familjen för att få ihop livspusslet. Exempelvis kanske förstärkning av pensionsrätten för barnår kan vara ett alternativ.

Det har under flera år varit ganska vanligt att svenska pensionärer lämnar Sverige och flyttar utomlands, kanske till mer sydliga breddgrader. Detta innebär att utbetalningar från det svenska socialförsäkringssystemet går till svenska medborgare i ett annat land.

Detta är i sig inget problem. Vi sverigedemokrater har inställningen att pensionen är en uppskjuten lön och att det är upp till var och en att disponera sin pension som man finner det lämpligt, oavsett var man väljer att bosätta sig. I en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen, 2018:6, pekas dock flera brister ut i själva systemet kring utlandsbetalningar. Dels har förenklingen med digitala underskrifter påverkat, dels förekommer brister i kommunikationen mellan Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan. Vi vill därför uppdra åt regeringen att utreda hur Pensionsmyndig-

heten och Försäkringskassan kan stärka sitt arbete kring rutinerna med utlandsbetalningar från det gemensamma socialförsäkringssystemet.

Vi ser även med lite oro på barnpension, ett ekonomiskt stöd som betalas ut automatiskt till barnet i de fall både barnet och den förälder det gäller var bosatta i Sverige vid tidpunkten för dödsfallet. I de fall där föräldern inte anses ha varit bosatt i Sverige krävs en ansökan för efterlevandestödet.

Praxis gällande intyg som styrker föräldrarnas bortgång har ändrats. Numera lämnas intyg på heder och samvete, vilket vi menar är för osäkert. För att undvika felaktiga utbetalningar och bedrägerier bör systemet återgå till det tidigare upplägget, där intyg krävdes före utbetalning. Det är orimligt att välfärdspengar betalas ut på så svaga grunder.

Vi vill även att regeringen utreder och tar fram ett förslag där efterlevandestödet endast kan kopplas till barn som är medborgare i Sverige eller annat EU- eller EES-land samt att den förälder som stödet kopplas till ska inneha svenskt medborgarskap i Sverige eller annat EU- eller EES-land eller som minst ha varit folkbokförd i Sverige vid sin bortgång.

Återigen yrkar jag bifall till vår reservation 1.

Anf. 26 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Sverigedemokraternas ledamot eftersom jag märker att han ställer frågan om man kan få ingå i Pensionsgruppen till Socialdemokraterna. Då har jag en påminnelse eller uppmaning; man regerar nu Sverige tillsammans med den borgerliga sidan och ska kanske kontakta Kristersson och fråga när det där utlovade fiket ska bli av. Vänsterpartiet undrar också när det blir av.

Ledamoten kanske kan svara på när det ska bli ett fika med Pensionsgruppen och när uppgörelsen man fick igenom i Tidöavtalet ska bli av. Vi sitter här och rullar tummarna och väntar.

Anf. 27 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Ida Gabrielsson, för din fråga!

Svaret blir egentligen ganska kort. Det är svårt att veta när statsministern ska bjuda på fika. Det får du nästan själv fråga honom.

Anf. 28 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet är inte lika snälla mot statsministrar som regerar med stöd av våra mandat. Vi krävde 1 000 kronor mer i månaden till garantipensionärerna, och den största höjningen av pensionerna i modern tid genomfördes på grund av Vänsterpartiets krav på den tidigare statsministern.

Därför undrar jag vilka krav ledamoten och Sverigedemokraterna har ställt. Här uppfattar vi det som att man inte har ställt något krav på att det där fiket ska ske. Vilka krav har man ställt utöver det? I Tidöavtalet ser jag inga resultat.

Vilka krav har Sverigedemokraterna ställt när det gäller att höja pensionerna under den här mandatperioden? Vilket besked kan Sverigedemokraterna ge landets pensionärer som nu håller på att duka under av höga elpriser och matpriser och ökade kostnader? När kommer de att få se höjda pensioner? Och vilka krav har Sverigedemokraterna ställt på regeringen i

Anf. 29 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack för din fråga, ledamoten Ida Gabrielsson!

Jag instämmer i att det är ett oroande ekonomiskt läge. I Tidöavtalet finns följande inriktningar som kan vara pensionärer till gagn: Det gäller sänkt skatt på arbetsinkomst och pensionsinkomst. Det ska också tas fram förslag på hur pensionärens ekonomi kan stärkas och valfriheten värnas. Och vi vill se lägre drivmedelspriser samt åtgärder för att skydda hushållen mot framför allt elprischocker. Det finns med i Tidöavtalet.

Regeringen har uppmärksammat problemet. Det finns mycket att ta tag i efter den förra regeringen. Men nu har vi börjat vända skutan.

Anf. 30 ULRIKA HEINDORFF (M):

Herr talman! Det är 110 år sedan vi i Sverige tog det första steget mot ett pensionssystem. Det var 1913 som riksdagen beslutade att införa allmän pensionsförsäkring. Därmed var vi först i världen.

Pensionssystemet behöver vara långsiktigt, tryggt och förutsägbart. Under mandatperioden kommer vi moderater att tillsammans med våra samarbetspartier ta fram förslag på hur pensionärens ekonomi ska stärkas och hur valfriheten ska värnas.

Herr talman! Vi måste med kraft motverka ålderismen. Diskrimineringsombudsmannen, DO, vittnar om att det finns ett stort mörkertal när det gäller åldersdiskriminering. Av de anmälningar som kommer in varje år leder få till någon åtgärd. Det kan vi läsa i Delegationen för seniorarbetskrafts betänkande, som kom år 2020 och har det fantastiska namnet *Äldre har aldrig varit yngre* och underrubriken – *allt fler kan och vill arbeta längre*.

Studier visar att åldersdiskriminering i samband med rekryteringar är omfattande. Sannolikheten att bli kontaktad av en arbetsgivare vid en arbetsansökan sjunker kraftigt redan i 40-årsåldern. När man närmar sig traditionell pensionsålder är sannolikheten att bli kallad till intervju mycket låg, ungefär 2–3 procent. För kvinnor sjunker sannolikheten mycket snabbare än för män. Det handlar om missuppfattningar, negativa attityder och fördomar om att seniorer är hinder. Allt detta behöver undanröjas. Samhället måste ta vara på all erfarenhet och kompetens som äldre personer besitter.

Herr talman! Av en sammanställning som Alecta har gjort över alla svenskar mellan 55 och 85 år framgår att var tredje 68-åring, var femte 73-åring och var tionde 79-åring fortfarande har inkomst av arbete. Dessa personer är inte i klassisk bemärkelse pensionärer. Ett relativt nytt uttryck har myntats. De är i stället jobbonärer.

I dag har fler än 416 000 personer i Sverige fortsatt att arbeta i någon mån efter pensionen. Låt oss underlätta för dessa jobbonärer att fortsätta bidra till välfärden. Pensionsekonom Staffan Ström säger: ”Det är en nödvändighet att seniorer som kan och vill arbeta längre också både får och faktiskt gör det. Arbetet för ett längre arbetsliv bör främst inriktas på att minska hindren för de som kan och vill arbeta längre.”

Herr talman! Förbättringar har gjorts för seniorer sedan den moderatledda regeringen tillträdde i höstas. Jag vill ge tre snabba exempel. För det första finns det nu en äldreminister med särskilt ansvar för frågorna. För det andra har vi gjort riktade satsningar när det gäller ofrivillig ensamhet. För det tredje har den moderatledda regeringen sänkt skatten för alla över 65 år som fortsätter att arbeta. På det sättet blir jobbskatteavdraget också en relevant drivkraft att, i den mån man kan, stanna kvar på arbetsmarknaden.

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga några ord om grundskyddet. Grundskyddet består av garantipension, bostadstillägg, särskilt bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd och inkomstpensionstillägg. Tycker du som lyssnar där hemma att det verkar lite krångligt? Det har du helt rätt i; det är det. Jag citerar: ”Syftet med de olika förmånerna är delvis oklara och delvis motstridiga. Pensionsmyndigheten ifrågasätter om reglerna idag är ändamålsenliga, säger Ole Settergren, analyschef på Pensionsmyndigheten.”

Utöver detta har också skillnaden i pension minskat mellan dem som arbetat och dem som inte arbetat alls eller arbetat i väldigt liten utsträckning. Det är en följd av att den förra S-regeringen gjorde överenskommelser med bland annat Vänsterpartiet om pensionerna utanför Pensionsgruppen.

Jag hoppas verkligen att den här mandatperioden kommer att präglas av att man inte gör populistiska utspel om pensionerna och att man inte använder pensionerna som vallöften eller valfläsk.

(Applåder)

I detta anförande instämde Caroline Högström, Magnus Resare och Viktor Wärnick (alla M).

Anf. 31 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Jag ändrade mig egentligen i sista sekund och drog tillbaka min begäran om att ta replik. Men det är lika bra att gå upp och säga något när man ändå får chansen.

Det låter som att ledamoten talar om andra, om jobbonärerna, och inte pensionärerna. Nu gäller det ändå pensioner. Då handlar det lite om motsatsen till dem som arbetar. Jag tänker i alla fall fråga om pensionärerna – de som tar del av pensionssystemet och som vi pratar om i dag.

Det gäller ofta människor som har slitit ut sig. De har slitit ett helt arbetsliv och har inte möjlighet att bli en jobbonär. De har kanske arbetat inom vården eller omsorgen, i butik eller med andra tunga arbeten och är helt beroende av det pensionssystem vi har.

Om man tycker att det är ett stort problem att inkomstpensionen är för låg i Sverige, för det är väl detta som ledamoten syftar på när hon talar om att man vill känna att man får lite extra av att arbeta längre, blir min fråga till henne: Varför höjer ni inte inbetalningarna till pensionssystemet, så att vi kan höja inkomstpensionen? Vänsterpartiet har föreslagit en höjning av inkomstpensionen med 2 000 kronor i månaden.

Än så länge har jag inte sett något förslag på området från Moderaterna eller de borgerliga partierna, utan det enda de ger sig på är att de som har väldigt lite ska ha ännu mindre, så att skillnaden mellan människor ska upprätthållas på det sättet. Varför inte tänka tvärtom och höja inkomstpen-

sionen och på det sättet komma till rätta med det som ledamoten talade om i sitt inlägg?

Prot. 2022/23:64
16 februari

Pensioner

Anf. 32 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! Tack, Ida Gabrielsson, för frågan och synpunkterna! När jag talar om jobbonärer talar jag om den frihet och valfrihet som jag och Moderaterna värnar om. Om man kan, vill och har möjlighet ska man få fortsätta att bidra. Det är väldigt många som väljer att göra detta. Över 416 000 i Sverige gör just detta. Vi vill underlätta för dem att fortsätta att arbeta och bidra.

Det finns en del skiljelinjer i pensionsfrågorna. En väldigt tydlig skiljelinje mellan mitt parti och Vänsterpartiet gäller om det ska löna sig att ha arbetat. Om man varje dag under 40 år eller ännu längre ställer sin klocka, kanske på klockan 6 varje morgon, och går till arbetet så ska det innebära en skillnad i förhållande till den som inte har haft ett arbete eller arbetat i väldigt liten utsträckning. Det tycker vi moderater är viktigt.

Ibland kallar vi detta för respektavstånd. Det handlar om att visa respekt för alla dem som har slitit under ett helt arbetsliv. Där tror jag att det finns en stor skiljelinje.

Ida Gabrielsson frågar om att höja inbetalningarna. Vi moderater står bakom att vi ska analysera frågan. Vad jag förstår var detta med i pensionsuppgörelsen 2017. Man ska analysera frågan vidare. Men i sammanhanget kan jag också nämna att det har skett en ökad inbetalning till pensionsystemet. På 1990-talet satte man av 3,5 procent i många avtal, och den siffran är numera 6 procent. På totalen talar vi om uppemot 24–25 procent till allmän och avtalad pension som i dag sätts av i pensionssystemet.

Anf. 33 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Vi får nu också meddelanden om att pensionssystemet går med stora överskott samtidigt som pensionärer fryser i sina bostäder och inte har råd med mat. Då kan man med fördel bifalla Vänsterpartiets förslag här i dag. Då kommer folk att få en mycket högre pension.

Hälften av landets pensionärer har garantipension, som ledamoten Ulrika Heindorff menar betalas ut till dem som har arbetat lite eller inget alls. Det är alltså en majoritet av alla kommunalare – de som höll uppe samhället under pandemin – som ledamoten menar inte ska få respekt för sitt arbete.

Vänsterpartiet tycker att vi i Sverige ska ha en rimlig grundnivå i pensionssystemet, precis som de andra nordiska länderna. Vi har haft en väldigt låg grundnivå i Sverige, och på så sätt har också resten av pensionerna hållits nere.

Om man vill komma till rätta med det som ledamoten från Moderaterna säger sig vara bekymrad över höjer man inkomstpensionen. Men jag ser inte Moderaterna eller regeringen gå fram med ett sådant förslag. Det enda som återkommer i alla debatter är att de som har lite borde ha ännu mindre, så att vi andra ska känna oss glada och nöjda med att vi fick lite mer eftersom vi hade turen att ha bättre arbetsvillkor och högre löner. Det tycker Vänsterpartiet är fel sätt att se på människor.

Om man tycker att detta är ett problem och vill att det så kallade respektavståndet ska öka, vad är då Moderaternas förslag för att det ska löna

sig att arbeta? Hur ska Moderaterna höja pensionerna, och när kommer de förslagen?

Anf. 34 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! En bra ingång i den här debatten och något jag gärna vill addera i mitt sista inlägg här är att vi i grunden har ett bra pensionssystem. Ibland kan det på Ida Gabrielsson låta som om vi inte har det, men i grunden har vi ett stabilt pensionssystem.

Samma pensionsekonom, Staffan Ström, som jag citerade tidigare har också sagt att vi har en bild av att vi skulle ha ett uselt pensionssystem, men så är inte alls fallet. Vi brukar vara bland de tio i topp i de undersökningar som görs om världens olika pensionssystem. I grunden har vi ett bra och stabilt pensionssystem.

Nu har jag vid två tillfällen hört Ida Gabrielsson säga att vi vill att de som har lite ska få ännu mindre. Då tror jag att Ida Gabrielsson helt har missförstått det som hände under förra året. Det lades ju fram förslag från regeringen, där det fanns ett samarbete med Vänsterpartiet. Där hade vi likalydande förslag för dem med allra lägst pensioner.

Här kommer vi återigen tillbaka till grundfrågan. Det som skiljer Moderaterna och Vänsterpartiet åt är att vi vill att det ska löna sig att ha arbetat. Vi ville därför stärka pensionerna för dem med allra lägst pensioner, men vi ville också stärka pensionerna för alla pensionärer. Där går den stora skiljelinjen, och detta tycker jag att ledamoten Ida Gabrielsson missar i sitt anförande. Det handlar alltså inte om att de som har lite ska ha mindre. Tvärtom stärkte vi upp de pensionerna också i vårt förslag, men vi tyckte att man behövde stärka pensionerna över hela linjen.

(Applåder)

Anf. 35 IDA GABRIELSSON (V):

Herr talman! Matpriserna skenar, och bränslekostnaderna är extrema. Räntor och hyror rusar i höjden – för att inte tala om elräkningarna. Elpriserna jagar i dag människor från hus och hem.

Det är i detta läge det högernationalistiska styret valt att i sin budget prioritera dem med de absolut högsta inkomsterna. Det blev en skattesänkning för dem som tjänar över 50 000 i månaden, den största satsningen i högerns och Sverigedemokraternas budget. Elbolagens övervinster på 100 miljarder får fortsätta, medan pensionärer med låga pensioner får frysa inomhus för att ha råd med hyran.

Herr talman! Det ska löna sig att arbeta. Den som arbetar ska ha rätt till trygga försäkringar och bra lön, och efter ett långt arbetsliv ska man ha rätt till en anständig pension. När pensionssystemet infördes utlovades i överenskommelsen en kompensationsgrad på 60 procent, men det är långt från den verklighet som dagens pensionärer lever i och vad systemet levererar.

Den som går i pension i dag kommer endast att få halva lönen, och värre kommer det att bli framöver om vi inget gör. Oron gnager ständigt i den som inte har allt. Som barn oroar man sig för hur föräldrarna ska ha råd att leva när de blir äldre. Äldre tvingas leva på sina barn i välfärdslandet Sverige. Det är illa.

Nu skyller regeringen och Sverigedemokraterna på omvärlden. Det är allas fel utom deras eget, trots att det faktiskt är de som fattar besluten. Det

handlar om prioriteringar, om vilka man företräder när man fattar beslut i den här kammaren. Det handlar om vilka krav som man som politiker ställer när man har möjlighet till inflytande.

Herr talman! Ta till exempel pensionärsparet Berit och Sven, som Oskarshamns-Nytt rapporterade om för ett par veckor sedan. De bor i en dragig villa, och värmen försvinner lätt. Men de har sänkt värmen så mycket det går och eldar med ved några timmar om kvällarna. De går runt hemma med dubbla kläder på sig. Deras elräkning för januari var lika hög som deras samlade pension. Visst kan de få en viss återbetalning i elstöd, men det dröjer. Och det kommer inte att hjälpa i det långa loppet, för deras pension är alldeles för låg.

Herr talman! Ibland, och även härifrån, har vi hört argumentet att det måste finnas ett så kallat respektavstånd i inkomst mellan dem som arbetat och dem som inte gjort det genom livet. Men Pensionsgruppen har inte lyckats med sitt uppdrag att garantera anständiga pensioner till alla. Vi ska ha en anständig bottenplatta i Sverige. I dag blåser man faktiskt folk. Man argumenterar för ett respektavstånd genom att säga till den som har det ganska dåligt att det i alla fall finns de som har det ännu sämre.

Den höjda grundnivån har skapat ett tryck i debatten för högre pensioner för alla låg- och medelinkomsttagare. Den låga grundnivån i Sverige har länge bidragit till att hålla nere pensionerna totalt för alla. Inget kunde heller vara mer fel än att påstå att hälften av Sveriges pensionärer inte har jobbat. En sådan uppfattning är för den som aldrig själv har behövt kavla upp ärmarna och ta i.

Vill man se till att det ska löna sig att arbeta finns det bara en lösning: Höj pensionerna! Inkomstpensionen behöver höjas, och därför har Vänsterpartiet tidigare föreslagit en höjning med i genomsnitt 2 000 kronor i månaden under denna mandatperiod. Tyvärr verkar vi vara ensamma om den uppfattningen.

Herr talman! Pensionssystemet, som alla säger sig vilja värna, fungerar för den som har högst inkomst eller en hyfsat hög inkomst, men för låginkomsttagare och lägre medelinkomsttagare fungerar det inte. Det är inte främst för att pensionsåldern har varit för låg utan för att pensionerna och inbetalningarna har varit för låga som systemet ser ut som det gör. Därför behöver inbetalningarna öka och delar av det överskott som i dag finns i systemet användas för att också dagens pensionärer ska få del av höjningen.

Herr talman! Vänsterpartiet har tidigare motsatt sig en höjning av pensionsåldern. Den höjda pensionsåldern kommer inte att betala sig i pensionskuvertet. För personer med vanliga löner kommer de extra åren knappt att märkas i plånboken – om man ens klarar att arbeta de åren. Vi har en situation i dag där folk inte ens kan arbeta tills de är 65 år. Enligt Kommunals beräkningar ger varje enskilt arbetat år efter 66 års ålder ungefär 150 kronor mer i månaden för deras medlemmar. Är det detta som menas med att det ska löna sig att arbeta?

Herr talman! Inte minst är Sverigedemokraternas svek mot landets pensionärer uppenbart. Det går inte att se det på annat sätt. När Vänsterpartiet hade möjlighet att påverka under föregående mandatperiod genomfördes den största reformen i modern tid för att höja pensionerna. Men hur mycket har regeringen och Sverigedemokraterna gett landets alla pensionärer? Sanningen är beklämmande. Man har hittills inte lyckats pressa

fram en enda krona i höjda pensioner. Respekten för dem som har byggt upp vårt land verkar inte finnas hos regeringen och Sverigedemokraterna.

Det blir i det ljuset nästan lite pinsamt att se att Sverigedemokraterna i dagens betänkande har ett antal reservationer.

Herr talman! Att nu komma dragande med förslag och reservationer är väl ändå, ärligt talat, någon form av hyckleri. Varför har man inte drivit dessa krav i förhandlingarna med regeringen? Varför står man bakom en regering som inte lyfter ett finger för landets pensionärer?

Herr talman! Svaret är lika givet som uppenbart. Sverigedemokraterna bryr sig inte om pensionärerna – inte egentligen. De har kommit in i makens korridorer och är ganska nöjda med det. De bjuder gärna miljonärer och höginkomsttagare på både det ena och det andra, men landets pensionärer får i Sverigedemokraternas Sverige nöja sig med tomma ord, innehållslösa anföranden och reservationer som inte är något annat än ett spel för galleriet.

Herr talman! Pensionerna måste höjas, inte pensionsåldern. Vänsterpartiet föreslår rejält höjda pensioner och att man arbetar för ett system som verkligen ger Sveriges äldre den respekt de förtjänar. Jag yrkar därför bifall till reservation 2 under punkt 1.

(Applåder)

Anf. 36 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Gabrielsson, för anförandet! Jag vill börja med att rätta till ett viktigt faktafel i Vänsterpartiets motion om pensionerna. Där kan man läsa: ”Andelen fattiga pensionärer i Sverige är högre än genomsnittet i EU, enligt siffror från Eurostat”.

Detta stämmer inte, herr talman. Enligt Eurostats siffror för 2021 var andelen fattiga pensionärer i Sverige 2,2 procentenheter lägre än EU-genomsnittet.

Men, herr talman, det handlar om mer än ett faktafel. Den siffra som jag nu nämnde refererar till det som brukar kallas relativ fattigdom, som egentligen återspeglar ojämlikheten mer än fattigdomen i sig. Siffrorna om relativ fattigdom säger i detta fall bara att det finns en viss andel pensionärer med disponibla inkomster som ligger under 60 procent av medianinkomsten i landet.

Om man verkligen vill tala om fattigdom i den mening som de flesta ger ordet borde man referera till det som kallas absolut fattigdom eller, om jag ska begagna mig av det begrepp som Eurostat använder, material deprivation. Det handlar alltså om oförmågan att tillfredsställa livets grundläggande behov.

Om man använder detta mått, herr talman, kan man konstatera att Sverige tillsammans med Luxemburg har den lägsta absoluta fattigdomen i hela Europeiska unionen. Det är faktiskt svårt att hitta ett annat land på jordklotet som har så bra siffror vad gäller den materiella fattigdomen.

Min fråga till ledamoten är: Varför gör ni på detta vis? Varför målar ni en så missvisande bild av pensionärernas läge i Sverige?

Anf. 37 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Ledamoten från Liberalerna kan gärna få prata om vilken sorts mått man ska använda på fattigdom. Relativ fattigdom är ett väldigt vanligt mått som man kan använda. Men detta tycker jag att vi kan höras

om via mejl. Det viktiga här är att påpeka att det finns en ganska stor grupp pensionärer i dag som har det otroligt tufft.

Vi har före Vänsterpartiets stora höjning av garantipensionen legat bland dem som haft lägst grundpension i Norden. Det finns pensionärer i dag vars elräkningar är högre än deras pension.

Ledamoten från Liberalerna tycker att det är relevant, i dagens läge där så många pensionärer knappt har möjlighet att betala sina boendekostnader, att ta upp vilken typ av mått på fattigdom vi använder. Jag är oerhört glad att vi inte har absolut fattigdom i Sverige. Det ska man inte ha i ett välfärdsland. Men det är ökade skillnader, och man gör en budget där man använder den största posten, 13 miljarder, till dig och mig, till folk som har över 50 000 i månaden, i stället för att se till att dagens pensionärer får en rejäl höjning. Det tycker jag och Vänsterpartiet är den verkliga skandalen.

Jag beklagar att Liberalerna diskuterar mått på statistik i stället för att titta sig om och se hur det ser ut i verkligheten. Hur har folk det i Sverige?

Anf. 38 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! Rätt ska vara rätt. Skriver man någonting i en motion ska det stämma. Man får inte säga att vi har det och det om det inte stämmer. Jag tittar på siffrorna från Eurostat, och detta stämmer inte. Då måste det finnas en vilja att ge en missvisande bild och att måla upp en bild av att Sverige nästan har de allra fattigaste pensionärerna i hela Europeiska unionen.

Det är faktiskt så att vi har lägre nivåer gällande absolut fattigdom bland pensionärer än till och med det oljerika Norge, ja, än i alla andra europeiska länder med undantag av Luxemburg.

Det här måste man också säga om man inte vill ge en bild av läget i Sverige som är missvisande. Ni skriver det. Ni ska ta ansvar för det. Jag ska mejla siffrorna också, men det är viktigt att alla får veta att ni inte säger sanningen om viktiga saker när ni jämför Sverige med andra länder.

Anf. 39 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Vilka statistiska mått Vänsterpartiet använder i sina motioner får ändå vara upp till oss. Relativ fattigdom är ett väldigt vanligt begrepp som används. Det som ledamoten tar upp beskriver ojämlikheterna i ett land, och ojämlikheterna i Sverige har rusat.

För min del är det viktigare att se hur det ser ut i verkligheten och hur folk faktiskt har det. Vi får rapporter om att människor inte ens kan ha hyfsad värme i sina hus och inte kan köpa mat, bröd och vanliga basvaror. Det är det jag som politiker vill vara här för att förändra. Vi ser kanske inte samma sak, men det är den verklighet jag ser.

Ledamoten kanske noterade den sorgliga skrivelsen vi fick i dag till utskottet från en pensionär. Han beskrev sin inkomstsituation som att det var lika bra att han tog sitt liv. Det är det som är min ingång i den här debatten: att försöka se till att människor får ett drägligt liv. Människor ska inte bara överleva. Man ska kunna leva när man är äldre. I Sverige i dag ser det inte ut så för de allra flesta. Några har det gott, men de allra flesta har det riktigt tufft just nu. Låt oss ha detta fokus i debatten.

(Applåder)

Anf. 40 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Ida Gabrielsson, för anförandet!

Ledamoten var lite grann inne på respektavståndet. Respektavståndet krymper, och det finns flera kritiska röster som påpekar att det lönar sig allt mindre att ha arbetat i hela sitt liv. Det finns även exempel på dem som efter ett helt arbetsliv får mindre i pension än en person med fullt grundskydd.

Min uppfattning är att Vänsterpartiets politik fortsätter att radera ut respektavståndet, vilket innebär att det inte lönar sig att arbeta. Min fråga till ledamoten Ida Gabrielsson är därför: Vill Vänsterpartiet värna det så kallade respektavståndet?

Anf. 41 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten! Man skulle nästan kunna tro att det är Vänsterpartiet som leder både Pensionsgruppen och regeringen.

Vänsterpartiets politik går tyvärr inte igenom längre när vi inte kan ställa krav inför statsministeromröstningar och så. Om ledamoten tittar i Vänsterpartiets budget ser han att vi föreslår 2 000 kronor mer i månaden i höjd inkomstpension, något som skulle förbättra den situation som ledamoten tog upp. Om ledamoten tycker att det här är bekymmersamt kan han göra någonting åt det genom att ställa krav på sittande statsminister och på sitt eget samarbetsunderlag.

Även från Moderaterna har det tidigare i debatten kommit upp hur bra det egna förslaget om att sänka skatten med 200 kronor för alla pensionärer var. Men nu är det ju fritt fram! Det är ni som regerar. Varför har ni inte ordnat respektavståndet och genomfört ert eget förslag åtminstone om sänkt skatt med 200 kronor?

Fråga inte mig varför det ser ut på det här sättet, utan kavla upp ärmarna och jobba lite själva nu, Sverigedemokraterna! 2 000 kronor i månaden, säger jag. 200 kronor har ni sagt, men ni har inte gjort verkstad av det. Vi har budgeterat för 2 000 kronor mer i månaden, vilket skulle förbättra alla de problem ledamoten tar upp. När kommer ni till skott? Det är min fråga. (Applåder)

Anf. 42 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Ida Gabrielsson!

Generellt är det positivt att de lägsta pensionerna har höjts och att fördelningen slår någorlunda rättvist. De med låg pension har ett bra grundskydd. Det ska vara tryggt att bli pensionär i Sverige.

Ett bra grundskydd och att värna respektavståndet kan vara en fin balansgång. Min fråga till Vänsterpartiet är: Ska det vara skillnad på pensionerna? Om man exempelvis tar dem som har slitit ett helt arbetsliv på heltid i vård- och omsorgsyrken och jämför med dem som inte har arbetat alls, ska de ha samma pension eller ska det vara en skillnad?

Anf. 43 IDA GABRIELSSON (V) replik:

Herr talman! Det är klart att det blir skillnad om man skulle göra som Vänsterpartiet föreslår nu och höja inkomstpensionen med 2 000 kronor i månaden. Det kan Sverigedemokraterna vara med på om de vill. Det skulle bli en skillnad.

När det gäller det orättvisa arbetslivet och också själva systemet, som faktiskt inte är helt gynnsamt för den som sliter ett helt arbetsliv i omsorgen, är jag tacksam för just det exempel som ledamoten tog. Det är ju så att även när man har slitit ett helt arbetsliv i omsorgen har man en stor del av sin pension i garantipension. Det skulle vi delvis kunna åtgärda genom att höja inkomstpensionen, för då skulle den personen ha mer inkomstpension och inte behöva ha det här grundskyddet.

Självklart ska vi olika pensioner; det är precis så förslaget ser ut i dag. Men vi ska inte ha en så låg grundnivå att de som har gjort rätt för sig ska behöva stå och tigga i ett välfärdsland som Sverige.

1 miljon personer omfattas av garantipensionen, och de allra flesta av dem har arbetat ett helt arbetsliv. Andra kanske har drabbats av sjukdom. Det finns också några som kanske har varit hemma med barn innan det fanns förskola. De ska inte behöva oroa sig för hur de ska få ihop till mat eller för att inte ha någonstans att bo. Grundplattan ska vara god och respektfull, och sedan ska vi enligt Vänsterpartiets förslag höja inkomstpensionerna.

Alla partier är välkomna att rösta ja till det. Nu har ju chansen gått förbi, eftersom budgeten är avklarad. Men nästa gång är ni välkomna att stödja förslaget.

(Applåder)

Anf. 44 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Jag vill börja denna debatt med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut, vilket innebär ett avslag på motionerna inom detta område.

Hur vi tar hand om dem som är äldre och dem som behöver stöd på olika sätt är för mig ett tecken på hur bra vårt samhälle är. Allt fler av våra medborgare lever längre. Man är mer aktiv efter att man lämnat arbetslivet, och den medicinska utvecklingen gör att många får ett långt, aktivt liv. Då är det viktigt att vi skapar förutsättningar för att man ska kunna känna trygghet även under den del av livet när man räknas som senior.

Att främja och föra en politik med målet att skapa ett seniorvänligt samhälle där alla kan åldras i trygghet och med värdighet är ett fokusområde för Kristdemokraterna. Som jag sa tidigare: Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån graden av respekt, tillvaratagande och omsorg om den äldre generationen.

Som senior ska man kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Man måste kunna känna trygghet, bibehålla sitt oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. En sammanhållen politik med inriktning mot de äldre i samhället får och kan därför inte bara handla om just vård och omsorg. Det friska åldrandet, att se äldre som en resurs att ta till vara och ett väl fungerande samspel mellan olika generationer är lika viktiga beståndsdelar. Att känna välbefinnande och meningsfullhet är viktigt för alla människor.

Herr talman! I Sverige läggs stort fokus vid de fysiska behoven när man diskuterar välbefinnande. Men som det står i skriften kan människan inte leva av bröd allena. Det fysiska är självklart viktigt, men Kristdemokraterna oroas också över att de lika viktiga sociala, själsliga och andliga behoven ofta glöms bort eller negligeras.

Många äldre vittnar exempelvis om att de upplever den bistra verkligheten med påtvingad ensamhet och isolering. Detta sker inte sällan efter att ens livspartner eller vänner inte längre finns kvar, och det är inte alltid man har en familj i närheten som kan bistå vid livets olika skeden.

Kristdemokraterna har därför på olika sätt och genom olika företrädare lyft frågan om ofrivillig ensamhet här i kammaren. Därför är jag glad över att den regering som vi nu har sedan en liten tid tillbaka gör prioriteringar för de äldre i budgeten för 2023. Det finns satsningar för att bryta den ensamhet och isolering som många äldre tvingas leva i. Medel avsätts till kommuner, regioner, idrottsrörelse och civilsamhälle för att bryta den ofrivilliga ensamheten.

Det är inte alltid normalt i vårt samhälle att sträcka fram en hjälpande eller välkomnande hand. De äldres ensamhet och utsatthet kan vi bara rå på om vi aktiverar samhällets resurser men också tar till vara civilsamhället. Jag är därför stolt över att det finns med en sådan satsning från dagens regering.

Herr talman! Det är inte heller ovanligt att äldre oroar sig över ekonomin och om pengarna ska räcka till ens det nödvändigaste. Den ekonomiska tryggheten är viktig för alla men särskilt för den som kan ha svårt att påverka situationen genom eget arbete.

Kristdemokraternas politik vad gäller pensioner kan enkelt sammanfattas med att vi vill se ett system och ett upplägg som skapar förutsättningar för en bra pension för både dagens och framtidens pensionärer.

Det krävs åtgärder för att rätta till systemet när vi ser att pensionerna inte är tillräckliga. Men samtidigt är det viktigt att de förslag vi genomför har ett långsiktigt perspektiv så att inte åtgärder här och nu hotar kommande generationers rätt till att även de ska få bra pensioner, det vill säga att stabiliteten behålls i pensionssystemet och förutsägbarheten bibehålls.

Som många här har nämnt bygger pensionssystemet på en uppgörelse mellan ett antal partier på 90-talet. Detta har skapat ett upplägg och ett system som säkerställer att beslut håller över tid oavsett förändringar vad gäller makten i denna kammare. För oss kristdemokrater är det viktigt att besluten som fattas vad gäller pensioner bygger på breda överenskommelser, och därför värnar vi det pensionssystem som Sverige har. Det är ett i grunden bra system. För de partier som är satta att förvalta systemet gäller det att justera bristerna, men samtidigt ska vi akta oss för att blanda ihop statsbudgeten med pensionssystemet. Det var nämligen en av de viktiga grundreglerna när man en gång i tiden sjösatte det system vi har i dag.

Vi kristdemokrater är också beredda att diskutera hur Pensionsgruppen kan breddas med fler deltagare. Det bygger naturligtvis på att man hittar en gemensam grund och ställer upp på de förutsättningar som skapar ett långsiktigt och planerbart pensionssystem. Sveriges nuvarande och blivande pensionärer förtjänar ett hållbart system, och det kommer vi kristdemokrater att fortsätta att verka för.

Herr talman! Vi kan också läsa om hur skrupelfria brottslingar med lömska metoder lurar av människor deras besparingar. Här behöver samhället verka alltmer kraftfullt för att de äldre ska känna sig trygga. De ska inte utsättas för brott.

Herr talman! En av de stora orsakerna till oro i dagens Sverige, också för pensionärerna, är boendekostnaderna, och det gäller inte minst de ske-

nande energipriser som vi har sett sedan en tid tillbaka och som troligtvis kommer att gälla även för en kommande period.

I skenet av detta är jag glad över att många av Sveriges pensionärer likt övriga invånare i Sverige får en ökad ekonomisk trygghet när elstödet börjar betalas ut nu på måndag den 20 februari. Detta är ytterligare en åtgärd från dagens regering för att skapa ekonomiska förutsättningar för de äldre i vårt land att möta dagens och framtidens utmaningar.

Herr talman! Våra äldre är värda ett samhälle som ger både ekonomisk trygghet, ett skydd mot brottslighet och ett stöd till insatser för att bryta ensamheten. Kristdemokraterna är redo att fortsätta arbeta för att nå dessa mål.

(Applåder)

Anf. 45 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Vi har ett pensionssystem som i grunden är hållbart, långsiktigt och bra för de allra flesta – nästan alla, eller kanske alla.

Mina företrädare och de flesta av oss i kammaren var kloka när de fattade besluten i slutet av 90-talet och införde det pensionssystem vi har i dag. Vi fick även uppdraget att värna systemet tillsammans i ett blocköverskridande samarbete.

En av de finurliga delarna som jag gillar mest i systemet är att det baseras på avgifter. På den lön jag tjänar varje dag när jag går till ett arbete betalas en avgift in i pensionssystemet som läggs vid sidan om statsbudgeten. Det är det som gör systemet hållbart, och det baseras på mitt arbetsliv.

Systemet har gett oss fler och fler pensionärer som har en högre pensionsnivå jämfört med det gamla pensionssystemet. Det fanns tidigare en diskussion i kammaren om vilket mått vi ska använda oss av. Pratar man om relativ fattigdom är det i dag 700 000 färre pensionärer som är relativt fattiga än i slutet av 90-talet. Systemet har gett fler pensionärer som har en bättre pensionsnivå – inte alla, men en stor andel.

De senaste åren har jag blivit orolig. Jag tycker att vi har blivit sämre på att värna det blocköverskridande värdefulla samarbete som har funnits, och det har skett överenskommelser utanför Pensionsgruppen som har skapat en ostadighet i det nuvarande pensionssystemet. Här behöver vi återta arbetssätt och principer och komma tillbaka till att det är i ett samarbete över blockgränserna där vi kan jobba med konsensus som vi faktiskt kan bevara och värna systemet längre fram. Det måste fortsätta att löna sig att lönearbeta och betala in till systemet. Det måste finnas en vinst.

Jag vill att arbetslinjen ska fortsätta att gälla i Sverige. Med de höjningar som har skett av garantipensionen de senaste åren, bland annat i höstas, och att det har skett en uppräknings igen i samband med årsskiftet och med inflationen, har inneburit att på inkomster upp till 40 000 finns fortfarande en del av ett grundskydd. Grundskyddet ligger så högt att även om jag har haft en större löneinkomst kommer den inte att göra skillnad, det vill säga den undersköterska som har jobbat och tjänat pengar blir inte riktigt belönad för sina insatser i jämförelse med den som inte har lönearbetat av det ena eller andra skälet.

Vi har gått mer mot ett grundtrygghetssystem än ett inkomstbaserat pensionssystem. Detta måste vi tillbaka till. Det är därför det är viktigt för

mig att gå tillbaka till ett bra arbetssätt där vi samarbetar över blockgränserna och jobbar för att komma överens och få en rådande konsensus.

Jag vill nämna frågan om åldershöjningar, som har blivit en diskussionspunkt igen i Sverige, i varje fall hos vissa partier. Det handlar om att inte höja pensionsåldrarna. Men varför är det så viktigt att höja pensionsåldern? Jo, det är för att alla människor behövs. Alla människor som kan arbeta ska självklart finnas på arbetsmarknaden. Vi ska inte fortsätta att bistå den ålderism som finns i dag, där äldre människor inte förväntas klara av att vara på arbetsmarknaden.

Jag såg en fantastisk utställning i måndags där man hade fotat personer över 65 år mitt i livet, på arbetsplatser, på dansgolvet eller hos Friskis & Svettis. 70 är det nya 50. Varför ska vi inte få jobba?

En del i att höja pensionsåldern är att pensionärsåren blir färre. Det kan låta tråkigt. Men vi har ett system som bygger på att de avgifter jag betalar in blir mitt sparkapital, och det är vad jag ska ha när jag blir pensionär. Då är det klart att det blir en skillnad om jag är pensionär i 18 eller 19 år eller om jag är pensionär i 25 år. Vi lever ju längre och längre.

Herr talman! Den som i dag är medelålders kommer att vara pensionär i 18–19 år. Jag förväntas jobba till dess jag är 70. Då kommer jag också att vara pensionär i 18–19 år. Detta är vad det handlar om, det vill säga att pengarna måste räcka under de åren. Det är ju mitt eget sparkapital som har lagts i en buffert vid sidan om statens budget.

Jag har en förmåga att utvidga mina tänkta talepunkter, men jag ska försöka samla ihop mig på slutet.

Ni har hört att jag är lite kritisk till de senaste årens debatt. Den har däremot bidragit till att vi har ökat kunskapen hos en del av befolkningen om hur pensionssystemet fungerar, och det är bra. Men vi behöver göra mycket mer på den fronten. Vi behöver få fler som ser hur det hänger ihop med den intjänade kronan och den avgift som betalas in, och här behöver vi politiker faktiskt bidra.

Det handlar om hur vi pratar om pensionssystemet – att det till stora delar är väldigt bra. Det finns saker som vi behöver förbättra, men i stort är det bra.

Vi kanske också behöver bidra med att förenkla systemet. Min moderata kollega rabblade upp ett antal saker som tillhör grundskyddet. Det är klart att så länge vi har så många olika delar av grundskyddet är det inte enkelt att förstå.

Vi har alltså lite att göra politiskt också. Därför tycker vi att det är viktigt att vi ger Pensionsmyndigheten ett tydligare uppdrag att informera men också rikta sig till olika grupper när det gäller informationen så att man kan börja tänka på vad pensionen betyder redan tidigt i yrkeslivet.

Med det yrkar jag bifall till reservation 3.

(forts. § 8)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Frågestund

Frågestund

Anf. 46 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av utbildningsminister Mats Persson, socialminister Jakob Forssmed, statsrådet Erik Slottner och statsrådet Niklas Wykman.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Mats Persson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Offentlighetsprincipen och friskolorna

Anf. 47 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Mats Persson. Barns och ungas utbildning är den viktigaste investering samhället gör. Det borde vara självklart för varje regering att stå på elevers och lärares sida när deras intressen kommer i konflikt med friskoleägarnas intressen. Men den här regeringen ställer sig hela tiden på just friskoleägarnas sida, nu också i fråga om offentlighetsprincipen för friskolor.

Offentlighetsprincipen har under lång tid varit en del i vår svenska demokrati. Den har bidragit till att missförhållanden har kunnat avslöjas av journalister och allmänhet, och därmed har verksamheten kunnat förbättras. Men regeringen och Sverigedemokraterna vill alltså att friskolor ska slippa de krav på öppenhet som offentlighetsprincipen innebär.

Varför prioriterar regeringen alltid att lyssna mer på friskoleägare än på till exempel Sveriges lärare?

Anf. 48 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Tack, Åsa Westlund, för frågan! Det sker nu ett historiskt skifte i svensk utbildningspolitik. Efter åtta år av snack om att vi ska göra något åt friskolesystemet kommer den här regeringen nu att vidta åtgärder som gör att vi kommer åt de oseriösa aktörerna samtidigt som vi ser till att barn och föräldrar kan ta beslutet om vilken skola man ska välja hemma vid köksbordet och inte behöver lämna den makten till kommunala byråkrater eller socialdemokratiska kommunalråd runt om i landet. Vi ser till att makten finns vid köksborden men ser samtidigt till att göra något åt de korta klippen och de oseriösa aktörerna inom friskolesektorn.

Jag delar Åsa Westlunds syn att det är viktigt med öppenhet. Regeringen kommer att gå fram med ett förslag som är väldigt likt det som gäller inom ramen för offentlighetsprincipen men där vi också värnar de mindre friskolornas möjlighet att finnas och ser till att inte lägga för mycket administrativa pålagor på dem.

Jag delar alltså Åsa Westlunds syn. Det är viktigt med offentlighetsprincip och insyn.

Anf. 49 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Mats Persson röstade själv nej till de förslag som den förra regeringen lade fram på detta område och får stå för det.

Offentlighetsprincipen går längre än det regeringen vill införa för friskolor. Friskolor vill ha ansvar för våra barns och ungas framtid – för hela deras utbildningstid. Det är ett stort ansvar, men de ska inte ta ansvar för offentlighetsprincipen.

Varför, Mats Persson, vill regeringen att det ska vara svårare att avslöja missförhållanden inom den privata friskoleverksamheten än inom den kommunala skolverksamheten?

Anf. 50 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Det är viktigt att föräldrar och barn får välja skola själva hemma vid köksbordet. Det ska inte vara något som kommunala byråkrater gör. Det är också viktigt att vi ser till att ha ett friskolesystem där det råder ordning och reda.

Det är också viktigt med öppenhet. När det gäller öppenhet är det viktigt att små och ideella friskolor inte åläggs alltför mycket administration. Det förslag som tidigare har funnits skulle innebära för mycket administration, och därför kommer regeringen att gå fram med ett bättre förslag, som också tar hänsyn till de små friskolorna.

Detta tycker jag är mycket bättre politik, som ser till att vi har kvar valfriheten och att vi får ordning och reda i friskolorna.

Regeringens möte med muslimska trossamfund

Anf. 51 RASHID FARIVAR (SD):

Fru talman! Nyligen träffade statsminister Ulf Kristersson och socialminister Jakob Forssmed ett urval av de muslimska trossamfunden i Sagerska huset. Förenade Islamiska Föreningar i Sverige kom att representeras av Mohamed Tamsamani, tidigare engagerad inom Frihets- och rättvisepartiet i Egypten, ett parti med starka kopplingar till Muslimska brödraskapet. Tamsamani är en anhängare av den islamistiske diktatorn Erdoğan i Turkiet och har även uttryckt sig positivt om islamism. Han skriver till exempel på Twitter: ”Vill du prova en sann demokrat, vänta till att en så kallad islamist vinner ett val och se vad personen gör & säger #Turkiet.”

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet Jakob Forssmed vad som diskuterades under detta intima möte och om statsrådet var medveten om att representanter på mötet tillhör organisationer som bejakar politisk, samhällsförändrande islamism i Sverige.

Anf. 52 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Det här var ett möte som jag och Ulf Kristersson hade med ett antal företrädare för muslimska organisationer i Sverige. Jag tycker att det är mycket angeläget att föra denna typ av samtal och ha en dialog om för Sverige viktiga frågor och om hur det är att leva som muslim i Sverige. En del uppfattar att man blir förföljd eller trakasserad på olika sätt.

Det var mycket som avhandlades på mötet, men en viktig fråga var förstås koranbränningarna. Både från statsministerns och min sida var vi

mycket tydliga med att det inte är aktuellt att göra några förändringar av svensk yttrandefrihet; den gäller. Samtidigt har regeringen också varit, och var även på det här mötet, tydlig med att allt som är tillåtet inte är lämpligt. Det är inte lämpligt att bränna böcker som människor uppfattar som heliga. Det är inget den här regeringen försvarar, tvärtom. Men yttrandefriheten gäller. På den punkten råder det ingen tvekan.

Prot. 2022/23:64

16 februari

Frågestund

Anf. 53 RASHID FARIVAR (SD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Av ett pressmeddelande undertecknat av BIS efter mötet framgår att ”kvällens korta möte ger den sittande regeringen bra förutsättningar att ta tag i rådande problem samt föreslå åtgärder och handlingsplaner snarast”. Vår svenska yttrandefrihet pekas ut som ett problem.

Min fråga är: Vilka åtgärder och handlingsplaner åsyftas? Sverigedemokraterna kommer aldrig att bidra till att kompromissa om grundstenarna i vår svenska demokrati för att människor som valt att flytta hit känner sig kränkta.

Anf. 54 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Regeringen har inget intresse av att kompromissa kring demokrati och yttrandefrihet. Det är centrala värden för Sverige och västerlandet, som har byggt våra samhällen starka. Detta är väldigt angeläget.

Men det är också angeläget att människor av olika nationalitet, etnicitet och religion kan samexistera och att man kan utöva sin religion på ett bra och fredligt sätt tillsammans med andra. Både rätten till religion och rätten att avstå från religion är väldigt centrala. Det är viktigt att föra dialog med olika trosinriktningar och trossamfund för att detta ska vara möjligt för alla i Sverige.

Utbetalning av elstöd

Anf. 55 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Hushållens ekonomi är nu starkt påverkad av den senaste tidens höga elpriser, och Kronofogden oroas över att allt fler privatpersoner och även företag hamnar hos dem på grund av obetalda elräkningar. För elområde 3 och 4 ska nu stöd börja betalas ut under februari, men vi i Norrland i elområde 1 och 2 har ännu inte fått veta någonting alls om när elprisstödet kommer att utbetalas. Företagen är mycket hårt pressade, och regeringen agerar mycket senfärdigt.

Ansökan till EU ligger enligt uppgifter fortfarande kvar på Regeringskansliet. Det är minst sagt olyckligt. Varför förhalar regeringen den här processen? Det kan innebära att fler företag nu går omkull. Därför vill jag fråga statsrådet Mats Persson: När kommer elstöd till hushållen i Norrland att utbetalas, och när kommer elstöd till företag i södra Sverige?

Anf. 56 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Tack, ledamoten, för den utmärkta frågan! Det här är en väldigt viktig fråga. Många människor har brottats med tunga elräkningar den här vintern. Det har varit extremt höga nivåer på elräkningarna.

Efter det energipolitiska haveri vi har sett under de senaste åtta åren har den här regeringen nu mycket att städa upp. Det är ett haveri som har inneburit att Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet har stått bakom att det har lagts ned kärnkraftverk i Sverige – Ringhals 1 och Ringhals 2. Vi ser nu konsekvenserna av det.

Det här ska inte bäras av konsumenterna. Regeringen tycker att det är viktigt att konsumenterna får tillbaka av de väldiga intäkter som nu har uppkommit till Svenska kraftnät, och därför kommer det här stödet att komma på plats så snart som möjligt. Stödet till privatpersoner i elområde 3 och 4 kommer att betalas ut inom kort, och de andra stöden kommer att betalas i närtid längre fram. Det arbetas på så snabbt som möjligt med detta, och det kommer att vara i närtid.

Anf. 57 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Det är tydligt att regeringen är väldigt stressad över den här frågan och försöker lägga över ansvaret på den tidigare regeringen. Men det är ju statsrådets regering som har brutit sina egna vallöften och nu satt hushållen i den här mycket svåra situationen. Man hade utlovat att elstödet skulle vara på plats redan före jul, och det kan vi verkligen inte se.

Jag vill återigen fråga: När får hushållen i norra Sverige elstöd, och när kommer det till företagen? Varför ligger ansökan till EU kvar på ert bord?

Anf. 58 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Det är väldigt viktigt att få till det här stödet så snart som möjligt. Jag träffar många människor som tycker att det är bra att det nu kommer ett stöd. Det är många människor som tycker att elräkningarna har varit väldigt höga och att det rent ut sagt har varit skandal att räkningen för december och januari var så hög som den var.

Nu kommer det ett stöd, och jag träffar många människor som uttrycker glädje över att det äntligen kommer ett stöd. Man får ha lite tålamod, men snart är det på plats.

Tillväxt och arbetskraftsinvandring

Anf. 59 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! Min fråga går också till statsrådet Mats Persson.

Häromdagen meddelade regeringen att man avser att skärpa villkoren för arbetskraftsinvandring. Det gäller yrken med lön under 33 200 kronor per månad.

Det är bra att regeringen, likt Centerpartiet, arbetar för att till exempel doktorander och studenter vid landets högskolor och universitet kan stanna i Sverige. Kompetens utifrån behövs för vår tillväxt. Vi står inför en ny industrialisering – ett nytt och nödvändigt kliv i svensk välfärd.

Men det räcker inte att stärka upp endast höglöneyrkena. Svensk arbetsmarknad går i stycken redan på knäna. I vården, i de gröna näringarna, i handeln, bland yrkeschaufförer och bland lokförare – överallt är behovet av kompetent arbetskraft mycket stort. Ska Sverige klara av den nya industrialiseringen måste hela övriga samhället hänga med.

Hur avser regeringen stärka svensk tillväxt och välfärd genom arbetskraftsinvandring för yrken med lön under 33 200 kronor i månaden?

Prot. 2022/23:64
16 februari

Frågestund

Anf. 60 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Det här är en väldigt viktig fråga. Det handlar om att se till att svenskt näringsliv har möjlighet att attrahera kompetens.

Jag tror att det är viktigt att hålla två saker i luften samtidigt. Å ena sidan behöver vi ett regelverk som ser till att människor inte utnyttjas och som ser till att vi inte har den typen av arbetskraftsinvandring till sektorer som inte har behov av arbetskraftsinvandring och där människor utnyttjas. Det behöver vi säga nej till.

Samtidigt behöver vi ha ett regelverk som ser till att exempelvis den svenska industrin kan rekrytera kompetens på en internationell marknad. Det kan handla om företag i norra Sverige, som ledamoten lyfter, eller runt om i vårt land som behöver särskild kompetens.

Därför tittar regeringen på att ha olika typer av undantag i vissa branscher. Det kan handla om säsongbetonade branscher eller andra branscher som avviker från normen på 32 000. Det är alltså viktigt att säkerställa industrins villkor; det är regeringens uppfattning.

Anf. 61 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! Jag har ett färskt exempel: I NU-sjukvården – området vid Trollhättan och Uddevalla – har vi i dag elva sjuksköterskor och tio läkare från icke EU-land som är anställda och arbetar för att få svensk legitimation. Samtliga dessa 21 personer har i dag en lön som är lägre än 33 200 kronor.

Är det regeringens mening att vi ska möta vårdens skriande behov av kompetens och händer genom att kasta ut dessa ur landet och alltså stänga dörren för arbetskraftsinvandring till vården?

Anf. 62 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att Centerpartiet i det här läget är lite självkritiskt. Den politik som Centerpartiet har fört när det gäller att trycka ned lönenivåerna för arbetskraftsinvandring har bidragit till den situation vi har, där människor utnyttjas.

Med det sagt är det viktigt att vi ser till att möjligheten finns att få in människor som har unik kompetens inom industrin eller i andra branscher där det verkligen finns behov av kompetens.

Det gäller att ha två saker i luften samtidigt: att se till att vi inte får för mycket arbetskraftsinvandring i sektorer där människor utnyttjas, och att samtidigt se till att högkvalificerad kompetens kan komma hit.

Hållbarhetskrav vid offentlig upphandling

Anf. 63 KATARINA LUHR (MP):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Erik Slottner.

I Dagens Samhälle i januari i år meddelade statsrådet Slottner att de föreslagna lagkraven på att upphandlingar ska beakta klimataspekten ska

slopas. I artikeln kan man läsa att statsrådet tycker att hållbarhetskrav riskerar att stänga ute företag från upphandlingar.

Inom den offentliga sektorn i Sverige upphandlas varje år varor och tjänster för över 800 miljarder – allt från städleveranser till tunnelbyggen. Upphandlingsmyndigheten har beräknat att klimatutsläppen från offentlig upphandling är över 23 miljoner ton per år. Det kan man jämföra med transportsektorn, som ger upphov till ungefär 15 miljoner ton. Att ställa skarpa upphandlingskrav kan alltså minska klimatutsläppen radikalt och ställa om hela sektorer.

När ytterligare en grundläggande klimatåtgärd stryks av regeringen undrar jag hur den ska ersättas? Vad har civilministern för klimatpolitik i bakfickan för att kompensera för ytterligare en slopad klimatåtgärd?

Anf. 64 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten Luhr, för frågeställningen!

Detta är ingen slopad åtgärd, men regeringen vill avvakta ett tag för att ha en helhetssyn på upphandlingen. Därför inför vi fler och fler ska-krav. Oavsett inom vilken sektor det gäller höjer vi trösklarna till upphandlingen. Det i sin tur går emot målet om att öka antalet anbud per upphandling.

Vi har haft ett problem under en tid där vi ställer mer och mer krav, vilket gör det svårare för företag att delta i upphandlingar. Därmed försämrar vi innovationsförmågan och konkurrenskraften, och vi riskerar att höja priserna.

Men Luhr och jag är mycket väl medvetna om att kommunerna själva kan ställa tuffare miljökrav. Både Luhr och jag var, när vi var borgarrådskollegor i Stockholm stad, drivande i detta. Kommunerna kan ställa och ställer alltså i dag i mycket hög utsträckning krav, bland annat mycket tuffare klimatkrav än vad lagen kräver. Det hoppas jag att många kommuner ska fortsätta att göra.

Anf. 65 KATARINA LUHR (MP):

Fru talman! Jag fortsätter på samma tema: Mycket av det som vi upphandlar räknas in under Sveriges konsumtionsutsläpp, alltså de utsläpp som sker utanför Sveriges gräns.

För mindre än ett år sedan ställde sig alla regeringspartier och alla riksdagspartier bakom målet att nettoutsläppen för konsumtion skulle vara noll år 2040. Då frågar jag: Om inte offentlig sektor ska göra det här jobbet, vem är det då som ska göra det?

Anf. 66 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag har inte sagt att offentlig sektor inte ska göra något av det här jobbet. Den offentliga sektorn är en viktig aktör för att bland annat minska klimatpåverkande utsläpp, och upphandlingen är ett viktigt redskap i detta.

Riksrevisionen har kommit med en viss kritik kring regeringens och tidigare regeringens handhavande med det här. Vi ska nu gå vidare med detta och se om vi behöver vidta åtgärder.

Sverige är dock ett stort land, och ju fler ska-krav vi ställer i upphandlingarna, desto mer riskerar vi att försämra konkurrenskraften. Ett viktigt mål för regeringen är att kunna hålla båda bollarna i luften samtidigt.

Anf. 67 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Sedan Socialdemokraternas tid vid makten har Sverige under flera år placerat sig i EU:s bottenliga vad gäller bnp per capita. Sedan 2014 har vi också varit ett av de länder i EU som haft högst arbetslöshet och lägst tillväxt. Denna kombination har nu försatt Sverige och framför allt svenska hushåll i en mycket ansträngd situation, och ovanpå detta har vi krig i Europa, hög inflation och stor ekonomisk osäkerhet i världen.

I veckan uppdaterade EU-kommissionen sin tillväxtprognos och befäste det man flaggade för redan i juni 2022: att vi fortfarande har en bottenplacering. Detta kräver svar och förberedelse från regeringen. Min fråga till finansmarknadsministern är därför: Vad gör regeringen nu?

Anf. 68 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar för frågeställningen.

Det stämmer som Ida Drougge säger att Sverige sedan ungefär 2016, med något enskilt undantag, har haft bland de sämre tillväxttakterna i Europeiska unionen räknat i bnp per capita.

Att så är fallet skapar givetvis stora problem för Sverige när det kommer till att finansiera välfärden och klara förstärkningar i försvaret och polisen. Framför allt nöter det ned det löneutrymme som finns och den livskvalitet och nytta som människor kan ha av att arbeta.

Det är ett stort problem att Sverige under många år har haft en låg ekonomisk tillväxt per person och tillhört de sämsta i Europeiska unionen. Nu har vi ett exceptionellt jobbigt och ansträngt läge i ekonomin. När det kommer till de konjunkturella åtgärderna är det viktigt att inte försvåra för Riksbankens möjlighet att nå inflationsmålet.

På sikt måste vi givetvis se till att det som ger tillväxt i ekonomin – utbildning, företagsamhet, entreprenörskap och arbetade timmar – får bättre förutsättningar, reform för reform, i budget för budget, under åren framöver.

Anf. 69 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Tack, ministern, för ett bra svar!

Vi står nu också inför att vi behöver ytterligare kapitalinvesteringar, både för att möta tillväxt och för att klara omställningen. Här finns en potential, även om utmaningen i det läge vi nu står inför är att hitta rätt verktyg. Kan ministern utveckla något på det området?

Anf. 70 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Min kollega Mats Persson talade tidigare om behovet av tillgång på energi, exempelvis. Det är helt avgörande för svensk bnp-utveckling framöver att företagen har tillgång till ren och billig energi, och det pågår ett intensivt arbete med att få ny energiproduktion på plats.

Under tidigare regeringar stängde man ned kärnkraft. Att så skett har fått allvarliga konsekvenser i Sverige, och detta är en sak som är viktig att arbeta med. Sedan finns givetvis många andra frågor också, men för att nämna en sak: Eltillgången är central.

Anf. 71 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Erik Slottner.

De nordiska statsministrarnas vision är att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region till 2030. Vi kan vara överens om att det är mycket som måste göras innan vi når den visionen, men en sak som absolut skulle kunna underlätta för mobiliteten mellan de nordiska länderna är att våra digitala system för mobila betal lösningar synkar med varandra.

Vi kunde läsa på svt.se att de nordiska länderna i övrigt, det vill säga de norska, danska och finska motsvarigheterna till svenska Swish, har slagit sig samman och möjliggjort mobilbetalningar mellan de nordiska länderna. Tyvärr gick inte Sverige med i denna sammanslagning, och jag undrar om statsrådet kan berätta lite mer om hur vi i Sverige tänker göra gemensam sak med övriga nordiska länder när det gäller till exempel mobil lösningar.

Anf. 72 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten Söder, för frågan!

Detta är en jätteviktig fråga. Hela digitaliseringen och hur våra it-system och digitala tjänster ska kunna fungera i våra länder och prata med varandra är en viktig fråga inte bara för Nordens och Sveriges konkurrenskraft utan för hela Europas konkurrenskraft.

När det gäller den konkreta frågan om olika betalningslösningar får man fråga dem som handhar dessa lösningar om varför Sverige inte är med i samarbetet. Detta är inte något som svenska staten är inblandad i.

På EU-nivå pågår ett mycket aktivt arbete inom olika delar av digitaliseringspolitiken, inte minst när det gäller frågan om ökad så kallad interoperabilitet, alltså att olika it-system kan tala med varandra och därmed utföra tjänster över nationsgränserna. Detta är en mycket viktig del, liksom e-IDAS II, som ska möjliggöra en digital plånbok som kommer att underlätta för olika betaltjänster inom hela unionen.

Anf. 73 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Man kan konstatera att det ibland kan kännas jobbigt som kommunmedborgare att ha kommungränser mellan sig, och då kan man tänka hur det är att ha nationsgränser som gör att man inte kan prata med den andra nationens mobila eller digitala lösningar.

Jag tror att det här är en fråga som regeringen måste försöka ha lite fokus på för att underlätta för våra grannar i Norden att på ett eller annat sätt använda de mobila penninglösningar som finns i övriga Norden. Gränsövergångar är viktiga på olika sätt, men just när det gäller pengar är de oerhört viktiga.

Anf. 74 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag delar den bedömningen, och detta är något som regeringen jobbar mycket med. Det är en viktig fråga för mig som minister med ansvar för digitalisering hur vi kan underlätta en digital inre marknad inom unionen och en rörlighet som fungerar för människor och där med-

borgare känner att den ökade digitaliseringen underlättar deras rörlighet inom Europa.

Även inom Sverige har vi problem med olika it-system som inte pratar med varandra, exempelvis mellan kommuner och regioner. Det finns mycket arbete att göra.

Prot. 2022/23:64

16 februari

Frågestund

Demokrativillkor och civilsamhället

Anf. 75 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Jakob Forssmed.

Jag vet att statsrådets hjärta klappar lika varmt för civilsamhället som mitt gör. Jag tänker på den stora insats som våra trossamfund gör i vårt samhälle. De får medel från staten för att bidra när det gäller existentiell hälsa, sjukhuspräster, vård i livets slutskede, hemlöshet och annat. Men det finns företrädare för trossamfund som inte sköter sig och som går in på områden som omvårdelseterapi, tvivelaktiga vigslar och så vidare.

Nu har man dragit tillbaka demokrativillkoret. Det hela ligger på regeringens bord, och man funderar på detta. Det finns nu en oro bland dem som gör mycket nytta och som har ett stort hjärta när det gäller de mest utsatta. Att de som sköter sig åker med bland dem som inte sköter sig, vad kommer detta att betyda för dem? Vad har statsrådet att säga till dem som oroar sig för detta just nu?

Anf. 76 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar för frågan!

Det är en angelägen fråga att få ett regelverk på plats som möjliggör precis det som Jakob Olofsgård beskriver, nämligen att de som sträcker ut en hand till människor, som finns där och som värmer upp vårt samhälle på olika sätt ska kunna fortsätta att göra detta med gott självförtroende och inte känna rädsla för ett regelverk.

Det är därför vi har tagit tid på oss, för att lyssna på deras synpunkter. Vi genomförde ett sakråd tillsammans med civilsamhället strax före jul, som en del i det beredningsarbete som nu sker. Samtidigt är det viktigt att vi får på plats ett regelverk som gör att vi får bättre verktyg att komma åt och stoppa bidrag till dem som inte vill medverka till att stärka våra gemensamma och demokratiska värden.

Det gäller att klara båda dessa saker samtidigt, och det är vårt fokus i det kommande beredningsarbetet.

Anf. 77 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för ett mycket bra svar.

Ett annat stort hjärta finns för idrottsrörelsen. Jag kan till exempel nämna ett ishockeylag som HV71:s damlag som också kämpar med ekonomin. Jämställdheten inom idrotten är inte den bästa när det gäller medel.

Vad har statsrådet att säga om hur regeringen ska satsa och se till att medel också kommer damidrotten till del?

Anf. 78 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Detta är någonting som vi följer upp i vår dialog med Riksidrottsförbundet. Vi ger ett omfattande stöd som är

relativt fritt, men där vi också följer upp och ser till att man redovisar hur stödet fördelas på olika sätt.

Vi har också anläggningsfrågan som är väldigt viktig och att kommuner också ser över den så att anläggningstiderna inte fördelas på ett ojämnt sätt. Det handlar inte bara om resurser i pengar utan också resurser när det gäller vilka som får tillgång till hallar och anläggningar på ett rimligt sätt. Där har regeringen skäl att fundera på hur vi kan återkomma i denna fråga.

Ojämlig folkhälsa

Anf. 79 DZENAN CISIJA (S):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern. Segregationen i folkhälsan mellan stad och land eller mellan välbärgade stadsområden och eftersatta förorter är stor. Klasskillnaderna i hälsa ökar så mycket att det i dag skiljer lika mycket i livslängd mellan olika delar av exempelvis Göteborg som det skiljer mellan Sverige och Bangladesh – upp till elva år.

Inflationen och energikrisen slår hårdast mot de fattigaste och kommer att medföra ytterligare skillnader i livsvillkor mellan olika socioekonomiska grupper.

Kommer regeringen att göra några insatser för att minska klasskillnaderna i hälsa?

Anf. 80 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Det är en oerhört angelägen fråga. Jag ser ojämlikheten i hälsa som en av mina och denna regerings viktigaste arbetsuppgifter. Det är inte rimligt att vi fortsätter att ha dessa stora hälso-skillnader som inte heller ser ut att minska särskilt mycket. Det är därför väldigt angeläget.

En satsning som regeringen gör är att vi planerar för att införa ett fritidskort som innebär att alla barn i Sverige mellan vissa åldrar ska kunna få ett stöd till idrott, föreningsliv och till en aktiv och meningsfull fritid. Och de som finns i socioekonomiskt utsatta hem ska få ett ökat stöd. Det är otroligt angeläget just för att öka rörelse, motion och gemenskap, alltså sådant som vi vet är hälsobringande faktorer som minskar både fysisk och psykisk ohälsa.

Men tyvärr råder det oklarhet om huruvida det finns stöd från Socialdemokraterna för denna viktiga reform. Jag hoppas förstås på ett brett stöd för detta och hoppas att så många som möjligt vill sluta upp bakom en sådan viktig satsning.

Matchfixning

Anf. 81 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Fru talman! Matchfixning är en fråga som många fortsatt ser med stor oro på eftersom den eskalerar i rasande fart. Kriminella gäng och nätverk utnyttjar idrottares utsatta position genom utpressning. Det handlar ofta om idrottare i låga divisioner och i låga åldrar.

En del åtgärder har vidtagits av den föregående regeringen, dock inte tillräckligt mycket. Och den nuvarande regeringen har vidtagit åtgärder för

att berörda aktörer och myndigheter ska kunna utbyta bland annat uppgifter sinsemellan.

Polismyndigheten, spelbolag, Spelinspektionen och idrottsrörelsen behöver ytterligare stöd och medel i sin kamp mot matchfixning.

Flera parter önskar exempelvis se ett förbud mot att kunna spela på gula och röda kort eller på antal hörnor i ett spel.

Är detta en fråga som regeringen kommer att se över? Och kommer statsrådet Forssmed att vidta åtgärder för att fortsatt bekämpa matchfixningen?

Anf. 82 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Som någon kanske noterade pratade Niklas Wykman och jag lite grann med varandra om vem som ska svara på denna fråga. Vi kommer att jobba med denna fråga. Vi kommer att titta på om det finns ytterligare saker som Sverige kan göra. Det finns ett antal mått och steg som Sverige ännu inte har vidtagit men som vi ser att vi skulle kunna vidta. Det handlar om en del av de saker som ledamoten nämner. Men det finns ytterligare saker som vi kan diskutera i relation till andra EU-länder, så att vi får ett mer gemensamt regelverk på plats.

Vi kommer under våren, som en del av vårt ordförandeskap, diskutera frågorna om good governance inom sport, alltså transparens och styrning av sport och att se till att vi får organisationer som är riggade för att ta hand om den typ av problem som ledamoten pekar på. Det kommer att vara en viktig del av vår agenda för ordförandeskapet att föra en sådan diskussion med våra europeiska kollegor.

Reformer på skolområdet

Anf. 83 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Fru talman! Jag har en fråga till utbildningsminister Mats Persson. Jag vill börja med att gratulera statsrådet, vilket jag inte har haft möjlighet att göra personligen tidigare.

Vi är överens om att svensk skola behöver stärkas på väldigt många olika håll. Vi behöver frigöra lärares arbetstid, vi behöver se över resursfördelningen och vi behöver se över köer och skolval. Jag tror att vi är överens om att saker behöver göras. Tidöavtalet innehåller en del.

Men när man tittar på planeringen från regeringen på dessa helt avgörande punkter finns det inte med någonting om detta i propositionslistan etcetera.

Vi vill från Centerpartiets sida gärna undvika att vi står här med fyra förlorade år en gång till som vi har haft senast under Socialdemokraternas tid.

Därför undrar jag: När kommer regeringen att leverera på dessa punkter?

Anf. 84 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag vill först framföra ett stort grattis till Niels Paarup-Petersen för tillskottet i familjen. Det är ändå det största som finns som har hänt.

Denna regering arbetar mycket intensivt med alla de reformer som finns i regeringsförklaringen och i regeringens agenda kring en rad av dessa frågeställningar. Och vi kommer att hålla ett väldigt högt tempo. Det handlar om att se till att lärare har befogenheter att skapa trygghet i klassrummen. Det handlar om att se till att lärare har tid med eleverna och inte äts upp av en massa administration och av att fylla i blanketter. Det handlar om att se till att förskolan och skolan får mindre digitala verktyg och att vi i stället ser till att det finns riktiga böcker så att våra barn kan lära sig läsa, skriva och räkna – back to basics. Då fokuserar vi på det som har byggt svensk skola stark en gång i tiden – ordning och reda samt att lära sig läsa, skriva och räkna. Då har mycket vunnits.

Men än en gång: Grattis till tillskottet i familjen!

Kvaliteten på modersmålsundervisningen

Anf. 85 BASSEM NASR (MP):

Fru talman! Genom modersmålsundervisning kan elever stärka sin språkliga kompetens och därmed sin framtida ställning på arbetsmarknaden. Dessutom visar forskning som har gjorts på uppdrag av Skolverket att elever som tar del av modersmålsundervisning utvecklar både det egna och det svenska språket.

Samtidigt finns det en rad utmaningar inom modersmålsundervisningen. Det handlar bland annat om otillräcklig koppling till ordinarie skolverksamhet, kompetensförsörjningen och undermåligt undervisningsmaterial.

Min fråga till utbildningsministern är: På vilket sätt avser regeringen att arbeta för att höja kvaliteten på modersmålsundervisningen?

Anf. 86 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att våra barn och ungdomar lär sig svenska. Det är väldigt viktigt att människor som kommer från andra länder blir en del av det svenska samhället – och för att bli det är det väldigt viktigt att man lär sig svenska.

För att lära sig svenska kan, precis som frågeställaren säger, modersmålsundervisning spela en stor roll för förmågan för elever och unga människor att lära sig det nya språket. Det kan gå snabbare att lära sig det nya språket om man också fullt ut behärskar sitt modersmål. Denna koppling är väldigt viktig att se.

Målsättningen är att vi understryker vikten av att lära sig svenska. Svenska språket är helt avgörande för att vara en fullvärdig medborgare och en del av den svenska demokratin – och modersmålsundervisningen kan vara en del i att man lär sig svenska.

Stöd till privata aktörer inom barn- och ungdomsidrott

Anf. 87 CRISTER CARLSSON (M):

Fru talman! Jag önskar ställa en fråga till socialminister Jakob Forsmed.

Jag vill lyfta en fråga som en tidigare motion i riksdagen har belyst, nämligen olikheten mellan flickors och pojkars idrottsutövande. Pojkar idrottar längre upp i åldrarna, och flickor ägnar sig i högre grad åt individuella sporter som exempelvis dans och ridning – och då ofta i privata dansstudior och stall. Kommunallagens förbud mot otillbörligt gynnande av enskild innebär att pojkars idrottande i högre grad finansieras via statligt och kommunalt stöd.

Hur ser statsrådet på att utreda möjligheten att förändra befintlig lagstiftning så att även privata aktörer kan söka stöd för att bedriva barn- och ungdomsidrott?

Anf. 88 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Carlsson för frågan. Det är otroligt angeläget att både flickor och pojkar kan utöva idrott och vara aktiva långt upp i åldrarna – helst hela livet, förstås.

Detta är någonting vi följer upp hela tiden i våra dialoger med Riksidrottsförbundet. Jag tycker att det i grunden är väldigt bra att vi har en föreningsidrottsmodell, för det innebär också en gemenskap som är väldigt viktig för många. Det gör att det finns närvarande vuxna i barns liv när de växer upp och att de får den chansen.

Som jag har svarat på en tidigare fråga är det också viktigt att kommunerna följer detta. Det handlar inte minst om att se över tillgången till anläggningar och hur resurserna fördelas, så att det inte blir ett ensidigt gynnande av flickor eller pojkar. Alla ska ha den här möjligheten.

Jag vill återigen understryka att regeringen satsar på idrott i utsatta områden, vilket ska komma både flickor och pojkar till del. Vi har också fritidskortet, som ska möjliggöra mer idrott för fler.

Paus i amorteringskravet

Anf. 89 YUSUF AYDIN (KD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Wykman.

Den höga inflationen och de stigande räntenivåerna har lett till att många hushåll pressas hårt av de ökade kostnaderna för bolån, mat, bränsle och energi. Många barnfamiljer och andra utsatta grupper har hamnat i en tuff ekonomisk situation. I detta läge skulle en tillfällig paus i amorteringskravet kunna mildra den svåra ekonomiska situationen och hjälpa en del familjer att betala sina höga hushållskostnader.

Hur ser statsrådet på möjligheten att tillfälligt införa en paus i amorteringskravet?

Anf. 90 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Precis som ledamoten beskriver har svenska hushåll det väldigt tufft på många håll nu. Det handlar om pensionärer och barnfamiljer som har det tufft när matpriserna nu blir höga därför att inflationen sticker iväg. Det handlar också om höga bränslekostnader, och för dem som har bolån handlar det i stor utsträckning om stigande räntor – vilket ju är Riksbankens svar på den höga inflationen.

Ska man dra en generell slutsats av att titta på ekonomin och på lärdomarna från många års historia kring detta, i Sverige och i andra länder, är det att man måste komma till rätta med inflationen. Det är den som är det stora, tyngande problemet i detta.

När det kommer till amorteringskravet har vi sagt att det är viktigt med den ventil som finns, det vill säga att hushåll som pressas hårt ska kunna få en paus i sitt amorterande. Det är viktigt att den ventilen fungerar och att banker beviljar den så som det är tänkt, så att detta inte är en teoretisk konstruktion utan också fungerar i praktiken när fler behöver ventilen. Det är väldigt viktigt, och därför har Finansinspektionen fått i uppdrag att följa detta.

Personalbrist i välfärden

Anf. 91 EVA LINDH (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Slottnér.

Det saknas undersköterskor, lärare, sjuksköterskor och socionomer. Listan kan göras väldigt lång. Välfärden behöver anställa 410 000 fler personer fram till 2031, vilket beror på demografins utveckling och på att fler går i pension.

Vi är många som är oroliga för vad detta kommer att innebära för kvaliteten i välfärden och vad det kommer att innebära för dem som arbetar i välfärden att inte få fler arbetskamrater. Det kan faktiskt vara så att välfärden är hotad – den välfärd vi har byggt upp, som är grunden i vårt samhälle och som ger trygghet, jämlikhet och jämställdhet.

Samtidigt ger regeringen otillräckliga resurser och drar ned på utbildningsplatser. Äldreomsorgslyftet, som är välfungerande, kommer inte att finnas kvar efter 2023. Kommer regeringen att ändra sin politik och agera för att rädda välfärden?

Anf. 92 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten Lindh!

Detta är en väldigt bred fråga att avhandla på en minut. Vi hade en interpellationsdebatt i riksdagen om detta i förra veckan, då vi kunde breda ut och fördjupa oss lite mer i ämnet, vilket jag uppskattade. Jag sa då att det här är en ödesfråga för den framtida välfärden, och det säger jag fortfarande. Det är ett mycket tufft uppdrag som våra kommuner och regioner står inför vad gäller kompetensförsörjningen och rekryteringen.

Staten och regeringen ger stöd genom ökade generella statsbidrag till kommunsektorn. Vi ökar också de riktade statsbidragen för att välfärden – kärnan – ska kunna upprätthållas. Vi satsar på många platser i både den regionala och den statliga eftergymnasiala yrkesutbildningen, som vi vet är en väldigt effektiv väg direkt ut på arbetsmarknaden.

Det är också viktigt att fortsätta satsa på digitalisering för att göra verksamheterna mer effektiva och på att utbildad personal ska göra rätt saker. Utbildad personal ska inte exempelvis bädda sängar eller städa, utan det kan andra personalgrupper göra.

Anf. 93 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Mats Persson.

Migrationsverket har i en rapport pekat på ett allvarligt och omfattande missbruk av uppehållstillstånd för studier som ges till utländska studenter i Sverige. Studenterna beviljas uppehållstillstånd för studier men avbryter dem efter ett kort tag. De har inte ens från början några avsikter att fullfölja studierna. Det finns till och med företag i ett par länder som öppet hjälper folk med den här verksamheten.

Migrationsverkets undersökning visade att det främst är lagstiftningen som möjliggör det här missbruket. Problemet noterades också i Tidöavtalet, där det aviserades åtgärder mot detta. Min fråga till statsrådet Persson är om arbetet mot missbruket har kommit igång och hur den fortsatta arbetsgången ser ut i frågan.

Anf. 94 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för en utmärkt fråga. Jag delar problembilden.

Det finns två problem kopplat till lärosäten eller universitet och migranter eller utländska studenter. Det ena är att vi så att säga kastar ut människor som har skaffat sig en utbildning här trots att vi har investerat en massa pengar i deras utbildning. Det verkar inte särskilt klokt. Det andra problemet är det som ledamoten lyfter, nämligen att det på enstaka lärosäten – jag vill understryka att det inte gäller generellt i Sverige utan handlar om enstaka lärosäten – har rapporterats om missbruk och att människor avviker från sina studier och blir del av en grå eller svart ekonomi. Det är väldigt problematiskt, och vi ska naturligtvis åtgärda det.

Det gäller att hålla två saker i huvudet samtidigt. Å ena sidan ska vi se till att inte utvisa smarta människor som vi har investerat mycket pengar i, och å andra sidan ska vi se till att vi inte har det här missbruket. Det arbetet fortgår. Jag delar helt frågeställarens inställning att detta är ett problem som vi måste komma åt.

Etikprövning i forskning

Anf. 95 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Frågan om etikprövning för behandling av känsliga personuppgifter inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning har diskuterats alltmer det senaste året.

Här påverkas särskilt humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning som utgår från kvalitativa metoder där frågeställningar utvecklas och där svaren kanske inte är förutsägbara på samma sätt som inom biologisk forskning. Det handlar till exempel om att man undersöker politiska eller religiösa övertygelser.

Svensk lagstiftning skiljer sig en del från andra länders – det gäller till exempel grannländer som Finland och Danmark och stora europeiska forskningsnationer som Tyskland och Frankrike – i det att vår reglering finns mer på lagnivå och att den av forskarna uppfattas som väldigt svår

att förstå och förhålla sig till. En del känner till och med att deras akademiska frihet är hotad.

Jag har förstått att det pågår ett arbete kring detta inom Regeringskansliet, och jag skulle gärna höra utbildningsministern utveckla det.

Anf. 96 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Jag delar helt och hållet bilden att det här är ett problem.

Det är ett problem för den enskilda forskare som behöver lägga mycket tid på etikprövningsansökningar i ämnen som ligger ganska långt från etiska frågeställningar. Vi har en lagstiftning som inte gör skillnad på å ena sidan naturvetenskaplig eller medicinsk forskning och å andra sidan humaniora eller samhällsvetenskaplig forskning. Där skiljer vi oss från andra länder, precis som frågeställaren säger.

Det pågår ett arbete inom Regeringskansliet. Vi följer denna fråga väldigt noga. Den lagstiftning som finns nu har ju riksdagen beslutat om i bred enighet för ett antal år sedan. Det finns väl anledning att se över om den är ändamålsenlig och om det är rimligt att den får sådana proportioner som den får.

Arbete pågår, och vi hoppas kunna återkomma inom kort.

Regeringens idrottspolitik

Anf. 97 JENNIE WERNÄNG (M):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till socialminister Jakob Forssmed.

Idrott utgör en del av politiken i det civila samhället och har enligt min mening en stark koppling till en god folkhälsa. Jag kommer från Öckerö kommun, ett skärgårdssamhälle där idrott och föreningsliv är stort. Därför skulle jag vilja veta mer om regeringens viktiga arbete i just idrottspolitiken för våra barn och unga i Sverige. Kan ministern nämna det viktigaste regeringen gör inom detta område just nu?

Anf. 98 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar Jennie Wernäng för frågan. När det talas om Öckerö och idrott är vi nog många som blir sugna på lite backträning till utkiksplatsen ovanför Nimbus.

Våra viktiga satsningar handlar inte minst om det fritidskort som vi har för avsikt att införa för barn och unga, så att fler barn och unga ska få chansen att vara med i det idrottsföreningsliv som ledamoten pekade på. Det är en mycket viktig hälsobringande resurs för barn och unga, inte minst för dem som finns i socioekonomiskt utsatta hem.

Vi satsar på idrott i utsatta områden.

Jag skulle också vilja lyfta fram att vi nu kraftigt ökar stödet till idrott för äldre. Att man tillsammans med andra eller på egen hand får chansen att träna längre upp i åren har en sådan folkhälsoeffekt som ledamoten pekade på. Dessutom kan man undvika fallskador genom detta och på så sätt också minska risken för svåra skador som gör att man isoleras eller behöver vård och omsorg som annars inte skulle ha behövts.

Det finns mycket positivt att göra.

Anf. 99 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Jakob Forssmed.

Det är inspirerande att både Öckerö och fritidskortet får utrymme i frågestunden i dag. Fritidskortet har nämnts här flera gånger, och det finns ju med i Tidöavtalet. Det är en viktig reform för att öka barns och ungdomars aktivitet och rörelse.

Hur går det med fritidskortet? Hur ser planeringshorisonten ut?

Anf. 100 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten Utbult, för frågan!

Vi jobbar på i högt tempo med denna viktiga reform, som ju handlar om att alla barn och ungdomar ska känna att de har möjligheter till en aktiv och meningsfull fritid tillsammans med andra och inte minst tillgång till mer rörelse, vilket är mycket viktigt för att lägga grunden för en jämlik hälsa. Vi kommer att ge ett extra stöd – utöver det stöd som går till alla – till dem som befinner sig i en socioekonomiskt utsatt situation.

Vi jobbar på i högt tempo för att detta ska bli möjligt. Vi siktar på att det ska genomföras under 2024. Det är väldigt angeläget, för vi vet att många barn slutar när de kommer upp en bit i åren – inte därför att de egentligen vill sluta med sin aktivitet utan därför att de känner att den konkurrerar med matkassan eller elräkningen. Detta har ju inte blivit mindre aktuellt i dessa tider. Därför är det förstås angeläget att hålla ett högt tempo i denna fråga för att värna alla barns rätt till en aktiv och meningsfull fritid.

Kommunernas digitaliseringsarbete

Anf. 101 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Min fråga är riktad till statsrådet Slottnér.

Som statsrådet känner till digitaliseras samhället snabbt. Individer, företag och myndigheter ställer om sina liv och verksamheter för att dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Det är dock såklart utmanande att ställa om och göra uppbrott från gamla vanesätt.

Sverige har 290 kommuner och 21 regioner. I dessa pågår ett minst lika utmanande digitaliseringsarbete för att göra livet bättre för invånarna. Många kommuner har stora utmaningar med omställningen. Kompetens saknas, och det finns ingen standard att luta sig mot. Vidare brottas flera kommuner med huvudvärk när det gäller de molnlösningar som finns, som kan uppfattas som säkerhetsrisker.

Min fråga till statsrådet Slottnér är därför: Hur ser regeringens arbete ut när det gäller att stötta landets kommuner och regioner med digitaliseringsarbetet?

Anf. 102 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Detta är en viktig fråga för regeringen. Jag har inga nyheter som jag kan presentera här och nu. Detta är ett arbete som pågår, och jag lägger ganska mycket kraft bakom det för att det ska hända någonting.

Jag är mycket väl insatt i digitaliseringens möjligheter och utmaningar, inte minst på lokal nivå, i och med min bakgrund som kommunpolitiker.

Jag ser de stora möjligheter som digitaliseringen kan ge, men jag vet också att det kan vara mycket svårt, inte minst för en liten kommun, att få rätt kompetens på plats.

Vi har ett nära samarbete med SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, som är mycket angelägna i denna fråga. Samarbetet gäller inte minst att olika it-system ska kunna prata med varandra, som jag var inne på i samband med en tidigare fråga, för att kommunerna ska kunna dra nytta av varandras it-utveckling.

Frågan är mycket viktig och står högt upp på min agenda.

Psykisk ohälsa hos barn och unga

Anf. 103 CARITA BOULWÉN (SD):

Fru talman! Min fråga går till socialminister Forssmed.

Den psykiska ohälsan hos barn och unga är för oss i Sverigedemokraterna en mycket angelägen fråga. Barn och unga får inte den hjälp de behöver, och de får inte hjälp i tid. Det är långa köer till BUP, och man tvingas ofta att prioritera dem som mår allra sämst.

Vi ser ett ökat antal unga, särskilt flickor, som sjukhusvårdas för självskadebeteende – ofta förgiftning av läkemedel. Barn skrivs ut från BUP för att de inte tar mediciner. Det är ett stort svek mot de barn och unga som behöver hjälp.

Regeringen skjuter nu till extra pengar till BUP för att korta köerna, vilket är väldigt angeläget. Men vi behöver tänka om. Vi behöver tänka långsiktigt. Psykiatri i Sverige domineras av diagnoser, läkemedel och tvång. Man dövar ofta symtomen i stället för att behandla orsaken. Vi i Sverigedemokraterna är av uppfattningen att behandling bör vara det viktigaste för att unga ska få ett värdigt och hälsosamt liv.

Hur ser ministern på det ökade fokuset på diagnostisering och medicinering som primär åtgärd för barn och unga som söker vård för psykisk ohälsa?

Anf. 104 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten Boulwén, för en mycket angelägen fråga! Detta är ett stort problem, och vi tar denna fråga på mycket stort allvar.

Just nu sitter ett stort antal myndigheter och arbetar på en strategi för psykisk hälsa. Det är ju viktigt att vi också lyfter fram friskfaktorerna och ser till att människor får tillgång till psykisk hälsa, som gör att man inte hamnar i dessa situationer.

När det gäller barn- och ungdomspsykiatri har vi, som ledamoten påpekade, skjutit till stora resurser för att korta väntetiderna och se till att man kan jobba med att rekrytera tillbaka personal som kanske har gått till andra yrken.

Jag vill säga att tillgång till medicinering är viktigt för många barn, men det tycks ju vara så att det också måste finnas tid för behandlande insatser. Om BUP blir alltför pressat kan det vara där man drar ned, så det är angeläget att dessa pengar nu används på ett bra sätt för att öka tillgängligheten och se till att de som söker sig dit får rätt behandling eller medicinering. Det gäller att arbeta både förebyggande och med åtgärder.

Anf. 105 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Psykisk ohälsa är ett av de största och allvarligaste folkhälsoproblemen vi har i Sverige. Särskilt bekymmersam är den växande psykiska ohälsan bland barn och unga. Det är så många som mår så dåligt. I dag har var tionde ungdom mellan 13 och 17 år kontakt med barn- och ungdomspsykiatri. Detta är ju en av förklaringarna till att köerna till BUP är oacceptabelt långa på så många platser i Sverige.

Jag är övertygad om att det för att vända utvecklingen och förbättra det psykiska måendet – det fysiska måendet, höll jag på att säga – krävs ett såväl brett som omfattande och långsiktigt arbete. Det gäller att stärka det förebyggande arbetet men också att utveckla vård och behandling och att korta väntetiderna.

Två viktiga reformer i Tidöavtalet är skapande av en haverikommission för suicidprevention och det som ministern nyss nämnde, nämligen en nationell strategi för psykisk hälsa. Jag vill fråga socialminister Jakob Forssmed hur arbetet med dessa viktiga reformer fortskrider.

Anf. 106 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar Johan Hultberg för frågan.

Johan Hultberg slant lite på orden och sa fysisk men menade psykisk ohälsa. Jag tyckte att det var intressant, för det finns ju en tydlig koppling däremellan som man ibland negligerar: Om fler barn rör på sig och blir aktiva kan det bidra till att minska den psykiska ohälsan på sikt. Detta vet vi av både forskning och erfarenhet.

Det går bra med våra åtgärder. Vi har fattat beslut om direktiv till en utredning gällande haverikommission vid suicid. Vi kommer inom kort att presentera utredare för detta viktiga arbete. Att få dessa direktiv på plats var något jag prioriterade för att vi så snabbt som möjligt skulle få detta arbete på plats.

Vi kommer snart att få avrapporteringar från myndigheter hur det går med arbetet när det gäller den stora strategin för psykisk hälsa, och i höst tar regeringen vid när de lämnar sitt breda och omfattande underlag för detta viktiga arbete.

Demokrativillkor för statligt stöd

Anf. 107 AZADEH ROJHAN (S):

Fru talman! Redan 2015 var riksdagens partier överens om att skärpa reglerna för att förhindra att offentliga medel tilldelas antidemokratiska krafter eller våldsbejakande extremism.

I juli 2022 lade S-regeringen därför fram en proposition om ett nytt demokrativillkor för statligt stöd till trossamfund och civilsamhälle med lagändringar som föreslogs träda i kraft den 1 januari 2023. Den nuvarande M-SD-regeringen valde att dra tillbaka propositionen så fort den tillträtt.

Under det senaste året har ett flertal avslöjanden visat hur olika samfund som mottar statliga bidrag gjort grova avsteg från grundläggande demokratiska principer och mänskliga rättigheter.

Om lagstiftningen om demokrativillkor trätt i kraft i år hade det skapat tydligare förutsättningar och ramar för myndigheter som fördelar bidrag till trossamfund och civilsamhällesorganisationer inför kommande utbetalningar.

Min fråga till statsrådet Jakob Forssmed är därför: När kommer vi att få en proposition på plats?

Anf. 108 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Rojhan för frågan.

Vi har ingen M-SD-regering i Sverige utan en regering bestående av Kristdemokraterna, Liberalerna och Moderaterna med en moderat statsminister, och regeringen har ett samarbete med Sverigedemokraterna i bland annat budgetfrågor – bara så att det är tydligt här i kammaren.

Så till frågan. Det är väldigt angeläget att vi får bra villkor på plats för bidragsgivningen från staten till civilsamhället så att man gör just det ledamoten pekar på: förhindrar extremism och odemokratiska tendenser i organisationer.

Men det är viktigt att det blir bra, och det har funnits omfattande kritik mot den proposition som lades fram, inte minst från civilsamhällesorganisationer, som bär upp demokratin. Det har varit angeläget att lyssna på den.

Ett beredningsarbete fortsätter nu för att säkerställa att vi inte ska lämna bidrag till organisationer som ägnar sig åt extremism. Detta arbete sker i Regeringskansliet, och det kommer att komma en proposition.

Startlån till förstagångsköpare av bostad

Anf. 109 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Niklas Wykman.

Den statliga bolånebanken SBAB presenterade nyligen en undersökning som visar att unga vuxna mellan 18 och 24 år har svårt att hitta en bostad, något vi känner till sedan tidigare. Men undersökningen visar också att 68 procent av de unga vuxna har avstått från att söka ett jobb och 67 procent har avstått från att söka en utbildning på grund av den svåra bostadssituationen.

För att underlätta inträdet på bostadsmarknaden för våra unga vuxna har Sverigedemokraterna drivit frågan om startlån till förstagångsköpare, något som också regeringens partier tidigare har uttalat stöd för. Under föregående mandatperiod lämnade också en utredning om startlån till förstagångsköpare av bostad sina förslag till den tidigare regeringen. Dessa förslag skickades på remiss i april 2022.

Min fråga till statsrådet är: Avser statsrådet att återkomma till riksdagen med förslag om startlån till förstagångsköpare av bostad?

Anf. 110 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Att svensk bostadsmarknad inte fungerar tillfredsställande är välkänt. Alla regleringar har sina förtjänster och goda syften, men på totalen, utan att gå in i detalj, kan man konstatera, vilket är brett känt i samhället, att mängden av regleringar totalt sett har gjort att det är svårt att komma in på

bostadsmarknaden och att det är svårt att bygga. Det finns ett underskott av bostäder om man jämför med den efterfrågan som finns.

Därför har regeringen varit tydlig med att det finns en avregleringsambition i denna sektor. Det ska bli enklare att bygga, och en hel del av detta kommer under åren framöver.

En dåligt fungerande bostadsmarknad och en högfungerande kreditmarknad är en dålig kombination. Det leder till att hushållen kan bli väldigt skuldsatta. Det är det vi har sett i Sverige och som beskrivs med räntekänslighet och annat. Här mellan måste man göra en avvägning.

Det finns en diskussion om startlån, och det finns också en diskussion om de kreditregleringar som finns. Regeringen kommer att återkomma.

Prot. 2022/23:64

16 februari

Frågestund

Läromedel och barns läsning

Anf. 111 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Mats Persson.

Det kommer upprepade rapporter om att barn och ungdomar läser allt mindre överlag men framför allt böcker. En studie från Uppsala visar att läsandet bland barn och ungdomar sjunkit drastiskt sedan 70-talet. Även läsförståelsen har minskat, också bland lässtarka ungdomar. Det står också att tillgång och kvalitet på läromedel skiljer mycket över landet. Det förekommer att läromedel är gamla, föråldrade och inaktuella. Forskningen på området visar att det är viktigt att barn i tidig ålder får tillgång till böcker och bra läromedel.

Hur arbetar Utbildningsdepartementet för att fler barn ska få tillgång till bra, kvalitetssäkra läromedel och läsning vid tidig ålder?

Anf. 112 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren för en otroligt viktig fråga.

Om våra barn och ungdomar inte lär sig läsa lär de sig inte skriva, och då lär de sig inte att räkna. Så ser sambandet ut.

Nu är det slut med experimentet med massdigitalisering i svensk skola. Det började med miljöpartisten Gustav Fridolins beslut om digitala läromedel i förskolans läroplan, vilket innebär att två- och treåringar sitter med Ipadar på förskolan. Detta går sedan vidare hela vägen upp i den svenska skolan. Men det är slut med det nu. Det är viktigt med riktiga fysiska böcker, och det är viktigt att våra barn lär sig läsa.

I den budget riksdagen beslutade om före jul görs en historisk satsning på nya läroböcker, och målet är tydligt: Vi vill att barn ska ha en riktig lärobok, och vi ska inte ha digitala verktyg på det sätt som tidigare. Våra barn ska lära sig läsa, skriva och räkna. Klarar vi detta klarar vi mycket i det svenska samhället.

Kompetensförsörjningen och industriomställningen

Anf. 113 MATS WIKING (S):

Fru talman! Sverige står mitt i en lågkonjunktur och samtidigt också i en klimatomställning. I klimatomställningen skapas nya företag, och stora industrier ställer om till fossilfri produktion. När nya jobb skapas behöver

det byggas lägenheter, skolor, förskolor och vårdcentraler, som också genererar jobb och inflyttning.

Den stora omställningen sker just nu i norra Sverige, där man räknar med att man på sikt kommer att behöva rekrytera och nyanställa uppemot 100 000 personer. Men för att dessa ska kunna ta de nya jobben krävs ofta utbildning och kompetensutveckling, och Svenskt Näringsliv och LO är överens om att det behövs en kraftig utökning av utbildningar på olika nivåer, såväl gymnasieutbildning som högskoleutbildning och vuxenutbildning.

Min fråga till utbildningsministern är: På vilket sätt kommer regeringen att möta de utbildnings- och kompetensbehov som finns i de städer och orter där industri och företag nu kraftsamlar?

Anf. 114 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren.

Kompetensförsörjning är oerhört viktigt, och det finns ett antal saker som behöver ske. För det första behöver vi ställa högre krav på människor. De människor som inte går till jobbet varje morgon men som har möjlighet att arbeta ska arbeta. Människor som i dag inte lär sig svenska språket ska lära sig svenska språket. Det är för många invandrare som hoppar av sfi, och det kan vi aldrig acceptera. Högre förväntningar och högre krav på människor är alltså nummer ett.

Nummer två är att i mycket högre utsträckning lyssna på vilka behov det svenska näringslivet och de lokala företagen har och anpassa utbildningar efter det. Endast så kan vi se till att bygga ett system där människor får rätt kompetens så att näringslivet kan blomstra.

Biljetter på andrahandsmarknaden

Anf. 115 MARTIN WESTMONT (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Erik Slottner.

I Sverige har vi ett förfarande där företag köper upp stora mängder biljetter för att sedan sälja dem vidare till ett högre pris till slutkonsumenten. Resultatet blir att det är svårare för konsumenten att köpa en biljett till ordinarie pris. Man blir många gånger tvungen att köpa en biljett till ett högre pris på andrahandsmarknaden.

I utredningstjänstens rapport 2022:1201 om biljetter som säljs på andrahandsmarknaden ser vi att man i Norge har infört en lag mot försäljning av biljetter på andrahandsmarknaden, den så kallade svartabörslagen. Efter införandet av lagen har man sett minskad handel av överprissatta biljetter.

Min fråga till statsrådet Erik Slottner är om det kan vara aktuellt att införa en liknande lag som den i Norge för att minska handeln med överprissatta biljetter på andrahandsmarknaden i Sverige.

Anf. 116 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten Westmont! Det här är ingen fråga som har varit uppe och snurrat på Regeringskansliet under mina fyra månader som civilminister med ansvar för konsumentfrågor. Den har inte heller tagits upp i de samtal som jag har med det utskott som Martin Westmont sitter i, så låt oss diskutera denna fråga vidare!

Det är alltid intressant att få internationell inspiration, inte minst från länder som ligger nära oss och som fungerar på ett likartat sätt. Om Norge har framgångsrika exempel på hur man kan mota och begränsa den här typen av beteende tycker jag att det är jätteintressant och kollar gärna vidare på det. Jag har anledning att ta kontakt med mina norska kollegor inom många andra områden, bland annat digitalisering, och skulle gärna ta upp även den här frågan och se om det skulle kunna göra konsumentpolitiken ännu bättre i vårt land.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.11 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU10 Socialavgifter

Punkt 1 (Nedsättning av socialavgifter)

1. utskottet
2. res. 2 (C)

Votering:

208 för utskottet

21 för res. 2

68 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 58 M, 19 V, 16 KD, 13 MP, 14 L

För res. 2: 21 C

Avstod: 1 S, 64 SD, 2 V, 1 MP

Frånvarande: 18 S, 9 SD, 10 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 4 MP, 2 L

Fredrik Lundh Sammeli (S), Daniel Riazat och Malcolm Momodou Jallow (båda V) samt Marielle Lahti (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Louise Thunström (S), Merit Frost Lindberg och Oliver Rosengren (båda M) samt Elin Söderberg (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Undantag från kravet att betala socialavgifter)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

3. res. 4 (V, MP)

Förberedande votering:

64 för res. 3

35 för res. 4

205 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Elin Söderberg (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

203 för utskottet

62 för res. 3

35 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 60 M, 21 C, 16 KD, 13 L

För res. 3: 62 SD

Avstod: 1 SD, 21 V, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 5 MP, 3 L

Louise Thunström (S) och Louise Eklund (L) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Amanda Lind och Elin Söderberg (båda MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

Pensioner

§ 8 (forts. från § 5) **Pensioner** (forts. Sfu11)

Anf. 117 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för anförandet!

Jag vill fråga något som jag vet är viktigt för ledamoten. Det gäller Pensionsgruppen. Vad är Centerpartiets syfte med att gruppen borde utredas? Är ni positiva till att bjuda in alla de partier som ställer sig bakom de principer som Pensionsgruppen arbetar utifrån?

Anf. 118 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Du och jag har inte jobbat ihop så länge, men det är bra att det märks att Pensionsgruppen är viktig för mig. Skälet till det är att vi ska värna det pensionssystem som i grund och botten är ett väldigt bra system.

Jag brukar säga att det har skakat lite grann, och vi har under de senaste åren kanske inte alltid varit helt överens. Det som är viktigt för mig just nu är därför att de fem partier som från första början sattes att värna pensionssystemet har en rejäl diskussion om hur vi ska jobba, vad som ska gälla,

vilka principer vi ska värna och vilka de närmaste stegen är som vi behöver ta. Det är det viktigaste för mig just nu, och diskussionen måste landa innan jag över huvud taget tar ställning till andra slags diskussioner.

Prot. 2022/23:64

16 februari

Pensioner

Anf. 119 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! När pensionssystemet sjösattes stod drygt 90 procent av riksdagen bakom det. Det har minskat avsevärt. Om vi fick in alla de partier som är positiva till pensionssystemet och som dessutom vill vara med i Pensionsgruppen skulle vi återigen få 90 procent som stod bakom den. Därför tycker jag att det är väldigt viktigt att tänka på möjligheten att utvidga Pensionsgruppen.

Grunden måste vara att partierna står bakom de principer som leder arbetet i gruppen. Hur kan vi förklara att vi inte bjuder in partier som vill vara med i Pensionsgruppen och som ställer sig bakom de principer som vägleder vårt arbete?

Anf. 120 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Det som är viktigt för mig är att det är ett blocköverskridande samarbete där vi är överens om vart vi ska och hur arbetsformerna ska se ut och att de partier som finns i gruppen gemensamt värnar om grunderna i pensionssystemet. Pensionssystemet mår inte bra av de senaste årens ryckighet då det har gjorts uppgörelser vid sidan av Pensionsgruppen.

I dagsläget är det svårt för mig att svara exakt på hur samarbetet ska se ut. Pensionsarbetsgruppen måste först sätta sig ned och fundera på hur man ska jobba tillsammans. Ska det vara just denna konstellation? Kan man ha transparensen och diskussionerna på något annat sätt? Eller är det i denna form diskussionen ska ske? Innan vi har landat i hur vi vill jobba framöver är det svårt för mig att svara på frågan.

Anf. 121 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! I flera av de motioner som vi debatterar i dag finns det intressanta förslag som kan hjälpa till att förbättra vårt allmänna pensionssystem. Ändå vill jag att riksdagen avslår reservanternas yrkanden och bifaller utskottets förslag. Skälet till detta är enkelt, herr talman. Vårt pensionssystem står inför stora utmaningar som fordrar ett helhetsgrepp för att kunna hanteras på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt. Det är givetvis motsatsen till en populistisk valcirkus av den typ som vi upplevde för inte så länge sedan.

Vad det handlar om är att under nya omständigheter utveckla de i allt väsentligt sunda grundprinciper som det allmänna pensionssystemet bygger på. Vi liberaler har stått och står alltså bakom dessa principer, till exempel separationen från statsbudgeten, livsinkomstprincipen, intergenerationellt ansvar, som gör att man inte belastar kommande generationer, det respektavstånd gentemot den icke arbetsrelaterade pensionen som gör att det alltid ska löna sig att arbeta samt sist men inte minst långsiktig hållbarhet, det vill säga en långsiktig balans mellan systemets inkomster och utgifter.

Det har varit Pensionsgruppens uppgift att värna om och vidareutveckla dessa grundprinciper sedan det nya pensionssystemet sjösattes på 1990-talet. Det fungerade väl under mer än två decennier men har knappast gjort så under de senaste åren. Därför är det utomordentligt viktigt, herr talman, att denna styrgrupp får en nystart, inte minst med tanke på de två stora utmaningar som vårt allmänna pensionssystem står inför.

Den ena är en grundläggande demografisk utmaning. Livets längd har ökat mer än arbetslivets, inte minst i jämförelse med de prognoser som systemet ursprungligen vilade på. Därför blir den allmänna pensionen inte tillräckligt hög när samma pengar ska räcka för ett längre pensionärliv. Det gör att pensionerna i genomsnitt ligger betydligt under den kompensationsnivå som var tänkt när systemet sjösattes.

Den andra utmaningen är ett krympande respektavstånd som gör att arbetslinjen snabbt urholkas. Detta påpekades av Pensionsmyndighetens generaldirektör Daniel Barr i ett uppmärksammat debattinlägg i november förra året. Det beror dels på inkomstpensionernas relativt låga nivå, dels på de stora ökningar av grundskyddet som förra året beslutades av riksdagen, dels på de olika indexeringsmekanismer som gäller för inkomstpensionen och för garantipensionen.

Dessa stora utmaningar understryker behovet av att åter igångsätta Pensionsgruppens arbete. Det borde göras baserat på ett så brett parlamentariskt underlag som möjligt. Alla partier som explicit ställer sig bakom pensionssystemets grundprinciper borde inbjudas till att bli en del av gruppen. Det skulle återge systemet dess breda parlamentariska stöd, som fanns på 90-talet, och dessutom förhindra att populistiska utspel av den typ som vi nyligen kunde beskåda blir vardagsmat i svensk politik.

Herr talman! Alla ska kunna känna trygghet till sin pension. Vi vill ha ett stabilt pensionssystem där man får mer i pension ju mer man betalar in. Vi vill ha ett pensionssystem där medborgarna skyddas mot politiska infall och tjänar på att arbeta mer och betala in skatt.

Anf. 122 MARIELLE LAHTI (MP):

Herr talman! Pensionerna i Sverige måste höjas. Alltför många pensionärer ser nu med oro på hur de ska få pengarna att räcka till när kostnaderna rusar. Att täcka sina basala behov har blivit dyrare när el- och matpriser skjutit i höjden. PRO:s egen prisundersökning visade att priset på en matkasse ökat med mer än 20 procent. Efter det har priserna fortsatt att öka. Därför är det nu mer angeläget att vi verkligen får på plats reformer som kommer att förbättra situationen för Sveriges pensionärer.

Vi från Miljöpartiet har bland annat föreslagit att momsens på viktiga basmatvaror ska sänkas till noll under en period från den 1 mars och tre månader framöver. Det är något som skulle göra veckohandlingen mindre ekonomiskt påfrestande för alla pensionärer i hela landet. Men, herr talman, Sveriges pensionärer förtjänar framför allt en bra pension. Vi vill höja den allmänna pensionen och öka inbetalningarna till pensionssystemet. När de allmänna pensionerna höjs anser vi även att garantipensionen bör höjas för att förbättra situationen för dem med de lägsta pensionerna. Dessa reformer skulle förbättra tillvaron för många och dessutom bidra till att bevara legitimiteten i det långsiktiga pensionssystem som vi har i Sverige.

Kvinnor är överrepresenterade i den grupp som har den lägsta pensionen. Arbetsmarknaden är och fortsätter att vara ojämförbar. Det innebär att kvinnor generellt sett får lägre lön, vilket i sin tur leder till lägre pensioner. Att höja pensionerna för dem med låga pensioner är därför också en viktig jämställdhetsfråga. Det kan förbättra livet för många kvinnor som lever med små ekonomiska marginaler. Det kan handla om kvinnor som slitit ett helt arbetsliv och ändå lever på en pension som är alltför låg.

Herr talman! Bostadstillägget är en viktig del i att förbättra den ekonomiska tryggheten för pensionärer med låga inkomster. Vi vill därför höja bostadstillägget för att stötta de pensionärer som nu möter ökade kostnader. För att få ta del av bostadstillägget måste man ansöka om det. Det har tyvärr fått till följd att många som är berättigade till stödet inte tar del av det. Vi vill att Pensionsmyndigheten utformar ett system som ser till att de som är berättigade till bostadstillägget också ska kunna få det.

Vi tycker också att det nuvarande systemet för att överföra pensionsrätter är lite för stelbent. Vi vill göra det möjligt för sambor att överföra pensionsrätter på det sätt som i dag är möjligt för gifta par. Det här skulle möjliggöra för den ena parten i ett par att kompensera sin partner exempelvis för att den har tagit ett större ansvar för att sköta hemarbete och ta hand om barnen. Par som vill kompensera den partner som tagit ett större ansvar för barn och hemarbete ska också kunna göra det.

Precis som vårt pensionssystem ska vara ekonomiskt hållbart över tid bör också den del av pensionssystemet som investeras bidra till en hållbar utveckling. Vi har drivit på för att AP-fonderna ska ta ett större hållbarhetsansvar, och vi har kommit långt sedan vi började driva frågan. Det arbetet måste nu fortsätta, så att våra pensionspengar inte investeras i fossila bränslen som bidrar till klimatförändringar och en skenande inflation.

Sammanfattningsvis anser vi alltså att pensionerna ska vara högre, mer jämställda och mer hållbara. Jag yrkar bifall till reservationerna 4 och 7.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 februari.)

§ 9 Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över apotek och partihandel med läkemedel

Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU6

Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över apotek och partihandel med läkemedel (skr. 2022/23:12)
föredrogs.

Anf. 123 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över apotek och partihandel med läkemedel. Den övergripande frågan för rapporten är om statens tillsyn är effektiv.

Till att börja med vill jag säga att vi kristdemokrater i grunden är väldigt stolta över den apoteksmarknad som finns i Sverige i dag. När Kristdemokraterna tog ansvar för apoteken 2006 under alliansåren låg Sverige i OECD:s botten när det gällde antal apotek per invånare. Det var mot den

*Riksrevisionens
rapport om statens
tillsyn över apotek
och partihandel
med läkemedel*

bakgrunden som vi genomförde en omreglering av apoteksmarknaden 2009 med målet att säkerställa en trygg och god läkemedelsförsörjning för alla.

Det här är fortfarande en relativt ung marknad. Det finns såklart fortfarande saker som skulle kunna fungera bättre. Men runt om i landet finns i dag apotek med generösa öppettider och kunnig, högutbildad personal. Medborgarna har ett högt förtroende för apoteken.

Sedan omregleringen av apoteksmarknaden har apotekstätheten och tillgängligheten ökat. Siffror från Sveriges Apoteksförnings branschrapport 2021 visar att antalet apotek har ökat från drygt 900 år 2008 till över 1 430 i dag. Det innebär en imponerande ökning med hela 54 procent.

Vi kristdemokrater vill gärna att fler ska få möjlighet att starta och driva egna apotek. Vi vill se fler företag som kan erbjuda alla landets patienter nya tjänster. Men det gäller såklart att kunna säkra både kvalitet och tillgänglighet.

Därför behövs en effektiv tillsyn av apotek och partihandel med läkemedel. Det är viktigt för att vi ska kunna komma till rätta med missförhållanden och aktörer som inte lever upp till lagens krav, vilket ytterst riskerar att drabba patienterna.

Men det är också viktigt därför att motsatsen, en ineffektiv tillsyn, leder till att läkemedelsförmåner och andra subventioner utnyttjas på helt fel sätt. Det innebär också ett slöseri med skattebetalarnas pengar.

Mot bakgrund av detta har Kristdemokraterna likt regeringen välkomnat Riksrevisionens rapport. Vi delar slutsatsen att den tillsyn som staten bedriver över apotek och partihandel med läkemedel behöver bli mer effektiv.

Särskilt viktigt är det att tillsynen fungerar bättre i ljuset av regeringens höjda ambitioner om att stärka apotekens roll i vårdkedjan så att vi kan avlasta primärvården och använda den kompetens som finns hos personalen på våra apotek.

Det ska också ses i ljuset av att apoteken och partihandeln kommer att få ett allt större ansvar framöver för att klara Sveriges försörjningsberedskap i dessa mörka tider av kris och krig i Europa.

Kristdemokraterna instämmer för det första i att det bör införas en möjlighet för tillsynsmyndigheterna att i större utsträckning än i dag dela uppgifter inom ramen för apotekstillsynen.

Även om frågan hur informationsutbytet ska regleras behöver utredas vidare är det bra att regeringen i skrivelsen är tydlig med bedömningen att rapporten kan tjäna som utgångspunkt vid framtagandet av en sådan reglering.

För det andra delar vi bedömningen att det finns skäl för att införa en utvidgad uppgiftsskyldighet för E-hälsomyndigheten för att effektivisera tillsynen. Det är stora mängder data som ska hanteras. Det kräver naturligtvis grundlig analys. Det är mycket integritetskänslig data som ska hanteras, men vi delar den viljeinriktningen.

För det tredje kan det också finnas skäl att överväga om det bör införas bestämmelser som hindrar apotek från att ta ut överpriser på läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånerna men som ändå är subventionerade av staten eller regionerna.

Där gäller det dock att konsekvenserna utreds väldigt noga så att man inte med goda avsikter vidtar åtgärder som i slutändan försämrar tillgängligheten för dem som är i behov av läkemedel.

Avslutningsvis, herr talman, är det bra att regeringen öppnar för att låta TLV och LäkeMedelsverket ta ut sanktionsavgifter i större utsträckning än vad som kan ske i dag med syfte att åstadkomma en mer effektiv tillsyn.

Det känns betryggande att frågan om en effektivare tillsyn över apotek och partihandel också pekas ut som en prioriterad fråga för regeringen. Regeringen avser att noga följa det arbete som redan pågår på departementen.

Vi i socialutskottet kommer att få anledning att följa regeringens arbete med en effektivare statlig tillsyn av apotek och partihandel med läkemedel. Med det yrkar jag bifall till socialutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 124 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Christian Carlsson är fullständigt jublande över avregleringen och hur det blev. Jag tror att gladast är nog de stora bolagen som står bakom apoteken.

När ni avreglerade och satt i regeringen fanns ett drömscenario som ni spred. Det skulle vara de små apoteken som skulle blomma över Sverige. Nu blev det inte riktigt så. Det hade väldigt många kunnat räkna ut. Här finns väldigt mycket pengar att ta ut och väldigt mycket business.

I och med avregleringen har apoteken hamnat mer i köpcentrum och i innerstäderna. Själv, herr talman, kan jag på 500 meter nå fem olika kedjor. Ändå är vi ganska friska i innerstaden medan det ser betydligt sämre ut i andra delar av Sverige där väldigt få av de privata apoteken vill öppna sin butik.

Herr talman! Jag tänkte höra med ledamoten om det finns mer tankar om detta. Hur ska man sprida apoteken till resten av Sverige? Hur är det tänkt? Det kan inte vara så att det blir en hord av apotek i innerstäderna med de stora kedjorna och väldigt få på landsbygden.

Herr talman! Jag vill också säga att man hade kunnat påverka Apoteket AB genom att tala med dem och se till att de ökade på. Problemet är att staten på något sätt tappar apoteken ur sin låda med verktyg. Man kan inte styra den privata marknaden på det sättet.

Anf. 125 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Herr talman! Gladast över den omreglering av apoteksmarknaden som den förra borgerliga regeringen stod för är naturligtvis de som är i behov av läkemedel. De drabbades hårt av att vi hade så låg tillgänglighet till apoteken före reformen. Det gäller alla de människor som har sett hur antalet apotek har ökat med 54 procent mellan de här åren, som jag tidigare beskrev.

Det är värt att påpeka att samtliga län har fått fler apotek. Antalet söndagsöppna apotek har också ökat från 154 till 575. Därtill erbjuder samtliga apotekskedjor i dag också e-handel via internetapoteken.

Självklart finns det saker som behöver bli bättre. Men sammantaget innebär den ökade tillgängligheten att det får betraktas som en väldigt framgångsrik reform. Det visar också den höga kundnöjdheten.

Anf. 126 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jag vidhåller fortfarande att gladast är nog aktieägarna i de stora bolagen.

Enligt Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, kan man nu se att apoteken på landsbygden och nära landsbygden minskar. Man kan fundera på hur man ska täppa till det. Jag undrar om regeringen har något förslag för det. Det kanske ledamoten har kunskap om. Det borde vara en otroligt viktig hälsofråga.

Apotek säljer inte vilka varor som helst. De ingår på något sätt i hälso- och sjukvården. Det finns en risk om det blir väldigt ojämnt med apotek, om det blir svårare att få kontakt med farmaceuter och tala om sin medicin och om människor får mindre hjälp. Det kan delvis vara en hälsofara.

När man tittar i rapporten kan man också se att det finns en risk genom den ökade konkurrensen och så vidare att det smalas ned på apoteken. Då finns det färre möjligheter att hinna prata med en farmaceut.

Jag skulle gärna vilja se att man hade något slags plan för hur man ska rätta upp det och helt enkelt göra det bättre, herr talman.

Anf. 127 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Herr talman! Människor behöver ha tillgång till en jämlik vård av god kvalitet i hela landet, och människor i hela landet behöver tillgång till läkemedel och en närvaro av apotek. Så är det.

Det var faktiskt Kristdemokraterna som införde ett glesbygdstöd för att säkerställa tillgången till fysiska apotek på landsbygden under alliansåren. Glesbygdstödet ger fortfarande i dag bättre resultat när det kommer till närvaron i glesbefolkade områden. Men från vårt partis sida är vi av uppfattningen att det här kontinuerligt behöver följas upp och ses över, för vi behöver öka tillgången på läkemedel för människor på landsbygden. Då kan exempelvis en uppdatering av glesbygdstödet vara någonting att titta vidare på.

Vi delar ambitionen att göra saker ännu bättre när det gäller denna framgångsrika reform, som trots allt har ökat tillgången på läkemedel för människor i behov av det.

Anf. 128 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Christian Carlsson, för anförandet! Jag tänker också spinna vidare på ledamoten Rågsjös synpunkter när det gäller den halvvägs privatiserade apoteksmarknaden.

Jag delar ledamotens uppfattning att det har blivit en högre tillgänglighet och bättre öppettider i stora och medelstora städer. Jag delar däremot inte, herr talman, ledamotens uppfattning om hur det ser ut på landsbygd och i glesbygd. Jag kommer själv från en liten kommun mitt i Värmland som heter Hagfors. Där har vi fortfarande bara ett apotek, och det kommer inte att bli fler. Och så ser det ut i stora delar av Värmland. Där utvecklingen har gått framåt, herr talman och Christian Carlsson, är till exempel i Karlstad. Den staden har fått fler apotek.

Jag tycker därför att man borde ha en mer nykter syn på vilka effekter reformen får. Christian Carlsson är ju medveten om att marknaden inte löser glesbygdsp Problemen eftersom man har infört ett glesbygdstöd. Det behövs alltså stöd från samhället.

Herr talman! Min fråga var egentligen en annan. I samband med avregleringen av apoteksmarknaden försvann också apotekens ansvar för läkemedelsfrågor. Det här kom delvis upp i den rapport som vi debatterar i dag. Det var Apoteksbolaget AB som hade uppdraget att ha ett förråd för apoteken, dels för att kunna serva patienter som har recept, dels för att fungera i brist- och kristider. Min fråga är: Hur ser du på en sådan utveckling – att ha ett centraliserat förråd?

Anf. 129 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Herr talman! Först får jag lov att medge att jag blir lite förvirrad när ledamoten framför att han inte delar min uppfattning när det gäller hur situationen ser ut på landsbygd och i glesbygd. Det jag sa var att det fortfarande finns förbättringspotential när det kommer till hur apoteksmarknaden fungerar.

Just behovet av att öka tillgängligheten till läkemedel för människor som bor på landsbygd och i glesbygd var ju någonting som jag bekräftade. Jag pekade också ut flera tänkbara förslag för hur vi skulle kunna förbättra situationen, och jag nämnde då glesbygdstödet.

Vi verkar alltså tvärtom vara överens om att vi behöver särskilda satsningar för att tillgången på läkemedel ska vara jämlik i hela landet.

Vad gäller just försörjningsberedskapen är det någonting där Sverige har behövt göra en hemläxa. Man har inte tagit ansvar för krisberedskap och för försvarsberedskap i det här landet på väldigt många år. Det finns ett behov av att förbättra tillgången på läkemedel när det kommer till försörjningsberedskapen; det är helt solklart. Det kommer vi också att bidra till under den här mandatperioden.

Anf. 130 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Tack så mycket för svaret, Christian Carlsson! Jag tror inte att vi missuppfattade varandra, utan min ingång i diskussionen var att jag medger att det delvis finns fördelar med privatisering av apoteksmarknaden. Men jag tolkade ditt anförande och ditt svar till ledamoten Rågsjö i det förra replikskiftet som att du var nöjd med hur det ser ut över hela landet.

Mitt påstående till dig, Christian Carlsson, är snarare att vi i glesbygd och på landsbygd inte ser någon förbättring av denna marknadsreglering. Så är det tyvärr många gånger; marknaden är en otroligt bra tjänare så länge man har underlag och tjänar pengar.

Min ingång i detta är att det också visar att staten måste ta ett ansvar. Jag tror att vi måste ta ett större ansvar för både apoteksmarknaden och kanske också andra verksamheter framöver.

Herr talman! När det gäller krisberedskapen eller förrådsberedskapen, som Apoteksbolaget tidigare hade, blev det här olyckligt. Det kan man inte skylla på någon enskild regering, för det är flera regeringar som har styrt sedan dess, men det är ett problem.

Ett annat problem var – och det är fortfarande ett problem även om vi har kommit en bit på vägen – apotekens utbud och möjligheter att få tag i läkemedel. Under en period var det till och med brist på insulin och vissa andra mediciner när man kom med sitt recept, och olika apotek kunde inte låna av varandra eller tala med varandra. Det har blivit bättre – det ska jag vara ärlig och säga – men det är fortfarande ett problem.

Min ingång till Christian Carlsson är att det inte enbart är lovsånger när det gäller avregleringen av apoteksmarknaden.

Anf. 131 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Herr talman! Vi måste vara nöjda med att samtliga län har fått en ökad tillgång till apotek. Sedan har ledamoten Dahlqvist helt rätt i att detta inte kommer landsbygd och glesbygd lika mycket till del som andra delar av landet.

Detta förutsåg vi redan när vi styrde förra gången, under alliansåren, då vi införde glesbygdsstödet. Uppenbarligen har det inte haft tillräcklig effekt, men det är ändå någonting som bidrar och någonting som kan behöva utvecklas framåt. Det är Kristdemokraternas uppfattning.

Även om jag beskriver reformen som en väldigt stor framgång, vilket det är, inser också vi kristdemokrater att det behövs regler på en marknad. Ett område där det behövs mer reglering är säkerställandet av försörjningsberedskapen. Det kommer att komma en proposition till riksdagen under våren från regeringen som handlar just om hur apoteken och partihandlarna för läkemedel kan ta ett större ansvar för lagring och för att vi ska ha tillgång till läkemedel.

Detta är ett område som behöver förbättras som det är nu, när det inte är kris och krig, och det säger väl någonting om vilken stor utmaning vi har framåt. Vi kommer med förslag på området, och jag ser fram emot ett konstruktivt samarbete så att vi får bitarna på plats och kan ta ett gemensamt, större ansvar för försörjningsberedskapen i Sverige.

Anf. 132 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! I dag debatterar vi som sagt Riksrevisionens granskning och rapport över statens tillsyn av våra apotek och av apoteksmarknaden generellt när det gäller läkemedel.

Det finns all anledning för oss att ha noggrann kontroll över kostnadsutveckling och tillgänglighet till läkemedel för våra medborgare.

Herr talman! När det gäller den kostnadsutveckling som Sverige har haft de senaste åren handlar de senaste siffror jag har sett inför mitt anförande om skillnaden mellan 2019 och 2020. Då steg kostnaderna med ungefär 2 miljarder kronor. Totalnotan för statens kostnader, inklusive regioner, är på 32,6 miljarder kronor. Det är alltså en ganska stor kostnadspost i vårt budgetsysteem.

Det är viktigt att invånare i Sverige får tillgång till modern, säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård på ett jämlikt sätt i hela landet. Det samma gäller tillgängligheten till nya läkemedel, som innebär stora möjligheter för patienten. Samtidigt finns det stora utmaningar med allt högre kostnader för nya mediciner och tillgång till nya behandlingsmetoder över hela landet.

Herr talman! Riksrevisionens övergripande slutsats är att den tillsyn som staten bedriver över apotek och partihandel med läkemedel inte är effektiv. Riksrevisionen konstaterar att den yttersta konsekvensen är att patientsäkerheten blir lidande och att statens och regionernas utgifter blir onödigt stora eftersom läkemedelsförmåner och andra subventioner av läkemedel kan felutnyttjas.

I rapporten har Riksrevisionen ett antal rekommendationer om vad som bör åtgärdas av regeringen för att öka kontrollen och få bättre effektivitet. Flera åtgärder som nu rekommenderas har redan inletts av den förra S-ledda regeringen. Nu får vi hoppas att den nya regeringen arbetar vidare med föreslagna åtgärder och stärker upp tillsynen och effektiviteten så att skattebetalarnas pengar används väl.

Ett antal förslag på åtgärder från oppositionen i betänkandet skulle ge bättre möjlighet till effektivisering och säkrare läkemedelshandling, herr talman. Tyvärr väljer majoriteten i utskottet att avstyrka motionerna från Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centern. Vi socialdemokrater har valt att ställa oss bakom några av dessa förslag, som vi anser kommer att ge staten bättre verktyg att via tillsynsmyndigheterna ha kontroll över apoteksmarknaden.

Vårt att lyfta är Riksrevisionens iakttagelse att myndigheters samverkan begränsas eller hindras av vår sekretesslagstiftning, som gör att tillsynsmyndigheterna har svårt att dela uppgifter med varandra. Här bör regeringen ta fram förslag på sekretessbrytande bestämmelser som möjliggör ett ökat utbyte av information mellan myndigheterna. Även regeringen instämmer i att tillsynsmyndigheterna ska kunna dela fler uppgifter med varandra. Här kan man fråga sig om företrädarna för regeringspartierna och Sverigedemokraterna inte delar regeringens åsikt eftersom man föreslår avslag på motionen från C som just syftar till att ge bättre informationsutbyte.

Avslutningsvis, herr talman, konstaterar Riksrevisionen att bristerna i kontroll också kan ge konsekvenser i form av onödiga kostnader för staten och regionerna. Ett exempel är överpriser på specialkost för barn och på läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånerna men som subventioneras av staten eller regionerna. Här är det viktigt att regeringen skyndsamt hanterar den förra regeringens översyn av subventionering av speciallivsmedel för barn.

Regeringen bör också se till att utöka möjligheterna till utbyte mellan läkemedel. Här finns potential att ersätta fler originalläkemedel med både biosimilarer och generiska läkemedel. Finns det möjlighet att få lägre kostnader för samhället och för den enskilde medborgaren med samma säkerhets- och kvalitetskrav ser jag ingen anledning att fördröja lagändringar som möjliggör det.

Jag yrkar bifall till reservation 3 under punkt 2 om överpriser på läkemedel.

Anf. 133 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Mikael Dahlgvist, för det anförandet, som också klargjorde varför man står bakom de andra partiernas motioner! Mina frågor handlar just om det.

Min första fråga handlar om reservation nummer 3 om överpriser på läkemedel och specialkost till barn. Den förra regeringen tillsatte i somras en utredning om just överpriser på specialkost till barn. Det tycker jag var bra. Men nu vill man ha en ny stor utredning och översyn av även många andra läkemedel. Då blir en naturlig fråga varför man inte gjorde det från början. Var det så att den förra socialministern var blind för de problem som man nu ser? Eller var det en trilskande samarbetspartner i Centerpartiet som sa att det här får ni absolut inte utreda? Vad var det som gjorde att man inte tog det här stora greppet från början, om det är så viktigt nu?

Anf. 134 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Tack så mycket för din fråga, Jesper Skalberg Karlsson!

Jag tydliggjorde i mitt anförande hur Socialdemokraterna tänkte när det gällde överpriser på läkemedel. Det var bra att den förra regeringen tog initiativ till att utreda frågan om speciallivsmedel till barn. Jag utgår också från att den nuvarande regeringen när betänkandet kommer hanterar det på ett positivt sätt.

Men det finns också anledning att se över konkurrensen på apoteksmarknaden generellt när det gäller läkemedel och läkemedelsprodukter, herr talman. Då tänker jag närmast på att det, som jag redogjorde för i mitt anförande, finns flera rapporter som visar att det går att byta ut originalläkemedel på ett ännu effektivare sätt. Vi är duktiga i Sverige på det här med månadens vara, och apoteken frågar kunder om det är okej att byta. Men vi är inte duktiga på att byta ut det som kallas biosimilärer, som är biologiskt liknande läkemedel. Där har man uppskattat att det finns potential att spara uppemot en halv miljon per år. Det var därför jag tyckte att det fanns anledning att ställa sig bakom Miljöpartiets motion.

Att den förra regeringen inte agerade tror jag helt enkelt beror på att den agerade i många andra frågor, och sedan dök pandemin upp. Det handlade säkert om tidsbrist och brist på utredningskapacitet. Flera ärenden som kommer till riksdagen framöver handlar just om krishantering. Många utredningar är igångsatta och pågår som nu den nya regeringen ska hantera. Det handlade om att prioritera i de massor av åtgärder som den förra regeringen behövde göra.

Anf. 135 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Mikael Dahlqvist för svaret. Jag instämmer i att mängden utredningar och frågor man kan prioritera är begränsad. Detta handlar också min andra fråga om.

Jag har läst reservation nummer 1 om förbättrad kontroll och delning av uppgifter, som jag tycker är en intressant reservation. Den nya utredningen om läkemedelsstatistik kom i januari i år, men trots att många av de förslag som nämns i reservationen också berörs där föreslår man i reservationen att regeringen skyndsamt ska bereda frågan och återkomma till riksdagen med förslag på nödvändiga författningsändringar med mera – alltså nya utredningar som vi egentligen redan har gjort.

Då blir frågan: Om det här ska vara prioriterat, vad ska man då prioritera bort? När jag tittar på oppositionspartiernas budgetförslag från i höstas kan jag konstatera att inte alla har med ökade resurser till Regeringskansliet. Tvärtom föreslår man minskningar. Då är frågan: Var ska alla de

här resurserna till de utredningar som föreslås, och som egentligen redan har genomförts, komma ifrån?

Anf. 136 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Herr talman! Tack så mycket för din fråga, Jesper Skalberg Karlsson!

Det är inte min sak att bedöma hur regeringen ska prioritera sina utredningar. Jag har inte ens insikt om hur man prioriterar. Om man anser att det finns viktiga utredningar och viktiga förslag att ta får man väl prioritera fram pengar. Det brukar vi vara rätt duktiga på, oavsett vilken regering som sitter vid makten.

Jag förstår din fråga, Jesper Skalberg Karlsson, men jag är ändå lite förvånad. Jag tycker att ni i majoritetspartierna borde ha ställt er bakom den här motionen eftersom den handlar om samma sak. Vi vill också skyndsamt få till bland annat detta med sekretessbegränsande åtgärder. Regeringen själv är välvilligt inställd i sitt svar. Precis som ledamoten säger har vi också fått rapporter om att detta behövs.

Vår reservation syftar helt enkelt till att sätta blåslampa på regeringen så att man agerar snabbt och effektivt. Det är syftet i första hand. Vi ser fram emot resultat.

Anf. 137 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD):

Herr talman! Varje dag besöker cirka 390 000 personer ett apotek i Sverige. Det betyder 140 miljoner besök per år.

År 2009 genomfördes en omreglering av apoteksmarknaden. I och med det har apotekstätheten och tillgängligheten ökat. Enligt den rapport som Sveriges Apoteksörening presenterade 2022 har befolkningen fått närmare till apotek genom att vi i dag har strax över 1 400 apotek. Det är en ökning på över 50 procent sedan omregleringen.

I dag kan befolkningen i stor utsträckning även handla apoteksvaror över internet i de nio e-handelsapotek vi har. Det är en enorm skillnad för invånarna och innebar en stor lättnad under till exempel coronapandemin.

På dessa apotek, som är mer tillgängliga i och med att de har bättre öppettider och fler alternativ, besitter man stora kunskaper och har ett stort urval av både receptbelagda och ej receptbelagda läkemedel samt ett stort utbud av övriga produkter för våra invånare.

Sverigedemokraterna värnar apoteksbranschens möjligheter att ge den svenska befolkningen en säker, trygg och välfungerande läkemedelsförsörjning som en service. I och med den stora ökningen av antalet apotek är det oerhört viktigt för oss att dessa apotek och aktörer granskas, så att vi vet att deras arbete sker på ett säkert och korrekt vis, och att samarbetet mellan Inspektionen för vård och omsorg, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket och E-hälsomyndigheten fungerar.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att den tillsyn som staten bedriver över apotek och partihandel med läkemedel inte är effektiv. Det kan leda till att apoteken och partihandlarna driver verksamheter som inte i alla delar lever upp till lagstiftningens krav.

Herr talman! Riksrevisionen konstaterar att den yttersta konsekvensen är att patientsäkerheten blir lidande och att statens och regionernas utgifter blir onödigt stora eftersom läkemedelsförmånerna och andra subventioner av läkemedel felutnyttjas. Detta är allvarligt. Vi måste se över dessa områden. Ett arbete påbörjas nu och är redan på gång på flera områden.

Prot. 2022/23:64
16 februari

*Riksrevisionens
rapport om statens
tillsyn över apotek
och partihandel
med läkemedel*

Denna rapport om statens tillsyn över apotek och partihandel med läkemedel visar tydligt hur känsligt och svårt detta är. Vi har att hantera känsliga uppgifter. Det rör sig om personlig integritet. Vi måste komma fram till ett sätt som är säkert för alla parter.

Herr talman! Sverigedemokraterna står bakom utskottets bedömning och yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 138 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Apotek är verkligen viktiga. Det gäller tillgänglighet, att det finns medicin och att det finns någon att fråga om medicinen.

Jag bor i innerstaden i Stockholm och har väldigt nära till väldigt många apotek. Man kan säga att det är maximal tillgänglighet för oss som bor i storstäder och specifikt om man bor i innerstaden.

Efter beslutet att sälja ut Apoteket AB har nya affärsmodeller uppstått, för att öka aktieägarvärdet. Det är olika kluster och kedjor. Livsmedelsaffär kombinerad med apotek är inte helt ovanligt. Det finns också vårdbolag med apotek och så vidare.

Jag tycker mig se att folkhälsoaspekten skjuts lite i bakgrunden när det nödvändiga samarbetet mellan konkurrerande apotek inte går att genomföra eller när informationsflödet om läkemedeltillgången inte är öppet redovisat. Min bild är att fokus i dag blir på konkurrens.

Man gjorde en Novusundersökning år 2020. Den visade att drygt sex av tio svenskar vill återförstatliga apoteken. Det är inget som är dagsaktuellt, men vi vill ändå göra en översyn av förutsättningarna för att göra det. Det vore intressant.

Det blev som sagt inte de där små apoteken, som man försökte sälja in som en bild av hur det skulle bli. Man skulle se familjeägda apotek lite varstans. De måste nästan sägas ha dött ut. Det blev förstås i stället de stora drakarna, med sin kapacitet när det gäller ekonomi, flöde och så vidare, som kunde öppna stora kedjor. Det borde ni som drev igenom detta ha sett.

Tillgången till läkemedel måste säkras även på landsbygden. Att tro att marknadskrafterna ska fixa det tycker jag är lite naivt. Det kan man se nu. Det är svårt för både landsbygd och glesare landsbygd när det gäller apotek. Det är inte där apoteken öppnar.

Trots att apotekens distanshandel med läkemedel genom e-handel ökar finns det fortfarande stora behov av lokala ombud. I Riksrevisionens rapport nämns, herr talman, att det i distanshandeln finns risker för brister, dels i fråga om rådgivningen förstås, dels i fråga om förvaringen av läkemedel under transporten.

Enligt Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets, TLV:s, etableringsanalys minskar också antalet apotek på landsbygden, där tillgången redan är ganska dålig, där den är som sämst. Tillgången ökar i städerna, där tillgången redan är god. Så blir det när man släpper loss privata aktörer där vinsten är styrande. Det är inte konstigt. Om jag var direktör för ett stort sådant bolag skulle jag förstås försöka maxa min gräns. Man får ju vara lite om sig och kring sig när man står utanför staten – inte sant?

Riksrevisionen skriver i sin rapport att det på grund av att totala antalet apotek ökar, särskilt i befolkningstäta delar av landet, är många fler apotek som det ska utövas tillsyn över. Det har blivit lite problem med det. Och det är kanske det vi diskuterar här i dag.

Man kan också se viss regelöverträdelse. Specifikt små apotek har stått för det.

Enligt Riksrevisionen kan man också se att det inte finns stöd eller förutsättningar för att ingripa mot alla apotek som har blivit vinstdrivande och där tillsyn i dag saknas, eftersom de är så många. Det saknas helt enkelt kapacitet för att följa upp. Det är det vi försöker säga här i olika omgångar.

Ett exempel är de fall där apotek tar ut orimligt höga priser på förskrivna specialkost till barn, eftersom det råder fri prissättning på sådan, och låter läkemedelsförmånerna och regionerna betala.

Ytterligare ett exempel på missbruk som Riksrevisionen beskriver i rapporten är när apotek utnyttjar att regionerna i vissa fall är skyldiga att bekosta läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånerna men ändå är subventionerade. Det kan gälla läkemedel som förskrivs enligt smittskyddslagen och läkemedel som skrivs ut till personer som mår psykiskt väldigt dåligt och saknar sjukdomsinsikt. Det råder som ni vet fri prissättning på läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånerna. Då kan det bli överpriser. Det har man sett på mediciner för exempelvis hepatit B.

Herr talman! Riksrevisionen uppmärksammar dessutom riskerna för att rådgivningen i egenvården och säkerheten i expedieringen inte är på topp. Det kan bero på tidspress och hög belastning. Det handlar också om ökad konkurrens mellan apoteken. Då kan man kanske göra som överallt annars när man ska spara pengar, det vill säga ha mindre antal personal.

Vi menar att det är oerhört viktigt att titta på detta. Tillsynen måste skärpas. På personer i den här salen låter det som att det redan är på gång. Jag vet inte riktigt om jag ska uppfatta det så.

Vi vill ha en uppdaterad plan och titta på hur det är tänkt. Hur ska strukturen se ut? Och hur ska tillsynsmyndigheterna, som redan har ganska mycket att göra, stärka kontrollen över det större antalet läkemedelsaktörer?

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 139 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Det är alltid vanskligt när vi i kammaren kommer med enskilda exempel och försöker måla upp en bild av samhället utifrån dem. Men det är ändå charmigt att vi, som kommer från olika delar av landet, kan komma med egna berättelser om hur apoteksmarknaden fungerar för just oss.

Det är intressant att höra Karin Rågsjö berätta om Stockholms innerstad. Den närmaste innerstad jag har är Visby innerstad. Den omgärdas i och för sig inte av tullar utan av en mur från 1100-talet. Där finns inga apotek. De är utspridda utanför stadsmuren, på Gotland.

Vi har faktiskt fått fler apotek sedan omregleringen. Men det är för mig inte det viktigaste, utan det viktigaste är att öppettiderna är så mycket bättre. Enligt Sveriges Apoteksförening har apoteken i genomsnitt elva timmar längre öppet per vecka än de hade före omregleringen. Det är utmärkt, för ibland behöver det helt enkelt gå snabbt, och då vill man att det ska vara öppet när man är i närheten av apoteket.

Min fråga till Karin Rågsjö är: Är det inte bra att vi i dag har mer tillgängliga apotek än tidigare?

Anf. 140 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson försöker få det att låta som om jag har hittat på detta och att det som jag beskriver är min egen berättelse utifrån utsikten från Kungsholmen. Riktigt så är det inte. Detta är något som också TLV säger: Man ser ett minskat antal apotek på landsbygden, där tillgången redan är sämst, medan tillgängligheten ökar i städerna. Så är det, och det är tråkigt.

Om man tittar i backspeglarna tycker jag att man i stället för reformen – nu var detta långt innan jag började jobba med politik – skulle ha kunnat förmedla till Apoteket AB exakt vad man ville ha, alltså att apoteken skulle ha ökad tillgänglighet för kunderna med lördags-, söndags- och kvällsöppet på det sätt de apotek vi talar om har i dag.

Jag tillhör den falang här i riksdagen som inte tycker att man ska avreglera infrastruktur för vare sig hälsa eller el. Det slutar alltid med att kunderna får betala ett ganska högt pris, att det blir ojämnt och att det är marknaden som styr. Det är min bild av detta.

Det är väl jättebra att man på Gotland har gjort precis som ledamoten beskriver. Det är ju inte tillgängligheten vi är emot utan att det blir ojämnt över landet. Diskussionen före reformen handlade om att det skulle vara små och familjeägda apotek. Men det blev inte det, utan det blev precis som vi förutspådde, nämligen stora drakar som kom in på arenan. De stora drakarna är ju inte intresserade av att etablera sig längre upp inåt landet. Det kan jag säga.

Anf. 141 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Karin Rågsjö, för svaret! I sitt anförande berättade ju Karin Rågsjö att hon tycker att det är lite tråkigt, jobbigt och omständligt att apoteken numera ligger i anslutning till exempelvis matbutiker eller i gallerior. Här tror jag att det finns en chans för oss att bli lite mer överens.

Jag vill till exempel att livet ska vara enkelt. Om jag tar bilen in till stan är det skönt om jag kan göra mina ärenden på till exempel Systembolaget, Coop och apoteket samtidigt. Karin Rågsjöns parti är ju i många avseenden kritiskt till bilismen och vill inte att jag när jag kommer in i stan ska åka runt och gasa och bidra till utsläpp där. Är det då inte en ganska bra idé att apotek finns där många människor också rör sig? Då är ju apoteken tillgängliga. De ska ju vara tillgängliga kanske särskilt de dagar då bredbandet där hemma ligger nere, för vi lantisar kan ju också beställa saker på nätet.

Anf. 142 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Ordet lantis skulle jag inte våga ta i min mun. Då skulle jag nog få lämna riksdagen springande. Det är kanske lättare för ledamoten Jesper Skalberg Karlsson att säga så.

Det vimlar ju inte av gallerior i stora delar av Sverige. I Västerbottens inland vimlar det inte av gallerior, men det gör det i de stora städerna.

Om man handlar på apoteket kan man ibland också få bonus i affären intill. Det blir lite geschäft över det hela. Jag är så otroligt gammal att jag kan tycka att apotek är apotek. Ett apotek är ett ställe där man ska vara fokuserad på medicin, kunna köpa medicin och kunna fråga farmaceuten om de mediciner man köper. I rapporten är det uppenbart att den möjlig-

heten verkar minska just på grund av att det är sådan konkurrens mellan apoteken.

När det är konkurrens mellan olika bolag brukar man spara på de anställda. Då finns det en risk för att det blir färre som man kan fråga om sin medicin. I undersökningar är det ett antal personer som säger det. Det har blivit svårare att få konkret hjälp.

Anf. 143 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Den nya moderatledda regeringen har inte kommit till ett dukat bord. Läget i svensk hälso- och sjukvård är allvarligt. Långa vårdköer, alltför få bemannade vårdplatser och en icke jämställd sjukvård är tre stora problem och utmaningar som förtjänar politikens uppmärksamhet och reformvilja. Nu är tid att få ordning på sjukvården för både patienternas och medarbetarnas skull.

Herr talman! Dagens betänkande angående Riksrevisionens rapport ligger i tiden och ger vägledning för en problemlösarregering som vill att statens tillsyn över apotek och partihandel med läkemedel ska vara ändamålsenlig och effektiv. Självklart faller ett stort ansvar på den förra regeringen när Riksrevisionen konstaterar att tillsynen inte är effektiv. Det ska dock noteras att frågor om sanktionsavgifter, sekretessregler och prissättning är komplexa och kräver nogsamma överväganden.

Herr talman! Det är viktigt att patienter får tillgång till de läkemedel som behövs för att lindra och bota. I det här sammanhanget är det värt att notera att apoteksbranschen har haft en positiv utveckling sedan omregleringen för ungefär ett decennium sedan. Vi har i dag fler apotek än innan i alla län, men framför allt är apotekens genomsnittliga öppettid i dag längre. Enligt Sveriges Apoteksförenings branschrapport 2022 har apoteken i genomsnitt elva timmar mer öppet per vecka i dag än tidigare.

Tryggheten med öppna och tillgängliga apotek ska inte underskattas. Men mer kan också göras för att säkerställa att hyllorna inte gapar tomma.

Herr talman! Riksrevisionen föreslår att tillsynsmyndigheterna enklare ska få dela information mellan sig. Regeringen instämmer i den bedömningen. Det är angeläget att myndigheter ska kunna dela information för att tillsyn av apotek och partihandel ska bli mer ändamålsenlig och effektiv. En ökad samverkan i staten är prioriterad. Detta har också tidigare utretts, exempelvis av Treklöverutredningen.

Men mer behöver göras innan en sådan förändring kan träda i kraft fullt ut. Under 2022 expedierades 88 miljoner recept, vilket vittnar om omfattningen på apoteksmarknaden och den mängd data som både ska hanteras och framför allt analyseras. Att kunna garantera att informationsutbytet då fungerar, inte minst med tanke på känsliga uppgifter, personlig integritet och datasäkerhet, kräver fortsatt beredning i Regeringskansliet.

Herr talman! Även frågan om prissättning av produkter som inte omfattas av läkemedelsförmånen men finansieras av staten eller regionerna är komplex. Möjligtvis är det därför förslagen från Nya apoteksmarknadsutredningens delbetänkande från 2017 inte har genomförts i alla delar. De remissynpunkter som kom in vittnar om att regleringar som föreslås inte nödvändigtvis kommer att leda till önskat utfall.

Prot. 2022/23:64

16 februari

*Riksrevisionens
rapport om statens
tillsyn över apotek
och partihandel
med läkemedel*

Den nya regeringen menar dock att det finns skäl att överväga bestämmelser som hindrar apotek från att ta ut överpriser, exempelvis när det gäller specialkost till barn, och där väntar vi på den utredning som nämndes tidigare under debatten och som tillsattes förra sommaren.

Herr talman! I januari i år lämnade Utredningen om läkemedelsstatistik ett betänkande som heter *Tillgång till försäljningsuppgifter om humanläkemedel*. Den utredningen innehåller flera förslag för att skapa en långsiktig och hållbar rättslig reglering av utlämnande av försäljningsstatistik som avser läkemedel. Även olika aktörers skyldighet att lämna uppgifter till E-hälsomyndigheten berörs, likaså undantag från statistiksekretess och en utvidgad uppgiftsskyldighet för E-hälsomyndigheten gentemot tillsynsmyndigheterna. Det är bra att regeringen arbetar vidare med de förslagen på sedvanligt sätt.

Herr talman! Tidöpartierna anser att arbetet med att effektivisera den tillsyn som staten bedriver över apotek och partihandel är prioriterat. Regeringen följer därför noga det arbete som pågår och som vi också kommer att vara delaktiga i. Men vi vill också göra mer på apotekssidan. I det avtal som vi har slutit mellan fyra partier slår vi också fast att apotekens roll i vårdkedjan behöver utvecklas. Vi vill till exempel att vissa tjänster som hälsoundersökningar, inte bara blodtryckskontroller, ska kunna erbjudas på apotek. Vi kommer också att gå fram med förslag om ett farmaceutsortiment som ska vara ett mellanläge mellan receptfritt och receptbelagt.

Arbetet för att säkerställa tillgängliga läkemedel till människor i hela landet som behöver bot och lindring fortsätter nu med förnyad kraft.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 144 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! När skymningen faller över Stockholm är det en ren njutning att sitta och lyssna på denna debatt. Jag höll på att säga att den handlar om allt mellan himmel och jord. Det kanske den inte gör, men den handlar om hela apoteksfrågan, om huruvida apotek ska finnas i gallerior eller på landsbygd och om vi ska förstatliga eller hur vi ska bära oss åt.

Herr talman! Det är väldigt mycket av detta som jag skulle vilja kommentera, men jag tänkte försöka hålla mig till ärendet. Detta är ju inte den stora apoteksdebatten, utan det är en debatt om Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över apotek och partihandel med läkemedel. Det finns tillräckligt mycket i rapporten från Riksrevisionen att diskutera. Den är väldigt intressant. Dock kommer den inte med något som egentligen är nytt. Slutsatsen i denna rapport är densamma som slutsatsen har varit tidigare: att statens tillsyn på detta område inte är effektiv.

Herr talman! Orsaken till det handlar mycket om de väldigt hårda sekretessregler som gäller inom hela sjukvårdsområdet. Dessutom är det på detta område tre olika statliga myndigheter som ägnar sig åt tillsyn. Det är Läkemedelsverket, Ivo och TLV. Det finns ingen som föreslår att detta ska slås ihop och att bara en myndighet ska kunna ägna sig åt tillsyn av apoteken, för dessa myndigheter gör detta utifrån helt olika lagstiftningar och ingångar.

Däremot är det en självklarhet att det inte blir effektivt i ett läge där det finns tydliga sekretessbarriärer mellan de tre myndigheterna. Det är därför som man i Riksrevisionens rapport framhåller att det måste göras något här.

Detta är ingen nyhet för någon, men man kan fråga sig varför ingenting händer. Det har egentligen inget att göra med politiska partier eller vilken regering vi för närvarande har, utan jag skulle vilja säga att det har att göra med den väldigt starka striden mellan dem som hänvisar till att sjukvården behöver kunna fungera på ett effektivt sätt och dem som säger att sekretess och personlig integritet är viktigare än allting annat.

Det är uppenbart att riksdagen skulle behöva skicka en tydlig signal till denna regering, liksom vi har gjort till tidigare regeringar, om att frågan måste lösas. Det går inte att skjuta detta på framtiden.

Herr talman! Det andra exemplet är nästan ännu mer uppenbart. På detta område har vi perfekt statistik, skulle jag säga, i och med att E-hälsomyndigheten har hand om hela receptregistret. De vet exakt vilka recept som expedieras, vid vilken tidpunkt, till vilken patient, vem som är förskrivare och vilket apotek det handlar om. Men de får inte dela de uppgifterna med de tre myndigheter som har hand om tillsynen. Detta får, herr talman, fullständigt absurda konsekvenser.

Jag ska bara ta ett exempel. Vi har i Sverige ett antal läkare som försörjer sig väldigt väl på att skriva ut narkotika i mycket stora mängder till patienter. Det är förödande. Det borde inte få förekomma. De borde sitta bakom lås och bom. E-hälsomyndigheten kan i princip följa detta på daglig basis: Nu är det en 75-årig läkare på Östermalm som skriver ut enorma mängder narkotika. Men detta får de inte föra vidare.

Man skulle kunna tänka sig att Ivo skulle kunna begära in statistik en gång i veckan. Hur ser förskrivningsmönstret ut bland Sveriges 40 000 läkare? Vilka är det som skriver ut onormalt mycket narkotika? Och när man får den listan skulle man kunna sortera ut de läkare som har hand om exempelvis palliativ vård av cancerpatienter, där man ska skriva ut mycket narkotika. Sedan skulle man direkt kunna ha tillsyn över de individer som har detta beteende. Men detta får man inte göra, beroende på att E-hälsomyndigheten inte kan lämna ut denna typ av uppgifter.

Även här skulle det vara välgörande om riksdagen i ett tillkännagivande kunde säga till regeringen att detta måste lösas. Jag känner mig, herr talman, inte alls nöjd med det vi nu hör de nuvarande regeringspartierna säga: Beredning pågår. Detta har vi utrett, och där finns det förslag. Jag har nämligen varit med tillräckligt länge för att veta att risken är uppenbar att detta kommer att fastna i en diskussion mellan å ena sidan Justitiedepartementet och å andra sidan Socialdepartementet, precis som många av dessa frågor har gjort.

Herr talman! Det var därför som vi från Centerpartiet, när vi fick denna rapport, föreslog ett tillkännagivande på just dessa två punkter. Det är de som är de mest allvarliga. Tyvärr fick vi inte majoritet i utskottet för detta.

Vi har en reservation, och jag vill yrka bifall till den. Jag är väl medveten om att det finns omfattande underlag och att beredning pågår i Regeringskansliet, men jag känner en misströstan. Även denna gång kan de viktiga reformerna fastna i Regeringskansliet, i diskussioner mellan Justitiedepartementet och Socialdepartementet. Det hade varit bra, herr talman, om vi från riksdagen hade kunnat sätta ned foten och säga: Lös detta! Vi kan inte vänta ytterligare ett antal år på att det ska fixas.

Anf. 145 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Kära utskottskollegor! Det är väldigt otacksamt för mig att vara den sista talaren, särskilt efter detta engagerade anförande från en person som verkligen är expert på just detta område. Jag vill dock säga några ord.

I Riksrevisionens rapport, som vi diskuterar här i dag, är det väldigt tydligt att statens tillsyn på området inte är bra nog eller effektiv nog. Riksrevisionen har flera olika förslag. Regeringen svarar på kritiken och håller egentligen med om det mesta, vilket har kommenterats av flera tidigare talare. Men man vill enligt oss inte gå tillräckligt tydligt eller snabbt fram.

Majoriteten i utskottet vill avslå motioner som handlar om till exempel förbättrad kontroll och om att snabbt komma till rätta med överpriser på läkemedel. En del saker säger man är på gång, och annat är så komplext att det måste utredas ännu mer innan man kan göra någonting åt det och så vidare.

Vi har fått höra olika exempel på egna erfarenheter av hur apoteken fungerar. Jag bor också i Stockholms innerstad. Jag har massor av apotek väldigt nära mig, men de har inte alltid de mediciner som jag vill ha. Det tänker jag hänger ihop med omregleringen. Det är inte så lönsamt att ta in mediciner som inte är de allra vanligaste. Därför finns de inte i de fyra fem olika apotek som är väldigt nära mig.

Frågorna som vi diskuterar i dag handlar både om patientsäkerhet och om att statens och regionernas utgifter blir onödigt stora. Men de handlar också om tilltron till apoteken. När man kommer in på ett apotek ska man inte behöva undra om omregleringen har lett till att man betalar överpris på varor eller till att man blir påprånglad något som man egentligen inte behöver eller om kompetensen hos dem som jobbar där är tillräckligt hög. Tyvärr är det sådana frågor som infinner sig vid apoteksbesök, och denna rapport ger absolut fog för den känslan.

Vi var emot omregleringen av apoteket, och vi var oroliga för just den typ av utveckling som vi nu har sett. Vi ser ju att tillgången till läkemedel i olika delar av landet har försämrats sedan privatiseringen. Läkemedel är inte vilken vara som helst, och vi tycker att det finns skäl att utreda om apoteken behöver återförstatligas eller om reglerna behöver skärpas för att säkerställa att rätt läkemedel finns på apoteket åt dem som behöver dessa läkemedel.

I vår motion lyfte vi bland annat att regeringen bör återkomma med lagförslag som hindrar apotek från att ta ut överpriser på läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånerna. Vi har ju pratat om specialkost för barn, men också det här med överpriser på läkemedel som inte ingår i förmånerna är värt att belysa. Det är minst sagt sorgligt att vi har skapat ett system där detta sker och att mycket resurser behöver gå till att kontrollera hur apoteken fungerar och till att stävja avarter.

Det är positivt att regeringen, i likhet med Riksrevisionen, anser att det finns skäl att överväga detta, men vi skulle vilja se en tydligare uttalad ambition och lite tydligare krafttag att man avser att gå snabbt fram med detta så att vi inte har en situation där överpriser existerar och belastar det allmännas eller enskilda personers ekonomi.

Vi lyfte också i vår motion att vi tycker att regeringen ska säkerställa att Läkemedelsverket och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket får utökade möjligheter att utfärda sanktionsavgifter. Riksrevisionen pekar i rapporten på att det finns en begränsad möjlighet nu och att det hämmar myndighetens tillsyn. Även Läkemedelsverket behöver enligt rapporten få utvidgade möjligheter att ta ut sanktionsavgifter.

Regeringen skriver att man instämmer i detta i huvudsak, vilket såklart är positivt. Man vill dock utreda ytterligare. Även här vill vi därför se större tydlighet kring att regeringen avser att gå vidare med frågan i närtid.

Vi lyfte också upp problematiken med felanmälningar och vikten av att dessa görs och följs upp. Här lyfts bland annat i rapporten från Riksrevisionen den stora skillnaden i felanmälningar mellan olika apotek. Det gäller såväl stora skillnader i antalet anmälda avvikande händelser i egenkontrollen som lex Maria-anmälningar. Detta har inte följts upp på ett konsekvent sätt, och varken Läkemedelsverket eller Ivo kan förklara varför dessa stora skillnader finns mellan apoteken.

Riksrevisionen skriver också att ingen av tillsynsmyndigheterna kan garantera att det inte fortfarande finns oseriösa apoteksaktörer på marknaden. Detta visar att frågan är komplex och att det finns behov av uppföljning.

Vi hoppas att det här är ett område som kommer att ha hög prioritet framöver från regeringen. Jag förstår att resurserna är begränsade och så vidare, men här finns det anledning att agera till exempel för att lyfta upp några av förslagen från den utredning som nämns i vårt betänkande och som också lyftes i debatten alldeles nyss.

Eftersom jag är från Miljöpartiet vill jag avslutningsvis säga någonting om miljöfrågan kopplat till läkemedel. Det är inte någonting som berörs i just den här rapporten, men vi vill bara komma med ett medskick att det är viktigt att läkemedel tas fram med höga krav för både människa och miljö. EU:s läkemedelslagstiftning medger i nuläget inga möjligheter att ställa miljökrav relaterade till tillverkningen av läkemedel, och vi hoppas att regeringen vill driva på i den här frågan.

Vi står bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 4.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 februari.)

§ 10 Riksrevisionens rapport om statens arbete med att säkra skyddsutrustning under coronapandemin

Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU7
Riksrevisionens rapport om statens arbete med att säkra skyddsutrustning under coronapandemin (skr. 2022/23:19)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 22 februari.)

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Redogörelser

2022/23:NSÖ1 Verksamhetsredogörelse för Nämnden för prövning av statsråds och vissa andra befattningshavares övergångsrestriktioner 2022

2022/23:SN1 Verksamhetsredogörelse för Statsrådsarvodesnämnden 2022

2022/23:VPN1 Verksamhetsredogörelse för Valprovsningsnämnden 2022

2022/23:ÖN1 Verksamhetsredogörelse för Riksdagens överklagandekommitté 2022

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 februari

2022/23:200 Hjälpinnsatser till jordbävningsskadedrabbade i sydöstra Turkiet och norra Syrien

av *Lawen Redar* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2022/23:201 Åtgärder mot våld och trakasserier i arbetslivet

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:202 Det globala naturavtalet

av *Rebecka Le Moine* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 februari

2022/23:343 Svenska kraftnäts samråd och dialog

av *Mikael Larsson* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:344 Kungliga Operans lokaler

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:345 Hyvling

av *Cicie Weidby* (V)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:346 Arbetsmiljön för poliser

av *Jim Svensk Larm* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:347 Principen om armlängds avstånd mellan politik och kultur

av *Kristoffer Lindberg* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2022/23:348 Skyddsombudens roll

av *Isak From* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

Prot. 2022/23:64
16 februari

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 februari

2022/23:305 Ökning av restnoterade läkemedel

av *Mikael Dahlqvist* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:306 Stridsfordon CV90

av *Peter Hultqvist* (S)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:308 Utredningen om beredskapspolis

av *Hanna Gunnarsson* (V)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:310 Regeringens styrning av myndigheterna på klimatområdet

av *Jytte Guteland* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:309 Situationen i Peru

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:307 Kartläggning av brottsofferföreningar

av *Sanna Backeskog* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:317 Statsbidrag vid vissa studier för personer med funktionsnedsättning

av *Caroline Helmersson Olsson* (S)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:315 Ungdomsmottagningar i hela landet

av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:312 Polisresurser i Sörmland

av *Fredrik Olovsson* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:313 Svårigheter att få lån till bostäder på landsbygden

av *Anna-Belle Strömberg* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:319 Tvingande digitala verktyg i skolan

av *Josef Fransson* (SD)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

Prot. 2022/23:64
16 februari

2022/23:316 Livsmedelsstrategin

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:318 Bedömning av körförmåga

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:311 Tillträde till Sveriges utlandsmyndigheter

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:321 Återstart av Ringhals 1 och Ringhals 2

av *Adnan Dibrani* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:320 Dagersättningen för asylsökande

av *Frida Tånghag* (V)

till statsrådet Maria Malmer Stenergard (M)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.43.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.50,

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.11 och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Meddelande om särskild debatt om arbetet mot korruption i Sverige.....	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Socialavgifter.....	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU10	2
Anf. 1 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	2
Anf. 2 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	3
Anf. 3 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	3
Anf. 4 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	3
Anf. 5 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	4
Anf. 6 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	4
Anf. 7 CAMILLA RINALDO MILLER (KD).....	5
Anf. 8 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	6
Anf. 9 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	7
Anf. 10 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	7
Anf. 11 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	7
Anf. 12 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	8
Anf. 13 MAURICIO ROJAS (L)	9
Anf. 14 MARTINA JOHANSSON (C).....	10
Anf. 15 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	10
(Beslut fattades under § 7.).....	11
§ 5 Pensioner	11
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU11	11
Anf. 16 LENA BÄCKELIN (S)	11
Anf. 17 DANIEL PERSSON (SD) replik.....	12
Anf. 18 LENA BÄCKELIN (S) replik.....	13
Anf. 19 DANIEL PERSSON (SD) replik.....	13
Anf. 20 LENA BÄCKELIN (S) replik.....	13
Anf. 21 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	13
Anf. 22 LENA BÄCKELIN (S) replik.....	14
Anf. 23 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik	14
Anf. 24 LENA BÄCKELIN (S) replik.....	14
Anf. 25 DANIEL PERSSON (SD).....	14
Anf. 26 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	16
Anf. 27 DANIEL PERSSON (SD) replik.....	16
Anf. 28 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	16
Anf. 29 DANIEL PERSSON (SD) replik.....	17
Anf. 30 ULRIKA HEINDORFF (M)	17
Anf. 31 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	18
Anf. 32 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	19
Anf. 33 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	19
Anf. 34 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	20
Anf. 35 IDA GABRIELSSON (V).....	20
Anf. 36 MAURICIO ROJAS (L) replik	22
Anf. 37 IDA GABRIELSSON (V) replik.....	22
Anf. 38 MAURICIO ROJAS (L) replik	23

Anf. 39 IDA GABRIELSSON (V) replik	23
Anf. 40 DANIEL PERSSON (SD) replik	24
Anf. 41 IDA GABRIELSSON (V) replik	24
Anf. 42 DANIEL PERSSON (SD) replik	24
Anf. 43 IDA GABRIELSSON (V) replik	24
Anf. 44 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	25
Anf. 45 MARTINA JOHANSSON (C)	27
(forts. § 8).....	28
Ajournering.....	28
Återupptaget sammanträde.....	29
§ 6 Frågestund	29
Anf. 46 TREDJE VICE TALMANNEN.....	29
<i>Offentlighetsprincipen och friskolorna.....</i>	<i>29</i>
Anf. 47 ÅSA WESTLUND (S).....	29
Anf. 48 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	29
Anf. 49 ÅSA WESTLUND (S).....	30
Anf. 50 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	30
<i>Regeringens möte med muslimska trossamfund</i>	<i>30</i>
Anf. 51 RASHID FARIVAR (SD).....	30
Anf. 52 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	30
Anf. 53 RASHID FARIVAR (SD).....	31
Anf. 54 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	31
<i>Utbetalning av elstöd.....</i>	<i>31</i>
Anf. 55 ISABELL MIXTER (V)	31
Anf. 56 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	31
Anf. 57 ISABELL MIXTER (V)	32
Anf. 58 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	32
<i>Tillväxt och arbetskraftsinvandring.....</i>	<i>32</i>
Anf. 59 ANDERS ÅDAHL (C)	32
Anf. 60 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	33
Anf. 61 ANDERS ÅDAHL (C)	33
Anf. 62 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	33
<i>Hållbarhetskrav vid offentlig upphandling.....</i>	<i>33</i>
Anf. 63 KATARINA LUHR (MP).....	33
Anf. 64 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	33
Anf. 65 KATARINA LUHR (MP).....	34
Anf. 66 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	34
<i>Åtgärder för ökad tillväxt.....</i>	<i>35</i>
Anf. 67 IDA DROUGGE (M).....	35
Anf. 68 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	35
Anf. 69 IDA DROUGGE (M).....	35
Anf. 70 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	35
<i>En gemensam nordisk mobil betaltjänst.....</i>	<i>36</i>
Anf. 71 LARRY SÖDER (KD).....	36
Anf. 72 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	36
Anf. 73 LARRY SÖDER (KD).....	36
Anf. 74 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	36
<i>Demokrativillkor och civilsamhället</i>	<i>37</i>
Anf. 75 JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	37
Anf. 76 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	37

Anf. 77 JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	37
Anf. 78 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	37
<i>Ojämlig folkhälsa</i>	38
Anf. 79 DZENAN CISIJA (S).....	38
Anf. 80 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	38
<i>Matchfixning</i>	38
Anf. 81 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	38
Anf. 82 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	39
<i>Reformer på skolområdet</i>	39
Anf. 83 NIELS PAARUP-PETERSEN (C).....	39
Anf. 84 Utbildningsminister MATS PERSSON (L).....	39
<i>Kvaliteten på modersmålsundervisningen</i>	40
Anf. 85 BASSEM NASR (MP).....	40
Anf. 86 Utbildningsminister MATS PERSSON (L).....	40
<i>Stöd till privata aktörer inom barn- och ungdomsidrott</i>	40
Anf. 87 CRISTER CARLSSON (M).....	40
Anf. 88 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	41
<i>Paus i amorteringskravet</i>	41
Anf. 89 YUSUF AYDIN (KD).....	41
Anf. 90 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	41
<i>Personalbrist i välfärden</i>	42
Anf. 91 EVA LINDH (S).....	42
Anf. 92 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	42
<i>Missbruk av uppehållstillstånd för studier</i>	43
Anf. 93 ROBERT STENKVIST (SD).....	43
Anf. 94 Utbildningsminister MATS PERSSON (L).....	43
<i>Etikprövning i forskning</i>	43
Anf. 95 CAMILLA HANSÉN (MP).....	43
Anf. 96 Utbildningsminister MATS PERSSON (L).....	44
<i>Regeringens idrottspolitik</i>	44
Anf. 97 JENNIE WERNÄNG (M).....	44
Anf. 98 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	44
<i>Fritidskortet</i>	45
Anf. 99 ROLAND UTBULT (KD).....	45
Anf. 100 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	45
<i>Kommunernas digitaliseringsarbete</i>	45
Anf. 101 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	45
Anf. 102 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	45
<i>Psykisk ohälsa hos barn och unga</i>	46
Anf. 103 CARITA BOULWÉN (SD).....	46
Anf. 104 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	46
<i>Reformer av barn- och ungdomspsykiatri</i>	47
Anf. 105 JOHAN HULTBERG (M).....	47
Anf. 106 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	47
<i>Demokrativillkor för statligt stöd</i>	47
Anf. 107 AZADEH ROJHAN (S).....	47
Anf. 108 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	48
<i>Startlån till förstagångsköpare av bostad</i>	48
Anf. 109 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD).....	48
Anf. 110 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	48

<i>Läromedel och barns läsning</i>	49
Anf. 111 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	49
Anf. 112 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	49
<i>Kompetensförsörjningen och industriomställningen</i>	49
Anf. 113 MATS WIKING (S)	49
Anf. 114 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	50
<i>Biljetter på andrahandsmarknaden</i>	50
Anf. 115 MARTIN WESTMONT (SD)	50
Anf. 116 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	50
Ajournering	51
Återupptaget sammanträde	51
§ 7 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	51
SfU10 Socialavgifter	51
§ 8 (forts. från § 5) Pensioner (forts. SfU11)	52
Anf. 117 MAURICIO ROJAS (L) replik	52
Anf. 118 MARTINA JOHANSSON (C) replik	52
Anf. 119 MAURICIO ROJAS (L) replik	53
Anf. 120 MARTINA JOHANSSON (C) replik	53
Anf. 121 MAURICIO ROJAS (L)	53
Anf. 122 MARIELLE LAHTI (MP)	54
(Beslut skulle fattas den 22 februari.)	55
§ 9 Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över apotek och partihandel med läkemedel	55
Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU6	55
Anf. 123 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	55
Anf. 124 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	57
Anf. 125 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	57
Anf. 126 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	58
Anf. 127 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	58
Anf. 128 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	58
Anf. 129 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	59
Anf. 130 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	59
Anf. 131 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	60
Anf. 132 MIKAEL DAHLQVIST (S)	60
Anf. 133 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik	61
Anf. 134 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	62
Anf. 135 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik	62
Anf. 136 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	63
Anf. 137 ANNA-LENA BLOMKVIST (SD)	63
Anf. 138 KARIN RÅGSJÖ (V)	64
Anf. 139 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik	65
Anf. 140 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	66
Anf. 141 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) replik	66
Anf. 142 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	66
Anf. 143 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	67
Anf. 144 ANDERS W JONSSON (C)	68
Anf. 145 ULRIKA WESTERLUND (MP)	70
(Beslut skulle fattas den 22 februari.)	71

§ 10 Riksrevisionens rapport om statens arbete med att säkra skyddsutrustning under coronapandemin	71	Prot. 2022/23:64
Socialutskottets betänkande 2022/23:SoU7	71	16 februari
(Beslut skulle fattas den 22 februari.).....	71	-----
§ 11 Bordläggning	72	
§ 12 Anmälan om interpellationer	72	
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	72	
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	73	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.43	74	